

AGATHA CHRISTIE

FRICA DE ADEVĂR

„Am trăit departe de tine în această primăvară”
Shakespeare – Sonetul XCVIII

Joan Scudamore își miji ochii, vrând să vadă mai bine în penumbra sufrageriei de la „Popas”¹. Joan Scudamore era puțin mioapă.

„Cu siguranță este... Nu, imposibil. Ba da! Chiar ea este: Blanche Haggard!”

De necrezut! În plin pusti, să dea peste o fostă prietenă de pension, pe care nu o mai văzuse de... Oh! Cu siguranță, de 15 ani.

Joan se lăsă cuprinsă de bucuria surprizei. Avea un caracter sociabil și-i făcea întotdeauna plăcere să-și întâlnească prietenele și cunoștințele. După aceea, însă, își spuse; „Dar, vai, cât s-a schimbat! I-ai da cu mult peste vârsta ei.

Într-adevăr, cu mult mai mult. În fond, nu poate avea mai mult de... Să vedem... 48 de ani?”

Instinctiv, se întoarse spre oglinda care era agățată în spatele ei. Ceea ce văzu, îi întări buna dispoziție.

„Se poate spune, gândi Joan Scudamore, că nu-mi arăt vârsta”.

Oglinda îi trimitea imaginea unei femei între două vârste, dar suplă, cu un ten de o prospețime uimitoare, cu părul castaniu, din care se iveau, ici-colo, câteva fire cenușii, cu ochii albaștri, fermecători și buzele surâzătoare.

Femeia aceasta, îmbrăcată într-un taior ușor, cu o linie sobră, purta o geantă puțin cam mare, impusă de necesitățile voiajului.

Într-adevăr, Joan Scudamore se întorcea, din Bagdad, la Londra, pe uscat. Revenind cu trenul din Bagdad, ea avea să-și petreacă noaptea la motelul-restaurant „Popas” al căilor ferate

și, a doua zi, dimineța, își va continua drumul cu autocarul.

Boala subită a fiicei sale mai mici o făcuse să părăsească în grabă Marea Britanie: se gândise că ginerele ei William, lipsit de spirit practic, va lăsa totul în voia întâmplării și dezordinea va domni în casă.

Dar, de acum înainte, totul va fi perfect. Preluase comanda, făcuse tot ce era de făcut. Pentru bebeluș, pentru William, pentru Barbara care era în convalescență, organizase totul, prevăzuse totul, odată pentru totdeauna. „Slavă Domnului – își spuse – niciodată nu mi-am pierdut cumpătul.”

William și Barbara nu mai știau cum să-și exprime recunoștința. Insistaseră, rugând-o să-și prelungească șederea, să nu-i părăsească atât de repede; dar, zâmbind – pentru a masca un suspin de regret – ea refuzase. Trebuia să se gândească și la Rodney, la bietul și dragul de Rodney, rămas la Crayminster, copleșit de muncă și lăsat în grija servitorilor.

„Și, în fond, spunea Joan, de ce-s în stare servitorii?”

La care Barbara riposta: „Dumneata știi să-i dresezi, mamă! Întotdeauna ai avut servitori foarte buni, adevărate perle!”

Ea râse, dar spusele Barbarei îi făcuseră plăcere, căci, orice s-ar spune, este plăcut să ți se recunoască meritele. Uneori chiar se întrebese dacă nu cumva familia ei era tentată să considere ca pe ceva de la sine înțeles buna întreținere a casei, osteneala pe care și-o dădea, devotamentul de care dăduse dovadă.

Nu că ar fi avut de făcut reproșuri cuiva, Tony, Averil și Barbara erau niște copii delicioși. Și ea, și Rodney aveau toate motivele să fie mândri de educația pe care le-o dăduseră și de reușita lor în viață.

Tony administra o plantație de portocali în Rhodesia; Averil, după ce le dăduse puțin de furcă părinților ei, se potolise, căsătorindu-se cu un agent de schimb bogat și fermecător; soțul Barbarei avea o situație bună în Irak, în domeniul lucrărilor publice.

Toți erau frumoși, sănătoși și aveau un caracter minunat. Joan recunoștea că, atât ea cât și Rodney avuseseră noroc și, în forul ei interior, își spunea că o mare parte din reușita copiilor le era datorată lor ca părinți. La drept vorbind, ei au

fost aceia care i-au crescut cu cea mai meticuloasă grijă, care au ales – cu prețul unor mari sacrificii – cele mai bune bone și guvernante și, mai apoi, cele mai bune colegii – punând întotdeauna pe prim plan bunăstarea și sănătatea copiilor.

Bucuria din suflet înflorise pe obrajii doamnei Scudamore, când aceasta se întoarse cu spatele la oglindă. „Ah! Gândi ea, este plăcut să constăți că eforturile ți-au fost încununate de succes. Niciodată nu mi-a plăcut să lucrez altundeva decât acasă, sau să mă distrez. Am fost întotdeauna mulțumită de rolul meu de soție și de mamă. Mi-am iubit întotdeauna soțul, care a făcut o carieră strălucită... Și este posibil să am și eu un merit în asta. Influența soției este atât de mare...! Dragul de Rodney...”

Simți o căldură plăcută strecurându-i-se în suflet la ideea că, în curând, foarte curând, mai exact peste cinci zile – va fi alături de Rodney. Spera că dragul de el nu va fi suferit prea tare de singurătate, în lipsa ei. Ce viață fericită și calmă avuseseră împreună!

Oh! „liniștită” poate că era exagerat spus. Viața de familie nu este niciodată complet liniștită, cu vacanțele, bolile contagioase și accidentele, care survin tocmai în cursul iernii, la țevile de la încălzirea centrală. Până la urmă nu este decât o suită de drame mărunte. Iar Rodney a muncit întotdeauna mult, poate chiar prea mult pentru sănătatea lui fragilă. De altfel, oboseala sfârșise prin a-l doborî acum șapte ani. Joan își spusese cu gravitate că el nu rezista la fel de bine ca ea în fața asalturilor bătrâneții. Era puțin adus de spate; părul îi albise și avea cearcăne sub ochi. Dar dacă ne gândim bine, e un lucru normal! Însă acum, cu mariajul copiilor, cu prosperitatea firmei și cu sprijinul noului asociat, Rodney ar putea dispune de câteva momente de libertate. Ar putea și ei să se distreze. Ar putea să primească musafiri mai des, să petreacă, din când în când, câte o săptămână sau două la Londra. Rodney s-ar putea apuca de golf. Chiar așa, oare de ce nu-l încurajase și până acum să joace golf? Este o distracție atât de sănătoasă, mai ales pentru un bărbat pe care munca de birou îl absorbea în așa măsură!

Punând și cheștiunea aceasta la punct doamna Scudamore o privi din nou, din fundul restaurantului, pe femeia în care credea că o recunoaște pe prietena sa de pension, Blanche Haggard! O adora pe Blanche Haggard când erau împreună la Sfânta-Ana. Toți se înnebuneau după Blanche Haggard, care era atât de îndrăzneță, atât de nostimă și... Da, atât de frumoasă! Era caraghios să se gândească la asta, acum, în timp ce-o privea pe femeia aceasta bătrână, ciolănoasă, într-o veșnică agitație și vulgar îmbrăcată. Ce zorzoane! Și-i dădeai... Da, într-adevăr, îi dădeai imediat 60 de ani!

„Știu, se gândi Joan, că a avut de suferit...”

Joan făcu o mișcare nerăbdătoare. Blanche și-a irosit viața din superficialitate. Fiindcă, la 21 de ani, când avea lumea la picioarele sale, frumoasă cum era și de familie bună, se încurcase cu un om absolut dezgustător. Un adevărat crai bătrân. Și pe deasupra mai era și căsătorit, ceea ce agrava totul. Părinții ei dăduseră dovadă de o fermitate demnă, ducând-o cu ei, într-o croazieră la celălalt capăt al lumii. Blanche, însă, avusese ideea să debarce pe parcurs, la Neapole sau la Alger, și să se întoarcă la craiul ei. Desigur, el și-a pierdut postul și a început să bea, iar soția legitimă i-a refuzat divorțul. Concubinii sfârșiseră prin a părăsi Crayminster și, timp de mai mulți ani, Joan nu a mai auzit vorbindu-se despre Blanche până-n ziua în care au dat nas în nas la Harrods, la raionul de încălțăminte. Acolo, după o scurtă convorbire discretă (discretă din partea lui Joan, căci Blanche nu strălucise prin finețea sa) află că Blanche se căsătorise cu un oarecare Holliday; era funcționar la asigurări, dar, după câte spunea Blanche, el avea intenția să-și dea demisia, fiindcă dorea să scrie o carte despre Warren Hastings și voia să-i consacre tot timpul în loc s-o redacteze treptat, după orele de birou. Cum Joan insinuă că asta ar presupune mijloace personale de trai, Blanche îi replică cu seninătate că el nu are nici un ban!

Joan insistase: părăsirea serviciului nu i se părea o măsură rezonabilă, doar dacă era deja sigur de succesul cărții sale. Avea vreun sponsor? „Nici vorbă!” exclamase Blanche cu

antren. Și, la drept vorbind, ea nu-i prezicea cărții cine știe ce succes căci, deși Tom era plin de entuziasm, nu avea deloc talent. La acest punct al discuției Joan declarase cu căldură că era de datoria lui Blanche să-și convingă soțul să renunțe. Însă Blanche îi răspunse privind-o fix: „Dar, drăguțul de el, arde de dorința de a scrie! Este obsedat de idei!”

Uneori, răspunsese Joan, trebuie să fii rezonabilă cât pentru amândoi. Blanche pufni în râs și răspunsese că nu fusese niciodată capabilă de așa ceva nici măcar pentru sine!

Reamintindu-și scena aceasta, Joan conchise că, din nefericire, Blanche spusese adevărul. În anul următor, o întâlnise pe Blanche într-un restaurant, în tovărășia unei femei bizare – o prezicătoare – și a doi artiști cam piliți. După aceea, Blanche nu i-a mai dat semn de viața decât după vreo cinci ani, când i-a scris pentru a-i cere un împrumut de 50 de lire. Băiețelul, spunea ea, trebuia să fie operat. Joan îi trimisese 25 de lire și-i scrisese o scrisoare în care-i cerea detalii. Răspunsul sosise sub forma unei cărți poștale pe spatele căreia Blanche scrisese în grabă: „Ești bună, Joan. Știam că nu mă vei refuza la nevoie.” Ceea ce era drăguț din partea ei, fără îndoială, dar puțin cam scurt. După care, nimic. Și aici, în seara asta, într-un hotel al căilor ferate din Orientul Apropiat, în lumina pâlpâietoare a lămpilor cu petrol, într-un miros de grăsime râncețită, de parafină și de flit, își regăsea prietena din copilărie, incredibil de schimbată, uzată și vulgară.

Terminându-și cea dintâi cină, Blanche se pregătea să iasă, când o zări pe Joan. Se opri de parcă ar fi fost bătută în cuie.

— Doamne Isuse! Dar este chiar Joan!

Își trase numaidecât scaunul lângă masa lui Joan și începură amândouă să sporăvăiască.

Blanche atacă imediat:

— Te ții al naibii de bine, bătrânico! Nu ți s-ar da mai mult de 30 de coți. Unde ți-ai petrecut timpul de când nu te-am mai văzut? Într-un frigider?

— Nu chiar. Doar la Craymister.

— Născută, crescută, măritată, înmormântată la Craymister...

— E o soartă așa de tristă? Zise Joan surâzând.

Blanche dădu negativ din cap.

— Nu, zise ea cu gravitate. Aș zice chiar că-i mai curând o soartă de invidiat. Ce mai fac copiii tăi? Ai mai mulți, nu-i așa?

— Da. Trei. Un băiat și două fete. Fiul este în Rhodesia. Cele două fiice ale mele sunt căsătorite. Una locuiește la Londra, iar eu mă întorc de la cealaltă, cea care este în Bagdad. Acum se numește Wray, Barbara Wray.

Blanche îi făcu cu ochiul.

— Am auzit vorbindu-se de ea, pe acolo. Are un bebeluș frumos. S-a măritat un pic cam prea tânără, nu?

— Nu-i și părerea mea, zise, autoritar, Joan. William ne-a cucerit și formează împreună un menaj excelent.

— Da, se pare că totul s-a aranjat. Bebelușul a restabilit, fără îndoială, echilibrul. În general, fetele se potolesc după ce nasc. N-a fost și cazul meu, adăugă visătoare Blanche. Eram nebună după cei doi copii ai mei, Len și Mary, dar asta nu m-a împiedicat, când Johnnie Pelham și-a făcut apariția, s-o șterg cu el, și să-i abandonez fără nici o remușcare.

Joan o fulgeră cu privirea.

— Chiar așa, Blanche, zise ea înflăcărată, cum ai putut face una ca asta?

— E cam urât, nu? Zise Blanche. Dar, bineînțeles, știam că vor fi în perfectă siguranță alături de Tom. Nu mai știa ce să le facă, le spăla chiar și barbețelele, le fierbea biberoanele și așa mai departe. Și, după plecarea mea, a angajat o doică fermecătoare, care i se potrivea de o mie de ori mai bine decât mine: se ocupa și de bucătărie, cârpea hainele, făcea de toate. Dragul de Tom! Ce tip de treabă. Îmi trimitea cu regularitate o vedere de Crăciun și de Paști. Șj asta a durat câțiva ani. Drăguț, din partea lui, nu?

Joan nu putea răspunde. O asaltau gânduri mult prea contradictorii. Și mai mult decât orice, se mira că asta putea fi Blanche Haggard și că fata stilată, cinstită, care fusese eleva cea mai bună de la Sfânta Ana, putuse deveni această femeie neglijentă și îngălată care nu arăta nici urmă de rușine

dezvăluindu-și în detaliu existența scandaloașă. Și în ce termeni!

Oare nu Blanche Haggard fusese aceea care obținuse la Sfânta Ana premiul I la engleză?

Blanche relua primul subiect:

— Nu mă miră decât pe jumătate faptul că-i vorba de fiica ta, Joan. Asta dovedește doar că oamenii bârfesc pretutindeni. Am auzit spunându-se acolo despre ea că era foarte nefericită în casa părintească și că s-a căsătorit cu primul venit pentru a-și lua tălpășița de la voi.

— E ridicol! De unde apar zvonurile astea stupide?

— Habar n-am. Dar aş putea băga mâna-n foc, Joan, susținând că tu ai fost o adevărată matroană. Nu mi te închipui nici capricioasă, nici schimbătoare...

— Ești tare amabilă, Blanche. Cred, într-adevăr, că pot spune că am făcut în așa fel încât căminul nostru să le fie plăcut copiilor și ne-am zbatut pentru fericirea lor. Consider că-i vital, înțelegi, să poți fi prietena copiilor tăi.

— Perfect. Dacă reușești.

— Oh! E ceva ce se poate face. Este suficient să-ți amintești propria-ți tinerețe și să te pui în locul lor. Joan își înclină chipul, serios și plin de grație, puțin mai aproape de acela al prietenei din copilărie. Ne-am străduit întotdeauna s-o facem, și eu și Rodney.

— Rodney? Lasă-mă să mă gândesc. Te-ai căsătorit cu un avocat, nu-i așa? L-am cunoscut, în vremea când Harry voia să obțină divorțul de otrava de nevastă-sa. Cred că pe soțul tău l-am consultat... Rodney Scudamore! Da, a fost extraordinar de bun și drăguț și atât de înțelegător! Și ai rămas cuplată cu el atâta vreme? Fără să-ți oferi vreo aventură?

Joan se crispă puțin înainte de a răspunde!

— Niciunul, nici celălalt nu am avut chef de aventuri. Și Rodney, și eu am avut parte de fericirea conjugală perfectă.

— Tu, bineînțeles, întotdeauna ai fost rece ca un pește, Joan. Dar aş fi jurat că soțul tău... cu privirea lui alunecoasă...

— Oh! Blanche! Joan roși de indignare. Privire alunecoasă, Rodney!

Și, deodată, o idee insolită îi trecu prin minte, ca imaginea șarpelui pe care-l văzuse în ajun strecurându-se pe drumul de un gri prăfuit din fața mașinii. Nici nu-l zărise bine că deja dispăruse. De data aceasta, viziunea consta în două cuvinte, apăsarea nu se știe de unde și recădea numaidecât în uitare: „tânăra Randolph...”

Cuvinte ce dispăreau înainte ca ea să devină conștientă de ele. Blanche începu să se scuze.

— Iartă-mă, Joan! Să mergem în salon să luăm o cafea. Știi, întotdeauna am fost cam vulgară!

— Oh! Nu! Protestul îi veni pe buze spontan și vizibil scandalizat.

Blanche se amuză teribil.

— Oh! Ba da! Nu-ți amintești?

Dar Joan nu avea – despre prietena ei – decât amintiri plăcute. Își amintea de Blanche pe terenul de hockey, cu părul ei blond fluturând pe spate – Blanche în fruntea clasei, surâzând cu un aer victorios – Blanche strâmbându-se în spatele profesorului de franceză, ori imitând accentul pedant al doamnei Lorrimer, profesoara de matematică.

— Dar măcar de ziua, în care am sărit gardul pentru a flirta cu fiul brutarului, îți amintești?

Joan tresări ușor. Uitase incidentul acesta. Pe vremuri, făcuseră din el o faptă vitejească și, da, exaltată. De fapt nu era decât un episod grosolan și dezgustător.

Blanche se instalează mai comod în fotoliul de paie și comandă cafeaua râzând de ea însăși.

— O flușturistică mică, iată exact ce eram. Oh! Știu ce m-a pierdut. Am arătat întotdeauna un prea mare interes bărbaților. Și șnapanilor! Nostim, nu-i așa?

Mai întâi Harry, care nu făcea prea multe parale, dar care era al naibii de frumos. Apoi, Tom, destul de comun, dar asta nu m-a împiedicat să mi se aprindă călcâiele după el. Johnnie Pelhan... Oricât de puțin a durat, dar ce vremuri minunate! Nici Gerald nu-i prea recomandabil...

Sosirea oportună a cafelei întrerupse litania pe care Joan nu se putea împiedica s-o considere de prost gust.

Blanche remarcă faptul.

— Scuză-mă, Joan! Te scandalizez. Mereu un pic burgheză, nu?

— Oh! Zise Joan cu un oftat indulgent, cred că pot da dovadă de înțelegere!

După care adăugă cu stângăcie:

— Vreau doar să spun că eu că eu deplâng...

— Acest gen de viață? Ideea păru s-o înveselească pe Blanche. Ești tare amabilă, scumpo. Dar nu te osteni. M-am distrat teribil!

Fără să vrea, Joan o privi pe vecina ei, cu coada ochiului. Oare Blanche era conștientă de faptul că aspectul ei exterior era jalnic? Cu părul decolorat anapoda, cu hainele murdare și extravagante, cu chipul rătăcit, ridat, era o femeie bătrână, cu o viață deochiată, o nerușinată, o târfă!

Redevenind serioasă, Blanche spuse cu gravitate:

— Ai dreptate, Joan. Tu ai știut perfect cum să trăiești. Eu am ratat totul. Viața mea a fost o confuzie cumplită. Am alunecat mereu. Tu ai urcat... Nu, ai rămas pe aceeași treaptă: eleva bună de la Sfânta Ana, făcând un mariaj onorabil. O publicitate bună pentru școală!

Dornică să orienteze conversația spre unicul subiect pe care-l aveau în comun, Joan exclamă:

— Ce vremuri bune, nu-i așa?

— Așa și așa. Blanche nu se sfii să-și exprime opinia. Mă plictiseam în cea mai mare parte a timpului. Acea atmosferă naiv îndrăzneță și scrupulos sfântă mă făcea să-mi doresc să fug și să colind țara. Ei bine! Făcu ea cu o mutră veselă, prefăcându-se că glumește, am văzut destul. Pot spune că am văzut chiar prea multe!

Joan se întrebă brusc cum se explica prezența lui Blanche la „Popas”.

— Te întorci în Marea Britanie? Iei autocarul mâine dimineată?

Gândul la această posibilitate făcu să-i bată inima ceva mai tare. Într-adevăr nu avea deloc chef s-o aibă tovarășă de călătorie pe Blanche. O întâlnire întâmplătoare n-o deranja;

dar se îndoia sincer că ar putea să-și joace rolul amical prin toată Europa. Amintirile trecutului se vor epuiza repede.

Blanche schiță un surâs.

— Nu, plec în direcția opusă. La Bagdad. Să-mi regăsesc soțul.

— Soțul?

Joan era stupefiată la ideea că Blanche ar putea avea ceva atât de respectabil: un soț.

— Da, este inginer, inginer la căile ferate. Donovan. Se numește Donovan.

— Donovan? Joan dădu din cap. Nu-mi amintesc să-l fi întâlnit.

Blanche izbucni în râs:

— Nici un risc să-l întâlnești în saloane, iubito! Nu face parte din lumea ta. Este un irlandez din clasa mijlocie și care – s-o mărturisim – bea de stinge. Dar are o inimă de aur. Poate vei fi mirată s-o afli, dar eu sunt totul pentru el.

— Așa și trebuie, zise Joan, ca o prietenă bună și ca o femeie de lume.

— Draga mea Joan! Nu te schimbi deloc, nu-i așa? Poți să te bucuri: nu merg cu tine. Ți-ai pierde răbdarea ta îngerească dacă ai petrece câteva zile în tovărășia mea. Nu-i nevoie să protestezi. Știu ce am devenit. Un fizic și un suflet vulgar, cam asta-i ce gândești. Ei lasă, sunt și lucruri mai rele.

În forul său interior, Joan se îndoia categoric c-ar putea exista ceva mai rău. Decăderea prietenei sale de pension i se părea o veritabilă tragedie.

Blanche nu mai contenea:

— Sper să faci o călătorie plăcută, zise ea. Totuși nu-s prea sigură de asta. Mi se pare că vor începe ploile. În cazul acesta se poate întâmpla să rămâi zile întregi în pană în plin câmp.

— Să mă ferească Dumnezeu! Mi-ar da peste cap toate planurile, locurile reținute...

— Oh! Traversarea pustiei este rar conformă previziunilor. Cel puțin până depășiți vadurile. După asta, totul merge de la sine. Bineînțeles, șoferii iau cu ei provizii serioase de alimente și apă potabilă. Cu toate acestea este supărător să rămâi așa,

uitat de Dumnezeu fără să poți face altceva decât să stai pe gânduri.

Joan surâse.

— Asta poate fi o diversiune plăcută. Știi, viața de fiecare zi nu-ți lasă niciodată timp să te odihnești cu adevărat. Mi-am dorit de multe ori să pot petrece o săptămână fără să fac nimic.

— Aș fi crezut că-ți poți oferi oricând lucrul ăsta.

— Nu-ți face iluzii, scumpă Blanche. Sunt foarte ocupată în sfera mea restrânsă. Sunt secretara Comitetului Agricol, sunt membra Consiliului Crucii-Roșii locale. Și apoi, mă interesez de operele de binefacere, de cercetași și foarte activ, de politică. Adaugă la asta întreținerea casei. Și, dacă Rodney și cu mine ieșim destul de des în lume, trebuie să-ți spun că și primim. Am considerat întotdeauna că, pentru un om al legii, este foarte bine să-și cultive relațiile. Și apoi, ador florile și-mi place să și grădinăresc. Poți să mă crezi, Blanche? Practic n-am un minut, cu excepția unui sfert de oră înaintea cinei, ca să mă odihnesc liniștită. Și-mi este destul de greu să mă pun la curent cu cărțile despre care se vorbește în societate.

— Pari să faci față de minune acestor lucruri, murmură Blanche privind cu atenție chipul lipsit de riduri.

— Oh! Este mai bine să te uzezi decât să ruginești! Și mărturisesc că m-am bucurat întotdeauna de o sănătate de fier. Îmi dau seama de norocul meu. Dar, cu toate acestea, ar fi minunat să știi că ai o zi sau chiar două în care să nu faci nimic altceva decât să reflectezi.

— Mă întreb, zise Blanche, la ce te-ai gândi.

Joan începu să râdă de-a binelea:

— Presupun că nimănui nu-i lipsesc subiectele de reflecție. Blanche se forță să zâmbească:

— Putem medita, oricum, la păcatele comise!

— Da, așa e, aprobă Joan din politete, dar fără a aprecia sugestia.

Blanche o privi scrutător.

— Asta nu ți-ar lua prea mult timp! Se încruntă și continuă brusc: De la asta ai ajuns să-ți amintești de binefacerile făcute.

Și de toate șansele care te-au ajutat în viață! Hm! Nu știu...! Ar putea fi mai curând jenant. Mă întreb... Ezită puțin... Dacă n-am avea nimic altceva de făcut decât să ne gândim la noi mai multe zile la rând, mă întreb ce-am putea descoperi...

Joan păru sceptică și rebelă față de această idee.

— Oare am putea descoperi ceva ce să nu cunoaștem deja?

Blanche își cântări cuvintele:

— Cred că se poate. Fu scuturată de un frison. Prefer să nu încerc.

— Evident, reluă Joan, anumite ființe sunt înclinate spre o viață contemplativă. Eu sunt departe de așa ceva. Punctul de vedere mistic îmi este complet străin. Nu cred să am o atare religiozitate. Mi se pare îngrozitor de exagerată ca să zic așa.

— Cu siguranță că-i mai simplu, zise Blanche, să recurgi la scurtele rugăciuni uzuale. Și, parcă, pentru a răspunde privirii întrebătoare a lui Joan, se grăbi să spună: „Fie ca Dumnezeu să se îndure de mine, păcătoasă! Iată la ce se rezumă aproape totul.”

Joan se simți cam stânjenită.

— Da, zise ea! Da, cu siguranță.

Blanche izbucni în râs.

— Necazul, în ce te privește, Joan constă în faptul că nu ești o păcătoasă! Asta te privează de multe rugăciuni. Eu sunt o forță în privința asta. Uneori mi se pare că n-am încetat niciodată să fac opusul a ceea ce trebuia.

Joan amuți, neștiind ce să spună.

Blanche reluă pe un ton glumeț:

— Oh! E greu să știi să trăiești! Omul pleacă atunci când ar trebui să rămână și se înflăcărează când ar trebui să stea liniștit. Uneori viața este atât de frumoasă că-ți vine greu să crezi că este reală – și apoi, pac, cazi într-un adevărat infern de catastrofe și suferințe! Când totu-i în regulă, crezi că va dura veșnic – și asta-i imposibil. Și când dai de belea crezi că n-o vei mai scoate la capăt niciodată, că nu vei mai respira nicidecum în libertate. Așa-i viața, ce să-i faci!

Această concepție despre existență era atât de diferită de aceea a lui Joan și de viața cu care era ea obișnuită încât îi fu

imposibil să dea un răspuns care să i se pară cât de cât judicios.

Brusc, Blanche se ridică.

— Pici de somn! Și eu de asemenea. Iar mâine dimineată, pornim la drum în zori. Sunt încântată că ne-am întâlnit, Joan!

Cele două femei rămaseră o clipă una în fața celeilalte, ținându-se de mână. Cu stângăcie și cu o notă de tandrețe în glas, Blanche spuse în grabă:

— Nu-ți face griji pentru Barbara ta! Totul va fi bine, sunt sigură. Știi, Bill Wray este un tip cumsecade. Și apoi nașterea copilului va rezolva multe lucruri. E-adevărat că ea-i foarte tânără și că viața de acolo ar suci mintea multor femei.

Nepricepând nimic din spusele prietenei sale, Joan era complet uimită. Spuse cu franchețe:

— Nu pricep nimic din ce-mi spui.

Blanche se mulțumi s-o privească admirativ.

— Același spirit rezervat de la Sfânta Ana! Să nu recunoști niciodată nimic! Nu te-ai schimbat deloc, Joan. A propos, îți datorez 25 de lire. Nu mi-am amintit până acum!

— Oh! Nu-ți face probleme!

— Nu te teme zise Blanche râzând. Probabil că am avut cândva intenția să ți-i restitui, dar, în fond, cel care dă bani cu împrumut știe bine că nu-i va mai primi nicicând. Așa că nu mi-am făcut griji. Ai fost tare șic, Joan! Banii aceia au fost o minune.

— Mi se pare că trebuia să i se facă operație unuia dintre copiii tăi.

— Așa mă temeam, dar până la urmă, plodul s-a vindecat singur și atunci ne-am oferit o mică petrecere și un birou cu cilindru care, mărturisesc, l-a făcut multă vreme fericit pe Tom.

O amintire îndepărtată îi veni în minte lui Joan care întrebă:

— A scris cartea despre Warren Hastings?

Chipul lui Blanche deveni radios.

— Bravo pentru memoria ta, Joan! Da: 120000 de cuvinte!

— A reușit s-o publice?

— Bineînțeles că nu! În schimb, a început o viață a lui Benjamin Franklin! Fără mai mult succes. Ciudat gust, nu-i așa? Să te pasioneze așa niște moșnegi! Dacă aș scrie eu o biografie, atunci ar fi aceea a Cleopatrei, de exemplu, sau a lui Casanova, pe scurt a unui personaj cu o viață un pic mai agitată. În sfârșit, fiecare cu ideile lui. Tom și-a luat un servici, nu atât de bun ca precedentul. Sunt mulțumită că s-a destins în pauza asta. Este atât de important, nu-i așa, ca bărbații să exercite o activitate în sensul care le place?

— Depinde, zise Joan. Depinde de caz. Trebuie să ținem seamă de atâtea puncte de vedere!

— N-ai trăit după gustul tău?

— Eu? Zise Joan, luată prin surprindere.

— Tu. Da, tu, zise Blanche. Vroiai să te căsătorești cu Rodney Scudamore, nu? Și vroiai să ai copii și un cămin liniștit! Izbucni în râs, adăugând: „Și să trăiești fericită și să-l lauzi pe Domnul. Amin!”

Joan începu să râdă la rândul său, parcă ușurată de tonul mai lejer al conversației.

— Nu mă ironiza! Recunosc, am avut mult noroc. Dar speriată de lipsa ei de tact față de sărăcia și nenorocirile lui Blanche, ea se grăbi să adauge:

— Trebuie neapărat să mă duc la culcare. Noapte bună! Ce bucurie că te-am întâlnit!

Îi strânse lui Blanche cu căldură mâna. (Oare Blanche se aștepta să o îmbrățișeze? Cu siguranță că nu). Urcă sprintenă scara.

„Sărmana Blanche! Se gândi Joan dezbrăcându-se, întinzându-și și împăturindu-și cu grijă lenjeria și pregătindu-și pentru a doua zi o pereche de ciorapi curați. Sărmana Blanche! E într-adevăr de plâns!”

Își îmbrăcă pijamaua și începu să-și perie părul.

„Sărmana Blanche! Este oribilă – și atât de vulgară!”

Când să se culce, ezită, nehotărâtă.

Desigur, nimeni nu-și face rugăciunea în fiecare seară. La drept vorbind, era mult timp de când Joan nu-și mai făcuse rugăciunea. Și, în ultima vreme, nu mai trecuse deloc pe la

biserică!

Dar asta nu dăuna cu nimic convingerilor sale.

Brusc o cuprinse dorința de a îngenunchea la marginea acestui pat atât de puțin confortabil (aceste cearceafuri de bumbac, atât de puțin îmbietoare; slavă Domnului, își luase cu sine o pernuță moale) și... Ei! Da... Să-și spună rugăciunile cu sârg, ca o fetiță!

Gândul acesta o intimidă și o stânjeni oarecum.

Se urcă repede în pat și trase cuverturile. Luă apoi volumul pe care-l pusese pe micuța noptieră: „Memoriile Lady-ei Catherine Dysart”, scrise într-un stil vioi, o poveste spirituală din epoca victoriană.

Citi doar câteva rânduri și-și dădu seama că nu se putea concentra. „Sunt foarte obosită,” gândi ea. Puse cartea la loc și stinse lumina.

Simți din nou nevoia să se roage. Oare ce frază șocantă spusese Blanche? „Asta te privează de multe rugăciuni.” Ce vroia să spună de fapt? Joan își formulă în gând o rugăciune rapidă, o rugăciune compusă din cuvinte fără șir, fără legătură unele cu altele.

„Doamne...! Îți mulțumesc... Biata Blanche...! Îți mulțumesc, că nu sunt ca ea... Domnul fie lăudat...! Că am avut atâta noroc. Mai ales pentru faptul că nu sunt asemenea acestei sărmane Blanche... Biata Blanche...! Într-adevăr oribil... Din vina ei, desigur... Nerușinată, oribilă... Ce șoc pentru mine...! Slavă Domnului, nu-i semăn nici pe departe... Biata Blanche...!” Joan adormi.

Când Joan Scudamore ieși din motel, a doua zi dimineată, ploua. Ploaia aceasta mărunță părea cu totul neobișnuită în această parte a lumii.

Joan remarcă faptul că era singura călătoare care se deplasa spre Vest, circumstanță destul de rară, din câte i se spusese, deși numărul călătorilor era foarte redus în acest anotimp. Numai cu câteva zile mai devreme – vinerea trecută de exemplu – ar fi avut o companie numeroasă.

În fața ușii găsi un vechi autocar pentru turiști, cu un șofer european și un asistent indigen.

Directorul de la „Popas” o aștepta, în lumina cenușie a zorilor ca s-o ajute să urce în autocar. Adresă arabilor câteva invective, punându-i să aranjeze bagajele cum credea el de cuviință și-i ură „domnișoarei” – așa le spunea el tuturor clientelor – o călătorie plăcută și confortabilă. Apoi, înclinându-se cu o oarecare solemnitate, îi întinse un ambalaj de cofetărie în care-i împachetase prânzul. Șoferul strigă vesel: „Adi-adi, Satan! Pe diseară sau pe săptămâna viitoare! Și cred că va fi mai curând pe săptămâna viitoare.”

Autocarul porni, mergând de-a lungul străduțelor orașului oriental, printre construcții – paradox grotesc – de arhitectură occidentală.

Surprinși de sunetul persistent al claxonului, măgărușii săreau speriați iar cetele copiilor ce mișunau pe străzi o rupeau la fugă.

Autocarul ieși din oraș și pătrunse pe un drum cu pavajul stricat, dar cu o lățime destul de impozantă ca să te faci să crezi că ajunge până la capătul lumii. Dar vai! La vreo doi km de acolo, drumul se sfârși brusc transformându-se într-o cărăruie prăfuită.

Joan află că, pe timp frumos, erau necesare cam șapte ore pentru a ajunge la Tell Abu Hamid, punctul terminus al căilor ferate turcești. Trenul, care sosea din Istambul, ajungea aici dimineața și pleca înapoi seara la orele 21:30. Călătorii își petreceau orele de așteptare la un „Popas”, un han sumar echipat, dar unde, în caz de nevoie, își puteau reface forțele.

Poate că aveau să întâlnească pe drum caravana autocarelor care veneau dintr-acolo.

Acela în care se afla Joan nu mai înainta decât printr-un lung șir de hopuri. Sărea și se zguduia atât de tare încât Joan era aruncată când într-o parte, când alta, mai-mai să fie azvârlită de pe locul său.

Șoferul îi strigă peste umăr, spunându-i că speră să suporte suficient de bine viteza aceasta. Erau pe o porțiune de drum desfundată, dar el ținea să meargă cât mai repede posibil, gândindu-se că s-ar putea ivi dificultăți la trecerea celor trei vaduri.

Din când în când, arunca spre cer o privire neliniștită.

Începu să plouă mai tare și autocarul derapă mergând în zigzag de câteva ori, sperînd-o oarecum pe Joan.

Pe la ora 11 ajunseră la primul vad. (Un firicel de apă își făcuse deja apariția, dar traversară fără dificultăți și, după o abordare destul de periculoasă a malului opus, îl lăsară în urmă victorioși.

Dar peste vreo doi kilometri, mașina se împotmoli și refuză să înainteze. Joan își îmbracă impermeabilul și ieși din autocar. Își desfăcu pachetul și mîncă, mergând de colo – colo și urmărind din priviri activitatea celor doi bărbați.

Aceștia se străduiau să degajeze mașina cu ajutorul unei lopeți, își treceau unul celuilalt cricul, băgau sub roți scânduri pe care avuseseră prevederea să le ia cu ei. Munceau din greu, dar roțile continuau să se rotească în gol. Joan se îndoia de reușita încercărilor lor, dar șoferul o asigură că s-a descurcat și în situații mai grele. În sfârșit, cu o viteză de rotație de-a dreptul excesivă, roțile mușcară solul, scârțâiră și autocarul făcu un salt înainte, pe pământul solid.

Ceva mai departe, văzură două autocare care rula în sens opus. Cele trei mașini se opriră iar șoferii ținură sfat, făcând schimb de informații și de recomandări.

Printre călătorii celorlalte autocare, Joan văzu o femeie cu un bebeluș, un tânăr ofițer francez, un bătrân armean și doi oameni de afaceri britanici.

Autocarul în care se afla Joan își reluă drumul. Mai făcură două halte obligatorii și, de fiecare dată, fură reușite lungile și dificilele eforturi de degajare și de instalare a cricului.

Al doilea vad fu mai greu de traversat decât primul. Ajunseră aici pe la apusul soarelui și se vedea curgând deja un adevărat torent.

Neliniștită, Joan întrebă:

— Trenul o să aștepte?

— Se așteaptă de obicei o oră. Este posibil datorită orarului. Totuși, așteptarea nu poate depăși ora 21:30. Dar drumul se ameliorează de acum încolo. Se schimbă natura solului. Ajungem în plin deșert.

Vadul următor le rezerva serioase dificultăți, din cauză că malul opus era abrupt, noroios și alunecos. Când autocarul ajunsese pe teren ferm, noaptea se lăsa deja. Drumul era acum foarte ușor, dar nu putură ajunge la Tell Abu Hamid înainte de ora 22:15. Trenul de Istanbul plecase.

Joan era atât de deprimată încât nu-și mai dădea seama de nimic. Intră clătînându-se în sala de mese, se prăbuși pe un scaun, în fața uneia dintre mesele de lemn alb, refuză meniul, ceru ceai și se duse numaidecât în camera sinistră și slab luminată în care se aflau trei paturi de fier. După ce-și scoase doar bagajele strict necesare, se prăbuși în patul său și fu cuprinsă de un somn greu. Când se trezi, a doua zi dimineată, își regăsisese complet echilibrul și calmul ei obișnuit. Așezându-se pe pat, își consultă ceasul: era ora nouă și jumătate. Se sculă, își făcu toaleta și intră în sala de mese. Un hindus, care purta pe cap un turban decorativ, își făcu apariția. Ea ceru să i se servească micul dejun. Apoi se duse cu pași înceți spre ușă și aruncă o privire afară. Făcând haz de necaz trebui să recunoască faptul că eșuase într-un ținut pierdut. La sosire, ea efectuase cu avionul drumul de la Cairo la Bagdad. Ruta terestră era o descoperire pentru ea. Erau necesare șapte zile pentru a ajunge de la Bagdad la Londra; trenul mergea până la Kirkuk, apoi, se călătorea o zi cu mașina, iar noaptea se petrecea la „Popas”; drumul rămas se parcurgea cu autocarul până la Tell Abu Hamid; de acolo, trenul Taurus-Expres te ducea până la Istanbul, de unde-ți continuai drumul cu Simplon-Orient. Acesta era itinerarul normal; dar toate aceste prevederi se ducea naibii iar ea se afla momentan în pană.

În dimineța aceasta, nu avea să mai plouă. Cerul era albastru, fără un nor pe el și, din toate părțile, nu se vedea decât nisipul fin, pretutindeni de aceeași culoare brun aurie. Lângă motel, o rețea de sârmă ghimpată încercuia o grămadă de gunoaie, resturi, cutii de conserve goale, alături de un țarc în care câțiva puișori costelivi rătăceau de colo – colo, piuind asurzitor. Nori de muște se abăteau asupra conservelor goale, atrase de rămășițele alimentare. Ceea ce Joan luase drept o boccea de lenjerie murdară se mișcă brusc: era un mic arab.

Ceva mai departe, în spatele unei alte rețele de sârmă ghimpată, o clădire masivă era, desigur, gara, flancată de ceea ce Joan crezu a fi o fântână arteziană sau o cisternă. În depărtare, spre nord, în zare, se desena profilul vag al unor munți. Asta era tot. Nici garduri, nici case, nici vegetație și nici vreo ființă omenească. O gară, o cale ferată, câțiva pui, o mare cantitate de sârmă-ghimpată, doar atât. Într-adevăr, se gândi Joan, e foarte nostim. Să fii obligată de împrejurări să rămâi într-un loc atât de nemaipomenit!

Hindusul apăru în pragul ușii și anunță că micul dejun al lui Mensahib era servit. Joan făcu cale-ntoarsă și intră, regăsind atmosfera specifică a locurilor de popas: semiîntunericul, mirosul de seu de oaie, de ulei de parafină și de flit o întâmpinată ca un ritual dezagreabil.

I se pregătise cafeaua, niște lapte (la cutie), o farfurie plină cu ouă ochiuri, câteva felii de pâine prăjită, tare ca piatra, o farfurioară cu dulceață și un compot de prune uscate destul de suspect. Mâncă cu poftă. Hindusul își făcu apariția la sfârșitul mesei pentru a se interesa în legătură cu ora la care doamna dorea să ia prânzul.

Joan ceru să nu fie prea devreme și conveniră că momentul optim ar fi ora unu și jumătate.

Trenurile – după cum știa ea – plecau de trei ori pe săptămână: luna, miercurea și vinerea. Era joi, deci nu va putea pleca decât a doua zi seara. Îl întrebă pe omul cu turban dacă acest calcul este corect.

— Exact, Memsahib. Ați pierdut trenul ieri seară. Ghinion. Drum impracticabil, ploaie foarte puternică în timpul nopții. Asta înseamnă că va fi imposibil pentru autocare să circule și să vină de la Mossul aici timp de câteva zile.

— Dar trenurile merg?

Lui Joan îi păsa prea puțin de drumul spre Mossul.

— Oh! Da, trenul sosește mâine dimineață. Va pleca mâine seară.

Joan dădu satisfacută din cap și se interesă de autocarul care o adusese.

— Plecat dimineață foarte devreme. Șoferul speră să treacă.

Eu, nu sigur. Cred că va fi în pană o zi sau două pe drum.

Fără să manifeste cine știe ce interes, Joan se gândi că într-adevăr lucrul acesta era foarte probabil.

Omul cu turbanul își continuă rolul de informator.

— Aceea, acolo: gara, Memsahib.

Joan răspunse că-și imaginase asta și singură.

— Gara turcească. Gara în Turcia. Calea ferată turcească, în spatele sârmei-ghimpate. Vedeți! Sârma-ghimpată: frontiera.

Joan o examinează cu respect și se amuză de aspectul într-adevăr bizar pe care-l poate avea o frontieră.

Chipul hindusului înflori într-un surâs, când îi spuse din nou:

— Prânzul, la ora unu și jumătate exact! Apoi dispăru.

După câteva minute îl auzi scoțând sunete guturale și furioase din interiorul clădirii. Alte două voci îi țineau isonul. Stilul specific arab. Joan se întrebă de ce întotdeauna hindușii stăpâneau hanurile de popas, ca și aici de altfel. Probabil că dobândiseră obiceiuri europene. De altfel chestiunea nu prezenta decât un interes minor.

Oare cu ce avea să-și ocupe dimineața asta? Își putea continua atrăgătoarea lectură a „Memoriile Lady-ei Catherine Dysort” sau mai bine ar scrie scrisori. Le va expedia din gara Alep. Avea un bloc cu hârtie și câteva plicuri în bagaje. Dar la ușa motelului avu un moment de ezitare. Interiorul mirosea atât de urât și era atât de întunecos! Poate va face o plimbare. Se duse să-și ia palăria de fetru. Nu că soarele ar fi fost cu adevărat periculos în această perioadă a anului, dar era mai bine să fie prudentă. Își puse ochelarii de soare și-și luă în poșetă blocul cu hârtie de scris și stiloul.

Apoi ieși, merse de-a lungul depozitului de resturi și gunoaie, cu spatele la gară, gândindu-se la complicațiile internaționale pe care le-ar crea, dacă ar încerca să treacă frontiera. Își spuse: „Ce bizar este să pleci, așa, fără nici un scop.” Era o impresie nouă și demnă de a fi luată în seamă. De obicei, când cineva mergea într-un ținut de dune, de lande, pe o plajă sau un drum, o făcea cu un obiectiv determinat, pentru a ajunge pe celălalt versant al muntelui, către cutare pâlc de copaci sau cutare câmp de iarbă, să coboare pe cutare cărare până la

fermă, să meargă pe drumul național până în orașul vecin, sau de-a lungul țărmului până la golf. Aici, din contră, puteai pleca dintr-un loc dat, însă nu exista punct terminus. Tot ce puteai face era să te îndepărtezi de „Popas”. La dreapta, la stânga sau în față nu exista nimic altceva decât un orizont cenușiu și gol.

Ea plecă fără nici o grabă. Atmosfera era plăcută. Era cald, dar nu exagerat. Un termometru, își spuse ea, ar indica 21 de grade. Sufla și o ușoară briză. Merse vreo zece. Minute apoi privi în urmă.

Privite de departe, motelul și sordidele sale dependențe arătau mai bine. Distanța le dădea o notă de pitoresc. Și, dincolo de acestea, gara părea un cub de piatră sau un joc de copii.

Joan zâmbi și-și continuă plimbarea. Într-adevăr, cerul era minunat! De o puritate! De o prospețime! Nu era nimic viciat, nici o urmă de civilizație, de omenire! Soarele, cerul, nisipul și nimic altceva.

Nu era excelent? Se bucură și-i mulțumi soartei. Era într-adevăr o aventură! O schimbare foarte plăcută în monotonia existenței. Era încântată că a pierdut trenul. 24 de ore de odihnă completă, de pace totală îi vor fi salutare. Și putea profita de ele cu conștiința împăcată pentru că întoarcerea sa nu era absolut urgentă. De altfel i-ar putea telegrafia lui Rodney de la Istanbul pentru a-și explica întârzierea.

Scumpul, dragul de Rodney. Se întrebă ce face el oare în acel moment. Nu era greu de ghicit: știa chiar foarte bine! Era așezat la biroul lui, din oficiul Alderman, Scudamore și Witney, într-o cameră plăcută, de la etajul I cu vedere spre „place Marche”. Se instalase aici după moartea bătrânului domn Witney. Iubea această încăpere. Joan își amintea de o zi, când venise să-l vadă pe neașteptate: îl găsiră stând în picioare, în fața ferestrei, privind târgul (era zi de târg) și urmărind cu privirea vitele care erau aduse. „Frumoasă turmă de Shetlands!” spusese el. (Oare era într-adevăr shetlands? Joan nu prea se pricepea la problemele legate de creșterea vitelor, dar parcă așa zisese). Tocmai îi spusese: „Vreau să-ți

vorbesc despre cazanul de la încălzirea centrală, Rodney. Devizul lui Galbraith, mi se pare de-a dreptul exagerat. Oare să mă adresez lui Chamberlain?”

Revedea și acum mișcarea lentă cu care Rodney se întorsese spre ea, își scoase ochelarii, își frecase ochii înainte de a o privi cu un aer absent și îndepărtat, de parcă nici nu o vedea. Îi răsuna și acum în urechi tonul cu care-i repetase:

„Cazanul?” de parcă ar fi fost vorba de ceva complicat, bizar, despre care n-ar fi auzit niciodată vorbindu-se. După care, cu o fizionomie de-a dreptul stupidă, spuse: „Cred că Hoddesdon își vinde tăurașul. Presupun că este în pană de bani.”

Considerase că este drăguț din partea lui Rodney că se interesează de bătrânul Hoddesdon de la ferma din Bas-Pré. Sărmanul bătrân. Se știa că trece printr-o perioadă dificilă. Dar ea dorea ca Rodney să-i răspundă ceva mai repede la întrebare, căci, în fond, un avocat trebuie să aibă mintea vioaie și răspunsul prompt. Și, dacă Rodney își primea clienții cu aerul acesta șovăitor, risca să le facă o proastă impresie!

De aceea reluase cu o nerăbdare afectuoasă, dar voit autoritară: „Lasă lâna și oile, Rodney; eu îți vorbesc despre cazan. Gândește-te la încălzirea centrală!” Atunci Rodney aprobase ideea ei, de a se adresa altcuiva; dar prețurile erau în creștere, adăugase el și probabil ca așa se justificau și pretențiile lui Galbraith. Apoi, pentru că-l văzuse privind insistent actele îngrămădite pe biroul său, ea-i spuse că nu vroia să-i răpească prea mult timp căci părea să aibă mult de lucru.

Rodney zâmbise și răspunsese că într-adevăr lucrările se acumulau iar el își oferise deja o mică distracție privind târgul. Pentru asta mi-e dragă această cameră, spusese el. Toată săptămâna aștept ziua de vineri. Ascultă numai!

El ridicase mâna iar ea își ciulise urechea și auzise concertul de mugete și de behăituri, o adevărată cacofonie de zgomote oribile dar pe care Rodney părea să le asculte cu plăcere. Își ținea capul puțin înclinat și continua să zâmbească.

În sfârșit, azi nu era zi de târg. Rodney stătea la biroul lui,

lipsit de distracții. Iar temerile referitoare la aerul șovăielnic cu care Rodney și-ar primi clienții erau absolut imagine. Era cel mai stimat din întreprindere. Nu se spuneau despre el decât lucruri bune, ceea ce însemna foarte mult pentru un avocat dintr-un oraș modest.

„Și fără mine, se gândi Joan cu mândrie, ar fi refuzat cariera asta!”

Gândul i se întoarse la ziua în care Rodney îi anunțase propunerea unchiului său.

Era vorba de o afacere de familie, de o situație înfloritoare care avea drept garanție trecutul. Și fusese de la sine înțelese întotdeauna că Rodney va lucra aici de îndată ce-și va sfârși studiile de drept. Dar unchiul Henry se oferise deodată să-l ia cu titlul de asociat, în condiții atât de avantajoase încât era un adevărat chilipir.

Joan își exprimase surprinderea și bucuria, apoi îl felicitase călduros pe Rodney, înainte de a remarca faptul că el nu părea să participe deloc la bucuria ei. Dăduse acest răspuns incredibil: „Dacă accept...”

Ea exclamase, înspăimântată: „Ei, cum, Rodney!”

Își amintea limpede ce palid și obosit era chipul lui întors spre ea. Atunci descoperise ce fire sensibilă avea Rodney. Cu degetele tremurătoare, zmulgea firișoarele de iarbă, iar ochii lui negri aveau o privire stranie, imploratoare. Îngăimase: „Urăsc viața de birou. O detest.”

Joan îl compătimise din toată inima.

„Oh! Știu bine, iubitule. Este o viață sufocantă, o viață de muncă intensă și absolut abrutizantă, complet lipsită de atracție. Dar titlul de asociat va schimba totul! Vreau să spun că, desigur, vei simți un oarecare interes pentru...”

— Pentru contracte, testamente, clauze și codicile, având în vedere că etc.?”

Îi înșirase acest refren stupid în jargoul profesional, cu surâsul pe buze, dar cu ochii triști și cu chipul implorator. Oh! Aerul acesta pe care-l are de parcă ar implora-o în genunchi tocmai pe ea care-l iubește atât de mult!

„Dar este un lucru stabilit dintotdeauna că vei lucra acolo, îi

spusese ea.

— Știu, știu. Dar de unde-aș fi putut ști că lucrul acesta o să mă plictisească în așa măsură?

— Ah...! Dar... Ce-ai putea face? Ce altă meserie ți-ar place?”

Atunci, îi răspunsese, foarte repede, cu ardoare, năvalnic.

„Aș vrea să mă ocup de agricultură. Pajiștea cea mică, din apropiere este scoasă la vânzare. Starea sa este proastă (Harley nu a întreținut-o bine) dar din acest motiv o vom cumpăra ieftin – și este, după cum știi, un pământ bun...”

Continuase să-i vorbească despre planurile sale în termeni atât de tehnici încât ea rămăsese stupefiată, mai ales că ignora complet diferența dintre orz și grâu ca și toate celelalte probleme legate de recolte, animale, rase de vaci de lapte. Ea nu putuse face altceva decât să spună cu o voce complet lipsită de orice nuanță: „Pajiștea”! Dar se află dincolo de Asheldown, într-un colț de lume pierdut!

— Este un pământ bun, Joan, înșorit...”

Își dăduse iar drumul la gură. Nu știa că Rodney poate fi atât de entuziast, că se poate exprima cu atâta pasiune.

Îl întrebuse, încă nevenindu-i a crede:

— Dar, iubittle, ți-ai putea câștiga existența din asta?

— Să trăiesc din asta? Oh! Da. Modest, probabil.

— Așa mă gândeam și eu. S-a spus întotdeauna că-i imposibil să te îmbogățești practicând agricultura.

— Ah! Fără îndoială. Cu excepția cazului când favorizat de o șansă excepțională sau când ai câteva venituri suplimentare.

— Ei bine! Vezi și tu. Repet: nu-i ceva serios.

— Oh! Ba da, Joan! Am un mic capital, nu uita lucrul acesta și, cu ce produce ferma și cele câteva venituri ale mele, vom fi foarte înstăriți. Gândește-te la viața minunată pe care-o vom avea! E grozav să trăiești la țară!

— Am impresia că vorbești fără să ai nici o idee despre asta!

— Oh! Ba da! Ai uitat că bunicul dinspre mamă era mare cultivator din Devonshire? În tinerețe îmi petreceam la el toate vacanțele. Nicăieri altundeva n-am mai fost atât de fericit.

Era deci adevărat, gândi ea, că bărbații sunt niște copii mari. Apoi spuse cu blândețe.

— Te cred, Rodney. Dar viața nu-i o vacanță. Trebuie să ne gândim la viitor, Rodney. Trebuie să-l creștem pe Tony. Căci Tony tocmai împlinise zece luni.

Apoi adăugase: „Poate vom mai avea și alți copii”.

El o întrebase din priviri iar ea îi răspunse înclinându-și capul și surâzându-i.

— Dar nu-nțelegi, Joan, reluase el, că acesta ar fi un motiv în plus? Ce poate fi mai bun pentru copii decât viața la țară! E viața cea mai sănătoasă. Vor avea ouă din ziua respectivă, lapte proaspăt, aer curat – și vor învăța să îngrijească animalele.

— Oh! Rodney, dar mai sunt și alte puncte de vedere de luat în considerație. Problema instrucției lor. Vor avea nevoie de colegii bune. Și presupun că știi ce costisitoare sunt încălțăminte, hainele, dentistul, doctorul... Și apoi trebuie să-și facă prieteni. Nu, nu ai dreptul să faci ceea ce-ți place ție, personal. Când ai copii trebuie să te gândești la ei. În fond, ai niște datorii față de ei.”

Rodney mai insistase, dar în vocea lui se strecurase o oarecare îndoială:

Ar fi fericiți...

— Ideea ta, Rodney, nu este realizabilă! Nu este ceva serios. Reflectează! Dacă vei intra la firma familiei, vei spera să obții, cândva o situație care să-ți aducă 2000 de lire pe an.

— Cu ușurință, chiar. Unchiul Henry câștigă mai mult.

— Ei, vezi! Nu poți refuza o asemenea propunere. Ar fi o nebunie!

Ea se arătase hotărâtă, pozitivă. Trebuia, știa lucrul acesta, să-și apere punctul de vedere. Trebuia să fie ea rezonabilă pentru amândoi. Dacă Rodney nu-și dădea seama de importanța ofertei făcute de unchiul lui, atunci trebuia să-și asume ea această responsabilitate. Ideea lui cu agricultura era înduioșătoare...! Dar prostească și stranie! Ea se simțea puternică, sigură de sine, maternă cu el.

„Să nu mă crezi incapabilă de a te înțelege și de a fi alături

de tine, Rodney, îi spusese ea. Te înțeleg perfect. Dar dorința ta, vezi tu, nu concordă cu viața reală.”

El o întrerupsese pentru a spune că, din contră, viața cea mai normală era aceea de la țară.

„Da, dar nu este în mediul nostru. Iar acum ți se propune o excelentă afacere de familie, unde vei avea un debut superb, grație ofertei extrem de generoase a unchiului.

— Oh! Știi. Oferta aceasta întrece tot ce mi-aș fi putut

— Îți dai seama deci că nu poți, efectiv, nu poți refuza! Ai regreta toată viața. Ai avea remușcări îngrozitoare.

El mormăi: „Blestemată afacere!”

— Oh! Rodney! Doar n-o detești chiar atât!

— Ba da! O detest! Mi-am petrecut cinci ani în domeniul ăsta. Cred că știu foarte bine ce gândesc, ce simt.

— Te vei obișnui. De altfel totul se va schimba, de acum înainte totul va fi complet diferit, fiind asociat, vreau să spun. Și vei sfârși prin a te ocupa cu pasiune de muncă și de clienții care vor veni să te consulte. Vei vedea, Rodney: vei sfârși prin a te simți foarte fericit.

Cum o privise atunci! Vedea și acum privirea lui grea și trsită.

Văzuse în ochii lui dragoste, nefericire și încă ceva, poate o ultimă, o slabă licărire de speranță.

„De unde știi că voi fi fericit?” întrebuse el.

Ea-i răspunsese foarte repede, cu veselie: „Sunt perfect convinsă de asta! Vei vedea!”

Spusele sale fură susținute și de un semn foarte afirmativ, foarte convins, pe care-l făcu dând din cap.

El oftase, apoi tranșase rece: „Bine! Ne-am înțeles. Fie cum dorești”.

Da, gândi Joan, puțin a lipsit să rateze situația!

Ce fericire pe Rodney că ea a perseverat, că nu l-a lăsat să dea cu piciorul carierei sale pentru o pasiune trecătoare! Bărbații, se gândi ea, și-ar rata existența, dacă nu ar fi sfătuiți de femei. Femeile au echilibru, un simț al realității...

Da, Rodney se putea estima fericit că s-a căsătorit cu ea.

Se uită la ceas. 10:30. Inutil să meargă mai departe. Cu atât

mai mult (zâmbi ea) cu cât nu avea ce să vadă.

Privi în urma ei. Extraordinar! Popasul aproape dispăruse! Părea că se topește în panorama generală în așa fel încât se distingea cu greu. „Trebuie să am grijă să nu mă îndepărtez prea mult, își spuse ea. Aș risca să mă rătăcesc.”

Ce idee ridicolă! Nu, poate că nu chiar atât de ridicolă, în fond. Munții ce mărginau zărilor se estompaseră. Puteau fi luați drept nori. Gara nu mai exista.

Joan privi fericită în jurul ei. Nimic! Nimic!

Se așează încetișor pe nisip. Deschizându-și geanta, scoase din ea blocul de hârtie, stiloul. Avea să scrie niște scrisori. Ar fi amuzant să-și comunice senzațiile.

Dar cui i-ar putea scrie? Lui Lionel West? Lui Janet Annesmore? Sau Dorotheei? Poate mai întâi lui Janet.

Deșurubă capacul stiloului. Începu, cu scrisul ei suplu, rapid: „Draga mea Janet, nu vei ghici niciodată de unde-ți scriu această scrisoare! Mă aflu în inima deșertului! Sunt în pană, între două trenuri, căci nu circulă decât de trei ori pe săptămână. Am găsit aici un han, aflat în proprietatea unui hindus, câțiva pui, niște arabi cu o mutră bună de spânzurătoare – și atât! Nimeni cu care să vorbesc. Nimic de făcut! Nu-ți pot spune cât sunt de încântată de situația asia!

Aerul deșertului este minunat, de o prospețime incomparabilă. Iar liniștea este de nedescris. Numai dacă ai cunoscut-o poți înțelege ce înseamnă asta. Mi se pare că, pentru prima oară în viața mea, sunt singură, cu mine însămi. Viața de fiecare zi este un vârtej! Ne-o petrecem alergând dintr-o parte în alta! Probabil că așa trebuie să fie; dar ar trebui să ne acordăm și mici momente de meditație și de odihnă.

Nu sunt aici decât de o jumătate de zi, dar mă simt de o mie. De ori mai bine. Sunt perfect singură! Până-n prezent nu mi-am dat niciodată seama de dorința de solitudine pe care-o aveam în suflet. Este extrem de odihnitor pentru nervi să știi că, de jur împrejurul tău, pe o distanță de sute de kilometri, nu există nimic, dar nimic, în afară de nisip și de soare...”

Penița lui Joan alerga, cu viteză constantă, pe hârtia de scris.

Joan se opri pentru a-și privi ceasul.

Era ora 12 și un sfert.

Scrisese trei scrisori. Stiloul i se golise. Remarcă de asemenea că și hârtia era pe sfârșite. Asta o contrarie: ar mai fi putut scrie câtorva prietene.

Dar, își spuse ea, până la urmă devine monoton să stai și să scrii scrisori. Soarele, nisipul, plăcerea de a avea oricât poftești pentru a te odihni și a medita erau subiecte bune pentru scrisori; cu toate acestea trebuia să facă eforturi pentru a nuanța un pic povestirea, de la o scrisoare la alta.

Căscă. Soarele o cam obosise. După masa de prânz, se va întinde pe pat și va face o mică siestă. Se ridică și se întoarse cu un pas măsurat la motel.

Se întrebă ce făcea oare, la ora asta, Blanche.

Probabil că ajunsese la Bagdad și era împreună cu soțul ei. Fără îndoială că acesta provenea dintr-un mediu imposibil. Sărmana Blanche. Ce oroare să te rostogolești atât de jos pe scara socială. De ce s-o fi îndrăgostit de acest Harry Marston, băiat drăguț, dar deja căsătorit? De ce nu și-a legat destinul de acela al unui om cinstit, ca Rodney? Chiar Blanche recunoscuse că Rodney este fermecător.

Da, dar, vorbind despre Rodney, Blanche mai spusese ceva... Oare ce anume? Cu ce ocazie spusese despre Rodney că avea privirea alunecoasă? Ce expresie vulgară! Și atât de improprie! Absolut nejustificată! Niciodată Rodney nu a... Niciodată...

Aceeași idee din ajun, dar, de data aceasta nu tot atât de fugară ca apariția fulgerătoare a șarpelui pe drum, îi veni în minte:

Tânăra Randolph...

„Zău, se gândi Joan indignată, accelerând brusc pasul ca pentru a se depărta de o viziune nesănătoasă, nu pricep de ce mă tot gândesc la tânăra Randolph. Niciodată Rodney nu m-a... Ce mai! N-am nici o dovadă, nici un motiv să cred...”

Ceea ce-i explica obsesia, era faptul că această Myrna Randolph era una din acele fete de la care te-ai putea aștepta la orice – o fată frumoasă și înaltă, o brunetă provocatoare și

care o dată ce se lega de un bărbat, părea incapabilă să renunțe.

La drept vorbind, ea îi făcuse lui Rodney o curte asiduă, nu scăpase nici o ocazie de a-l complimenta, îl alesese în permanență ca partener la tenis și nu se jena să-l soarbă din priviri în public.

Desigur, Rodney fusese flatat. Orice bărbat ar fi fost, în locul lui. Ar fi fost de-a dreptul ridicol ca Rodney să nu fie flatat, încântat de atențiile unei frumuseți cu mult mai tânără ca el, ba chiar una din cele mai mari frumuseți din ținut.

Joan își spuse: „Dacă n-aș fi știut să mă arăt plină de tact în povestea asta...”

Trecu în revistă procedeele de care se servise și simți bucuria reconfortantă pe care ți-o dă gândul că ai avut dreptate. Ieșise cu birie din această situație, trebuia s-o recunoască. Dăduse dovadă de afabilitate.

„Te așteaptă iubita, Rodney. N-o face să-și piardă răbdarea... Myrna Randolph, desigur... Oh! Da, dragule, ai dreptate... Evident, nu prea se teme de ridicol...”

Într-o zi, Rodney bombănisese: „N-o vreau ca parteneră! Plaseaz-o în tabăra adversă!” Joan nu se temuse să răspundă: „Fii ceva mai amabil, Rodney. Trebuie s-o accepți!”

Nu avea decât să se felicite pentru tactica ei: tratase lucrurile ca fiind fără importanță, se prefăcuse a crede că-i vorba de o glumă, arătând clar că este la curent cu flirtul, dar că știa că-i vorba de o joacă nevinovată.

Avansurile tinerei îi făcură cu siguranță plăcere lui Rodney – deși el nu-ncetase să bombăne împotriva ei să afirme că era inoportunată. Myrna Randolph era acel gen de fată care pare, oricărui bărbat, seducătoare. Era capricioasă, cochetă: se prefăcea că-i disprețuiește pe admiratorii săi, îi trata cu asprime iar apoi, cu clipire galeșă a ochilor făcea să li se pară că i-au intrat în grații.

„Într-un cuvânt, se gândi Joan – cu o vehemență care o surprinse – o stricată! A făcut tot ce i-a stat în putință ca să ne tulbure fericirea conjugală.”

Desigur, ea nu-l critica pe Rodney. (Numai fata era demnă de

blam). Bărbații se lasă seduși cu ușurință! Și, în acea vreme, Rodney era căsătorit... Să vedem, oare de zece ani? Sau unsprezece? Zece ani de la căsătorie, iată o cifră pe care romancierii o consideră o răscruce periculoasă. Este momentul când unul dintre soți poate fi tentat să calce strâmb. Este o încercare în cursul căreia trebuie să evoluezi cu prudență și dincolo de care te instalezi într-un echilibru confortabil. Amândoi ajunseseră în acest punct... Nu, nu-i purta pică lui Rodney. Nu-i reproșa nici măcar acel sărut pe care-l surprinsese.

„Luând ca pretext vâscul, ce tupeu!”

Fata avusese nerușinarea să proclame intrând în salon: „Botezăm vâscul, doamna Scudamore. Sper că lucrul acesta nu vă scandalizează!”

(„Din fericire, gândi Joan, mi-am putut stăpâni expresia feței și nici n-am clipit.”) „Acum, l-ai putea elibera pe soțul meu, Myrna! Susesse ea. Încearcă să găsești un bărbat mai tânăr pe care să ți-l anexezi cu gânduri serioase!”

Și plină de voioșie o împinsese ușor, de umeri, pe Myrna, prefăcându-se că glumește.

Atunci, Rodney intervenise: „Te rog să mă ierți, Joan. Dar strengărița este seducătoare și ne aflăm în ajunul Crăciunului!”

Îi zâmbise îndelung, își repetase scuzele, dar fără să aibă un aer cu adevărat vinovat sau tulburat ceea ce dovedea că răul nu era prea grav. Și nici nu se agravase! Avusese ea grijă de asta! A acționat cu multă abilitate reușind să-l țină pe Rodney departe de ghearele Myrnei Randolph. Și, de Paști, Myrna se logodise cu tânărul Arlington. Așa că, până la urmă, incidentul nu avusese nici o urmare. Poate că Rodney găsisse un prilej de distracție în asta. Bietul, dragul de Rodney! Merita într-adevăr să se distreze și el un pic. Muncea cu atâta perseverență!

Zece ani de căsnicie, da, o răscruce periculoasă. Chiar și ea – își amintea – simțise bătând vântul nebuniei...

Acel tânăr impetuos, acel artist... Oare cum se numea? Nu-și mai amintea nici măcar numele. Totuși nu se lăsase puțin tentată atunci?

Își mărturisi în sinea ei, nu fără să surâdă, că se purtase cam prostește cu el. Fusesse atât de insistent! O mângâia din priviri cu o febrilitate atât de dezarmantă! Într-o bună zi îi ceruse să-i pozeze pentru a-i face portretul.

Doar un pretext, desigur. Făcuse unul sau două crochiuri, în cărbune, apoi le rupsesse cu nervozitate, spunând că nu reușea să-i prindă expresia. Portretul acesta nu-l satisfăcea.

Joan își aminti că fusesse brusc încântată, flatată. „Bietul băiat! Își spusese ea, mi-e tare teamă că-i nebun după mine!”

Dar o făcuse să aibă o lună foarte plăcută...

Cu toate acestea, sfârșitul fusesse mai curând deconcertant și de-a dreptul inprevizibil. De fapt, acest deznodământ îi dezvăluise faptul că Michael Callaway.

— Callaway, păi da, chiar așa se numea!

— Era din acele ființe lacome, care nu știu să se stăpânească.

Ieșiseră să se plimbe împreună, își aminti, în pădurea din Holing. Și mergeau pe drumul care, la marginea pășunii coboară în serpentine de pe înălțimile de la Asheldow... Cu ce voce răgușită, timidă, o implorase să accepte această plimbare!

Ea-și imaginase deja cum va fi conversația lor. Probabil îi va spune c-o iubește. Atunci ea se va arăta foarte blândă, foarte bună și înțelegătoare, exprimându-și un pic, oh, foarte puțin, regretul. Își imaginase mai multe fraze fermecătoare pe care le-ar putea spune și pe care Michael și le va aminti mai târziu cu plăcere.

Dar nu așa se petrecuseră lucrurile. Nu, nu se petrecuseră de loc așa lucrurile!

Din contră, fără preambul, Michael Callaway o îmbrățișase și o sărutase cu așa o violență și brutalitate încât crezuse că se va sufoca. Apoi, îndepărtându-se de ea, exclamase cu o voce triumfătoare: „La naiba! Te simți alt om!” După care începu să-și umple pipa foarte degajat și, după cât se părea, surd la reproșurile violente pe care i le făcea.

Se mulțumise să spună, întinzându-se și căscând: „Ah! Acum este mult mai bine!”

Era exact, își zise Joan retrăind povestea, ceea ce-ar fi spus

un om extrem de însetat după ce-ar fi dat peste cap un pahar de bere. Drumul de întoarcere îl făcuseră în tăcere – cel puțin în ce-o privea pe Joan, căci Michael Callaway se străduia să cânte doar din plăcerea de-a face zgomot. Și la marginea pădurii, chiar când să pătrundă pe drumul național de la Crayminster la Market Wolping, el se opri, o sfidase cu un aer glacial și îi spusese cu convingere: „Știi că ești una din acele femei care ar trebui violate? Ar fi o lecție grozavă.”

Și cum ea rămăsese buimăcită, mută de mânie și stupefacție, el adăugase pe un ton de zeflema: „Aș lua bucuros asupra mea sarcina acestui viol ca să văd dacă lecția ar da roade.”

După care pornise grăbit pe drumul mare și, în loc să cânte, începuse să fluiera un antren.

Evident, ea nu-i mai vorbise și, după câteva zile, el plecă din Crayminster.

Bizar, stupefiant, derutant episod la care nu se mai gândise niciodată de atunci. De fapt, oare de ce-i revenea acum în memorie? Oribilă, întreaga poveste fusese oribilă...

Trebuia neapărat să și-o scoată din minte. Nu trebuia să evoce scenele astea dezagreabile în timpul curei sale de odihnă, de deșert și de soare. Atâtea alte amintiri plăcute o vor ajuta să-și petreacă timpul în mod agreabil! De altfel, poate că prânzul este gata. Se uită la ceas: nu era decât ora unu și un sfert.

Se întoarce totuși la „Popas”, se duse în camera sa își desfăcu valiza ca să vadă dacă nu cumva mai avea hârtie de scrisori. Nu, provizia i se terminase. Cu atât mai rău! Se va lipsi de ea. Se săturase să scrie scrisori, deoarece povestise tot ce ar fi putut spune. Nu se putea repeta la nesfârșit.

— Ce cărți luase cu ea? „Lady Catherine”, desigur. Și un roman polițist pe care William i l-a cumpărat, la plecare. Intenția lui fusese drăguță, dar lui Joan nu prea-i plăceau romanele polițiste. Mai avea și „The Power House”, de Buchan, o carte foarte veche pe care o citise acum câțiva ani.

Nu contează! Vă cumpăra cărți noi în gara de la Alep.

Prânzul se compunea dintr-o omletă (cam uscată și prea prăjită) de ouă condimentate, somon (din conservă), sote de

fasole și piersici, tot din conservă. În general, o masă mai curând indigestă.

Plecând de la masă, Joan se duse și se întinse pe pat. Dormi trei sferturi de oră, apoi se trezi și citi „Lady Catherine Dysart” până la ora cinci.

La ceai i se servi și lapte (praf) și biscuiți. După care se duse să facă o mică plimbare, apoi, întorcându-se, termină de citit „Lady Catherine Dysart”. La cină i se servi o omletă, somon cu sos picant și garnitură de orez, ouă ochiuri, fasole sote și un compot de caise din conservă. După cină, își luă romanul polițist și-l citi de la început până la sfârșit. Când îl termină, se făcuse ora de culcare.

Hindusul îi spuse cu un zâmbet radios:

— Noapte bună, Memsahib! Mâine, tren sosește la 8:30, dar pleacă din nou doar la 20:30.

Joan îi înregistrează spusele clătinând ușor capul. „Asta înseamnă încă o zi întreagă de petrecut aici.” Din fericire avea de citit „The Power House”. Ce păcat că este atât de subțire!

O fulgeră o idee:

— Trenul va aduce cu sine și călători! Zise ea. Ah! Da, dar își vor continua drumul spre Mossul?

Omul cu turban făcu un semn negativ.

— Nu cred mâine. Nu sosit azi autocare. Cred foarte prost drumul spre Mossul. Drum impracticabil mai multe zile.

Joan fu cuprinsă de bucurie. De mâine la „Popas” va fi plin de călători. Minunat. Era sigura că va descoperi printre ei câțiva a căror companie îi va fi plăcută.

Se duse înveselită la culcare, mult mai bine dispusă decât fusese cu zece minute mai devreme.

„Atmosfera acestui loc, se gândi ea, este într-adevăr... Cred că din cauza acestui oribil miros de grăsime râncedă. Te deprimă destul de repede.”

A doua zi dimineată se trezi la ora 8:30. Se sculă numaidecât, se îmbracă, apoi se duse în sala de mese. Doar o masă era pusă! Joan își anunță prezența. Omul cu turban apărură. Era foarte agitat.

— Tren nu sosit, Memsahib!

— N-a sosit? Poate-i doar în întârziere?

— Nu! Nu va sosi! Foarte mare ploaie dincolo de Nissi-bin. Linia inundată. Trenul nu poate să trece 3, 4, 5, 6 zile probabil.

Joan îl privi disperată.

— Dar atunci, ce se va-ntâmpla cu mine?

— Dumneavoastră, stați aici, Memsahib. Aici plin de hrană, plin de bere, plin de ceai. Viața ușoară. Dumneavoastră, așteaptă vine trenul.

„Doamne! Se gândi Joan. Ce ți-e cu orientalii ăștia! Timpul nu contează pentru ei.” Ea întrebă:

— N-aș putea închiria o mașină?

Păru șocat.

— O mașină? Unde? Drum la Mossul foarte prost. Totul oprit dincolo de vad.

— Nu puteți telefona?

— Să telefonez? Linia turcească. Turcii – oameni foarte dificili. Nu fac nimic. Se ocupă de calea ferată. Atât.

Joan reflecta, amintindu-și de plăcerea pe care și-o promisese în ajun.

„Nici o legătură cu civilizația! Nu telefon, nu telegramă, nu mașină!”

Hindusul o consolă.

— Timp foarte frumos. Hrană multă. Totul aici foarte convenabil.

„Da, se gândi Joan, este vreme bună, într-adevăr. E și ăsta un noroc. Ce oroare dacă ar fi trebuit să stau închisă aici de dimineață până seara!”

Parcă ghicindu-i gândul, omul îi spuse:

— Aici, climat bun. Ploaie foarte rară. Ploaie mai mult după Mossul. Ploaie pe linia cale ferată.

Joan se așează în fața mesei puse, și așteaptă să i se aducă micul dejun. Momentul de decepție trecuse. N-o să facă o tragedie din asta. Avea prea mult bun simț ca să mai insiste. Când ai parte de genul acesta de necazuri trebuie să știi să le accepți. Dar, oricum, era o pierdere de vreme supărătoare.

Se gândi zâmbind pe jumătate. Am avut ce mi-am dorit. Mi-

am pus o dorință pe când vorbeam cu Blanche. Iat-o împlinită. I-am spus lui Blanche că aş vrea să pot dispune de un moment de repaos pentru a-mi odihni nervii. Ei bine! Îl am acum. Aici chiar că nu mai am nimic de făcut. Nici măcar o carte de citit. Într-adevăr trebuie să profit. În pustiu, cura de odihnă este completă!”

Dar gândul la Blanche se asocia cu un altul care o indispușe puțin, cu o amintire pe care, dacă stătea să se gândească, era preferabil s-o înlăture. De altfel, de ce să se gândească la Blanche?

Ieși imediat după micul dejun. Merse din nou până la o distanță rezonabilă de „Popas” și se așeză pe nisip. Rămase câțva timp nemișcată cu ochii pe jumătate închiși. Era minunat – își spusese ea – să simți această pace adâncă, această liniște invadându-te. Simțea o adevărată binefacere. Aerul era un sedativ, soarele minunat o încălzea și ce pace completă!

Mai petrecu câteva clipe savurând această impresie delicioasă, apoi se uită la ceas: era 10:10.

„Dimineața trece repede,” își zise ea.

Ce-ar fi să-i scrie Barbarei? Era într-adevăr extraordinar că nu se gândise în ajun să-i scrie Barbarei în loc să redacteze acele scrisori insipide unor prietene din Marea Britanie. Își scoase blocul de hârtie și stiloul.

„Barbara scumpă, scrise ea. N-am cîine știe ce noroc cu voiajul. Am pierdut trenul, luni seara, iar acum sunt în pană, probabil pentru mai multe zile. Locul este foarte liniștit, timpul este superb așa că sunt foarte fericită.”

Se opri. Ce altceva să scrie? Să ceară vești despre copil? Despre William? De ce naiba i-o fi spus Blanche: „Nu-ți face griji pentru Barbara”? Iată, da, iată de ce nu avea chef să se gândească la Blanche. Spusese despre Barbara niște cuvinte atât de bizare! Oare ea, mama Barbarei, nu era la curent cu tot ce se referea la fiica ei?

„Sunt sigură că acum totul va fi bine!” spusese Blanche. Asta lăsa să se înțeleagă că nu întotdeauna a fost totul bine? Dar din ce punct de vedere? Blanche insinuase că Barbara se căsătorise prea devreme.

Joan se simți străbătută de un frison de neliniște. Își aminti că înainte de mariaj, Rodney exprimase o judecată asemănătoare. Brusc și într-o manieră hotărâtă el îi spusese:

— Nu sunt mulțumit de căsătoria asta, Joan.

— Oh, Rodney! Dar de ce? William este atât de gentil și par să se înțeleagă amândoi atât de bine!

— Este un băiat de treabă, sunt de acord cu tine, însă ea nu-l iubește, Joan.

Joan fusese năucită, complet năucită.

— Rodney! Se poate! E ridicol! Ba da, este îndrăgostită de el. Altfel de ce naiba ar vrea să se căsătorească cu el?

El îi răspunsese pe un ton ambiguu:

— Tocmai asta mă neliniștește.

— Dar, iubitul, nu se poate, glumești?

Fără să remarce prefăcuta ei nepăsare, el continuase:

— Dacă nu-l iubește, nu trebuie să se căsătorească cu el. Este prea tânără pentru a face așa o prostie. Și are prea mult temperament.

— Lasă, lasă, Rodney, chiar te și pricepi tu la temperament!

Fără să vrea, discuția asta o amuza.

Dar Rodney nici măcar nu zâmbise.

— Tinerele se căsătoresc uneori doar pentru a pleca din casa părintească.

Auzindu-i răspunsul, ea izbucni în râs.

— Nu este cazul Barbarei! Nu cred să existe vreo fată care să fi avut o viață de familie mai fericită ca Barbara!

— Ești chiar așa de sigură, Joan?

— Categorie! Copiii au avut, aici, întotdeauna, tot ce și-au dorit.

— N-am impresia că s-au perindat pe aici prea mulți prieteni de-ai lor.

— Cum, iubitul? Primesc destul de des și invit întotdeauna tineret! Chiar țin mult la asta. Dar Barbara însăși afirmă că nu este mondenă și că nu ține să-și invite prietenele.”

Rodney dădu din cap cu un aer perplex și bănuitor și, în seara aceleiași zile, în momentul în care intra în birou, ea o surprinsese pe Barbara spunând nervoasă:

— Inutil, tată! Trebuie să plec. Nu mai pot suporta! Și nu mă sfătui să am o ocupație în afara casei căci am oroare de asta.

— Despre ce-i vorba? Întrebase Joan.

După o scurtă tăcere, o foarte scurtă tăcere, Barbara îi explicase cu un aer îndărădnic și cu obrajii împurpurați:

— Doar că tata consideră că le știe pe toate. Vrea să stau logodită câțiva ani. Îi spun că nu mai pot, că vreau să mă căsătoresc cu William și să plec la Bagdad. Probabil că viața acolo este minunată!

— Da, scumpa mea, îi răspunsese Joan. Dar regret că-i atât de departe! Mi-ar fi plăcut să te păstrez... sub aripa mea!

— Oh! Mamă! Nu mai sunt un bebeluș.

— Știu, scumpo. Dar nu-ți dai seama de tinerețea și lipsa ta de experiență. Ți-aș fi putut fi de mare ajutor dacă ai fi fost pe aici, pe aproape.

Barbara conchise zâmbind:

— Ei bine! Să sperăm că voi ști să mă descurc fără a beneficia de experiența dumatăle personală!

Și, în timp ce Rodney ieșea încetișor din încăpere, ea se repezise în spatele lui, i se agățase de gât și-l îmbrățișase spunând:

— Tăticule drag! Tăticule drag, drag, drag...

„Mititica asta, se gândea Joan, devine de-a dreptul exaltată”! Dar, în orice caz, asta dovedea cât de greșită era opinia lui Rodney. Barbara era dornică să plece cât mai repede în Orient cu William și era încântător să-i vezi pe cei doi îndrăgostiți gândindu-se cu atâta încredere la viitorul lor!

Dar ce idee bizară! Oare de ce – à propos de Bagdad – a-nceput să se gândească că Barbara era nefericită acasă, la părinți? Bagdadul era atât de viciat de bârfe și de cancanuri încât nu mai îndrăzneai să pronunți un nume de frica lor. De exemplu, numele maiorului Reid.

Joan nu-l cunoștea, dar Barbara făcuse adeseori aluzie la el în scrisorile ei: maiorul Reid venise la cină... Vânaseră împreună cu maiorul Reid. Barbara se ducea să petreacă lunile de vară în munții Arkandos, în tovărășia altei femei tinere, împreună cu care închiriasse un bungalow iar maiorul Reid

urcase până acolo ca să le vadă... Jucaseră tenis împreună... Barbara câștigase împreună cu el campionatul de dublu-mixt, la club... De aceea i se părușe perfect natural, ajungând la Bagdad, să se intereseze, cu multă veselie în voce, de maiorul Reid. Auzise de mult vorbindu-se despre el încât era dornică să-l cunoască, spuse ea.

Stânjeneala provocată de întrebarea ei era evidentă. Barbara pălise, William roșise, și, de-abia după câteva minute, mormăise cu o voce complet schimbată: „Nu vrem să-l mai vedem.”

Și acest veto era atât de categoric, încât îi pierise orice poftă de a mai insista. Dar mai târziu, când Barbara s-a dus la culcare, Joan reluase subiectul, spunând cu un surâș amabil, că are impresia că a comis o gafa. Crezuse că maiorul Reid este un prieten intim al familiei. William se ridicase, își scuturase pipa, lovind-o ușor de cămin și spuse: „Oh, Dumnezeuule, nici vorbă! Am vânat un pic împreună, dar nu ne mai vedem de multă vreme.”

Nu se lăsase înșelată de acest răspuns. Zâmbise în sinea ei. Ce naivi sunt bărbații! Reticența asta demodată a lui William o amuzase. O considera, fără îndoială, o femeie afectată, plină de o pudoare exagerată, o soacră de modă veche!

„Înțeleg, zisese ea. A scandalizat lumea”.

— La ce te referi? William se întorsese mânios spre ea.

— Dragul meu băiat! Joan îi zâmbise. Nu prea știi să-ți ascunzi gândurile. Am ghicit fără să fie nevoie să-mi spui: ai descoperit în legătură cu el ceva ce-ți displace și ai încetat să-l mai frecventezi. Oh! Nu te întreb nimic. Poveștile astea sunt foarte penibile, știi!”

William repetase lent: „Da, ai dreptate. E foarte penibil”.

— Îți judeci prietenii după tine însuși, spuse Joan. Și, când vezi că te-ai înșelat, te simți total descumpănit, nefericit.

— A părăsit ținutul; e tot ce putea face mai bun. A plecat în Africa orientală.

Și brusc, Joan își aminti frânturi de conversație auzite într-o zi la Clubul Alwyeh. Era vorba de plecarea lui Nobby Reid în Uganda.

O doamnă din asistență spusese: „Bietul Nobby! E vina lui că toate tinerele astea neghioabe se țin după el?!” După care, altă doamnă mai vârstnică, adăugase râzând ironic: „I-au făcut destule neplăceri! Sufletele candide, pure ca bobocii florilor sub stropii de rouă și lipsite de complicații, îl tentează mereu. Și mărturisesc că are o tehnică perfectă! Este un seducător irezistibil. Prostuța îl crede îndrăgostit nebunește de ea. De obicei aceasta este clipa în care el se gândește deja la următoarea cucerire.

— Asta n-o să ne-mpiedice – reluă prima – să-l regretăm. Era atât de nostim!

Cealaltă începuse să râdă.

— Cunoscut eu însă câțiva soți care nu vor fi deloc supărați să-l vadă plecând! Trebuie să recunoaștem că nu prea era simpatizat de bărbați.

— Desigur, a aprins prea multe pasiuni, pe aici, poziția sa a devenit delicată!

Atunci, cea de-a doua spusese: „Sst!” și vorbise în șoaptă, așa că Joan nu mai auzise urmarea. Pe moment, nu acordase importanță acestor cuvinte, dar acum și le reamintea și o intrigau.

Din moment ce William evita întrebarea, poate că Barbara va avea mai multă încredere, își spusese ea.

Dar, din contră, Barbara îi spusese deschis, pe un ton de-a dreptul dezagreabil: „Să nu mai vorbim despre asta, mamă. Se poate?”

Barbara, gândi Joan, a fost întotdeauna o fire închisă. Se arătase și acum extrem de evazivă și de susceptibilă în legătură cu boala ei și cu cauza acesteia. La origine se afla o intoxicație oarecare și, în mod firesc, Joan incriminase hrana. Lipsa de prospețime a alimentelor într-o climă caldă provoacă, în mod curent, accidente de acest gen, știa ea.

Dar William și Barbara manifestaseră, și unul și celălalt, aceeași reținere când le ceru detalii, iar medicul, de asemenea, când i-a cerut lămuriri, prevalându-se de poziția ei de mamă a Barbarei, se cantonase într-un mutism total. Nu făcuse nimic altceva decât să insiste asupra necesității de a-i evita tinerei

doamne Wray orice aluzie la această boală. Trebuia, cu orice preț, să se evite întrebările supărătoare și chiar să se facă tot ce era posibil pentru a i se abate gândurile de la asta.

„Are multă nevoie de îngrijire și de odihnă. Orice explicație referitoare la boală trebuie evitată, căci nu i-ar face nici un bine bolnavei să se tot discute despre asta. Iată sfatul pe care mi permit să vi-l dau, doamnă Scudamore”.

Joan îl considerase ca fiind prea puțin amabil; dacă nu chiar lipsit de inimă. N-ar fi trebuit oare să se emoționeze de devotamentul unei mame care-și părăsise casa în grabă, alergând în ajutorul fiicei sale?

Oh! Desigur, Barbara, în orice caz, îi fusese recunoscătoare. Cel puțin Joan așa presupunea... Îi mulțumise foarte emoționată mamei sale. Și William, la rândul lui, înțelesese ce efort făcuse pentru ei. Când Joan le spusese cât de mult i-ar fi plăcut să-și prelungească șederea, William afirmase că ar fi fost încântat de această posibilitate. Însă ea le-a cerut să nu insiste, căci tentația era într-adevăr prea mare. Bineînțeles că i-ar fi plăcut să-și petreacă toată iarna la Bagdad, dar trebuia să se gândească și la tatăl Barbarei. N-ar fi fost prea corect față de el să lipsească atâta timp.

Aici, Barbara murmurase cu o voce tandră:

— Scumpul de tata! Și adăugase după un moment de tăcere: Dar în fond, mamă, de ce n-ai rămâne mai mult?

— Gândește-te puțin la tatăl tău, iubito!

Barbara îi răspunsese cu o voce bizară, rece, că tocmai la el se gândea. Dar Joan conchise: nu, nu-l putea lăsa pe bietul, dragul de Rodney pe mâna servitorilor. Cu toate acestea, cu puțin înainte de ziua fixată pentru plecarea ei, Joan aproape că-și schimbase hotărârea. Dacă se gândea bine, ar fi putut să mai rămână încă o lună. Dar William vorbise cu atâta insistență despre incertitudinile pe care le presupune traversarea pustiului spre sfârșitul anotimpului, încât ea se speriasse și hotărâse să revină la planul inițial.

De atunci, William și Barbara i-au arătat afecțiune încât se simțise din nou tentată să-și amâne plecarea, dar nu o făcuse totuși.

Și totuși oricât de târziu ar fi fost perioada călătoriei sale, nimic n-ar fi putut-o face mai rea decât era!

Joan își consultă din nou ceasul. Ora 11 fără 5! Cum a putut trece în revistă atâtea amintiri într-un timp atât de scurt? Regretă puțin că nu a luat cu sine „The Power House”. Totuși nu: era ultima sa lectură, era bine s-o țină de rezervă.

Mai avea două ore de petrecut până la prânz căci azi ceruse să-i fie servită masa la ora unu. Poate că ar trebui să mai facă o mică plimbare? Dar i se păru stupid să meargă doar de dragul de a merge, să se deplaseze fără scop, de vreme ce nu avea chiar nimic de făcut. Și apoi soarele ardea puternic. Dar ce naiba! Ea-și dorise de atâtea ori să aibă un moment de calm pentru a-și permite să reflecteze! Acum ori niciodată! Ia să vedem la ce anume dorea să reflecteze, dar nu-și găsisese până acum timpul necesar? Joan făcu o incursiune în memorie; era însă sigură că nu va descoperi aici decât subiecte extrem de banale; să-și amintească unde pusese cutare sau cutare lucru, să organizeze vacanța servitorilor, să decidă transformările pe care le vor face în sala de studiu acum dezafectată.

Aceste probleme diferite nu prezentau decât un interes vag și îndepărtat. În noiembrie ar fi fost prea devreme să fixeze concediile și, în afară de asta, ar fi trebuit să știe data Rusaliilor, deci să aibă la ea un calendar al anului viitor. În schimb, nimic n-o împiedica să ia hotărâri referitoare la sala de studiu dezafectată. Oare să aleagă pentru pereți un bej deschis, iar în privința tapiseriilor, un material de culoarea grâului copt asortate cu câteva pernuțe mătăsoase? Da, i-ar da camerei un aspect plăcut.

Era ora 11:10. Problemele legate de mobilă și de decorațiuni interioare nu-i luaseră prea mult timp!

Joan își spuse în gând: „Dacă aș fi prevăzut că voi avea atât timp liber, aș fi luat cu mine o carte serioasă despre știința modernă și despre descoperiri, un studiu instructiv, de exemplu ceva despre teoria dezintegrării atomului.”

Apoi vru să știe prin ce asociație de idei ajunsese să se gândească la teoria dezintegrării atomului și își spuse: „Da desigur... Tapiseriile doamnei Sherston!”

Își aminti apoi de prima zi în care se pusese chestiunea spinoasă: cinz2* sau creton, pentru salon. Era împreună cu doamna Sherston, soția bancherului. În toiul conversației, doamna Sherston exclamase brusc: „Aș vrea să fiu suficient de inteligentă pentru a înțelege teoria dezintegrării atomului. Este fantastic, nu-i așa, să te gândești că energia se divide în molecule infime?”

Joan o examinase cu o privire speriată, incapabilă să descopere vreo legătură între creton și teoriile științifice, așa încât doamna Sherston, roșind ușor, murmurase: „Sunt chiar stupidă. Nici nu știi cum îți vin în minte astfel de idei, dar aceasta este pasionantă, nu crezi?”

Joan nu considera această idee deosebit de pasionantă și conversația deviasese. În schimb, ea-și amintea foarte bine de stofa pe care o alesese doamna Sherston: o stofă de lână pură, țesută de mână cu un desen de frunze în tonuri diferite de cafeniu, gri și roșu. Joan spusese: „Este foarte original. Este scump?” Doamna Sherston răspunsese afirmativ: „da, foarte scump”. Apoi adăugase că-i plăcea pentru că-i amintea de păduri, de copaci și că visul vieții ei era să cunoască locuri ca Birmania sau Malaezia, unde plantele creșteau repede – cu adevărat repede – adăugase ea cu un aer zbuciumat, făcând un gest aproape brutal care-i dezvăluia impetuozitatea.

Acest material, Joan își dădu acum seama, costa probabil cel puțin 18 șilingi și șase pence un yard (o liră, metrul) preț scandalos pentru acea vreme! Calculând ce înseamnă asta ca stil de viață și cât era obligat să-i dea Sherston soției sale pentru întreținerea casei, Joan văzu în asta un simptom al catastrofei care amenința mariajul.

Ea personal nu nutrise niciodată vreo simpatie pentru Sherston. Se revăzu la bancă, studiind plasamentele posibile, în fața acestui bărbat așezat la biroul său. Era un bărbat voinic și înalt, dar cu un aer frivol care te agasa cu bonomia și politețea lui exagerată. „Sunt un om de lume, scumpă doamnă, părea el să spună. Nu mă confundați cu un aparat de numărat bani! Dacă aș ține seama de gustul meu, mi-aș petrece viața jucând tenis, golf, bridge și să dansez.

Adevăratul Sherston este cel pe care-l vedeți la reuniunile mondene, nu omul de afaceri care declară: nu mai aveți credit!” „Un mare burduf sport”, își spuse cu indignare Joan. „O ființă înșelătoare, veșnic înșelătoare...”. Probabil că pe vremea aceea începuse deja să falsifice registrele de socoteli, dacă asta era cumva escrocheria de care se făcuse vinovat și pe care ea o ignora. Și cu toate acestea lumea îl plăcea mult. Se spunea că, spre deosebire de marea majoritate a bancherilor, el era agreabil în relațiile cu oamenii.

Iată un lucru exact! Bancherii obișnuiți nu deturnau fondurile care le erau încredințate.

Ei bine, în ciuda tuturor așteptărilor, Leslie Sherston își obținuse perdelele țesute de mână. Și nimeni nu și-a spus că malversațiile lui Sherston se explicau prin gusturile costisitoare ale soției sale. La prima vedere Leslie Sherston nu părea a fi o femeie cheltuitoare. Purta mereu taioare vechi din tercot de culoare verzuie, îi plăcea grădinăritul și părea fericită să parcurgă cu pași mari distanțe apreciabile. Nici cu cumpărăturile necesare toaletei copiilor săi nu cheltuia prea mult. Și Joan își amintea de o zi în care Leslie Sherston o invitase la o gustare. Chiar stăpâna casei a fost aceea care aduse o pâine rotundă, un bulgăre de unt, dulceață pregătită în casă, un ceainic și cești de la bucătărie, totul pus în grabă pe un platou! Această femeie fără afectare, fără grijă, veșnic jovială, mergea strâmb, zâmbea pieziș... Totuși, surâsul ei disgrațios avea un oarecare farmec și, în ansamblu, era simpatică.

Da, sârmana doamnă Sherston! Avusese o viață tristă, da, o viață tare tristă.

Joan tresări, cuprinsă de o neliniște plină de panică. Oare cum de-i veniseră în minte aceste cuvinte: „o viață tristă?” Cuvintele o făceau să se gândească la Blanche Haggard (deși tristețea soartei acesteia era de natură diferită). Iar gândul la Blanche i-o aducea în minte pe Barbara și boala ei misterioasă. Oare nu era posibil să se gândească la ceva, aici, fără ca, independent de voința ei, cursul gândurilor să ia o direcție dureroasă? Își consultă din nou ceasul.

În orice caz, perdelele țesute de mână și nefericirile doamnei Sherston făcuseră să mai treacă aproape o jumătate de oră. Spre ce oare să-și mai îndrepte acum gândul? Îi era necesar un subiect agreabil, lipsit de posibile corelații penibile.

Rodney era fără îndoială subiectul de reflecție cel mai capabil de a-i reține atenția fără să o întristeze. Dragul de Rodney! Joan se abandona cu plăcere acestei amintiri și-i evocă soțului ei silueta, așa cum o văzuse ultima dată, pe peronul de la gara Victoria, în timp ce-i ura drum bun, chiar înaintea plecării trenului.

Da, dragul de Rodney! Îl revedea așa cum stătea nemișcat, cu privirea ațintită asupra ei, cu fața în lumina zilei, sub soarele care-i dezvăluia necruțător ridurile care-i înconjurau ochii. Ce ochi obosiți! Da, într-adevăr obosiți – și plini de o tristețe profundă. („Rodney, se gândi ea, nu este trist de fapt. Trăsăturile specifice fizionomiei lui îi dau aerul ăsta. Și animalele au uneori ochii triști și asta nu înseamnă nimic”). Și apoi, el obișnuia să poarte ochelari și, în spatele lor, nu se vedea tristețea ochilor săi. Însă, desigur, nu era nimic neobișnuit pentru un om copleșit de muncă. De fapt, nu-și lua niciodată o zi de odihnă. („Voi avea grijă ca lucrurile să se schimbe, de îndată ce mă voi întoarce acasă, gândi Joan. Are nevoie de mai mult timp liber, de mai multă destindere. Ar fi trebuit să mă gândesc mai curând la asta”).

Dar își dădu seama că, văzut în lumina puternică, își arăta vârsta, ba chiar părea mai în vârstă. Ea-și coborî privirile spre el, el și le ridică pe ale lui spre ea și astfel au schimbat ultimele formule rituale, stupide.

- Cred că la Calais nu vei avea control la vamă.
- Nu, cred că se va trece direct în Simplon-Express.
- Fii atentă să iei vagonul pentru Brindisi. Sper că Mediterana va fi calmă.
- M-aș opri bucuroasă o zi – două la Cairo.
- De ce n-o faci?
- Iubitule, trebuie să ajung cât mai repede posibil lângă Barbara. Nu există decât o plecare pe săptămână.
- Așa este. Uitasem.

Trenul demară brusc. Joan se retrase. Rodney îi făcu semn cu mâna și se întoarse. Dintr-un impuls, ea se aplecă pentru a-l revedea. Plecase deja pe peron.

Simți o emoție bruscă la vederea spatelui său, atât de familiar totuși! Ca și cum Rodney ar fi întinerit deodată! Își ținea capul sus și umerii drepți și fermi... Viziunea aceasta o surprinse, impresionând-o puternic.

Omul acesta care trecea astfel prin mulțime era tânăr, nepăsător... Era asemenea celui care-i fusese prezentat într-o zi drept partener de tenis. Partida începuse numaidecât.

O întrebase: „Vreți să stau la fileu?”

Atunci îl privise ea din spate, și-l văzuse mergând în fața ei pentru a-și lua locul lângă fileu. Fusese frapată. Cât era de frumos, privit din spate! Nu uitase aliura aceasta suplă și viguroasă, felul lui de a-și ține capul, gâtul acesta.

Devenise nervoasă, fără nici un motiv. Făcu, una după alta, două greșeli la servit; căldura o copleșea; simțea că se descurajează. Atunci Rodney întoarse capul și, cu un surâs, o încurajase – unul din acele surâsuri ale lui, bune și cinstite, care-i dădea atâta farmec. Fusese imediat sedusă de acest surâs, Rodney i se păruse irezistibil. Se îndrăgostise de el imediat.

Văzându-l din tren, privindu-l cum se îndepărtează până ce silueta i se pierdu în mulțimea gării, i se păru că-l revede pe jucătorul de tenis din acea zi de vară, acum atât de îndepărtată. Parcă i se luase de pe umeri greutatea mai multor ani și redevenise un tânăr radios a cărui vedere era atât de reconfortantă.

I se luase de pe umeri greutatea mai multor ani...?

Joan se simți scuturată de un frison pe care soarele arzător al deșertului îl facea inexplicabil.

„Nu, nu! Își spuse ea. Nu vreau să mă mai gândesc la asta... Să ne gândim la altceva!”

Rodney mergând în pas alert pe peron, cu capul sus, fără acea greutate care-i înconvoia umerii, era un om care tocmai scăpase de o povară insuportabilă...

„Ei, dar ce-mi veni?” zise Joan. Își făcea tot felul de gânduri,

se lăsa dusă de aripile unei imaginații bolnăvicioase. Probabil că ochii ei o trădaseră în momentul plecării din Londra. Dar de ce nu așteptase el plecarea trenului?

Ei, hai, de ce ar fi așteptat-o? Se grăbea să rezolve problemele pentru care venise la Londra. Și apoi multor oameni nu le place să asiste la plecarea trenurilor care duc cu ele ființa care le e dragă. Chiar, ce prostie! Să evoce cu atâta insistență imaginea lui Rodney, văzută din spate pe peronul acelei gări!

Era victima propriei imaginații.

Dar această constatare nu-i fu de nici un ajutor. Când imaginația reprezintă o idee, asta se petrece tocmai pentru că ideea aceea te obsedează!

Dar nu putea fi adevărat. Deducția pe care Joan o făcuse nu putea fi acceptată.

Ea își. Spunea (oare așa să fi fost?) că Rodney era fericit s-o vadă plecând...

Și, desigur, nu era adevărat! Nu putea fi adevărat!

Joan era udă de transpirație când ajunse la „Popas”.

Se grăbise, fără să-și dea seama, ca atunci când vrei parcă să fugi de o idee literalmente odioasă.

Hindusul o privi uimit și-i spuse:

— Memsahib mers foarte repede. De ce omul mergi repede? Nu-i nevoie grăbești! Aici nu ai ce să faci!

„Mie-mi spui”? Gândi Joan. Da, chiar că nu ai nimic de făcut! Hindusul, hanul, puii costelivi, sârma-ghimpată, grămada de cutii de conserve goale o călcau pur și simplu pe nervi.

Se refugie în cameră și-și luă „The Power House”. „Aici, cel puțin, sunt la adăpost de căldura și lumina asta”.

Se instalează comod și începu să citească „The Power House”.

La ora prânzului, ajunsese deja la mijlocul volumului.

I se servi o omletă înconjurată de fasole, apoi somon cu orez și caise din conservă. Mâncă foarte puțin. Apoi se întoarse în camera sa și se întinse pe pat. Presupunând că a făcut insolatie pentru că a mers prea repede în căldura toridă a soarelui, o mică siestă i-ar fi salutară. Își închise ochii, dar somnul refuza

să vină.

Se simțea teribil de lucidă și înclinată spre reflecție. De aceea se sculă, înghiți trei comprimate de aspirină și se culcă la loc. Dar cum închidea ochii, revedea silueta lui Rodney îndepărtându-se de ea pe peronul gării Victoria. Era insuportabil! Ridică storul doar cât să se filtreze o rază de lumină și reluă „The Power House”. Când mai avea doar câteva pagini până la sfârșit, adormi.

Visă că începea împreună cu Rodney un turneu de tenis. Le era greu să găsească mingiile dar, după câteva minute se îndreptau spre teren. Începea să servească, dar chiar atunci constată că juca împotriva lui Rodney și a tinerei Randolph. Serviciul ei nu consta decât într-o serie de greșeli duble. „Rodney, își spuse ea, mă va ajuta.” Dar zadarnic îl căuta din priviri: dispăruse. Și ceilalți plecaseră și se întuneca. „Sunt singură, gândi Joan. M-au abandonat!” Se trezi tresărind speriată.

„M-au abandonat!” zise ea cu o voce tare.

Era încă sub impresia visului și nu putea să scape de senzația dezagreabilă. Cuvintele, pe care le pronunțase, o înspăimântau. Dar, fără să vrea, repetă: „M-au părăsit!”

Hindusul veni, întredeschise ușa și-și introduse capul prin deschizătură:

— Memsahib strigă?

— Da, zise ea. Adu-mi ceai.

— Memsahib vrea bea ceai? Înainte de ora 3?

— Asta e. Vreau ceai.

Îl auzi îndepărtându-se și strigând: „Șai! Șai!”

Se ridică brusc și se proțăpi în fața oglinzii pătate din belșug de muște. Văzându-și figura liniștită, normală, se calmă. „Mă întreb, spuse ea adresându-se imaginii din oglindă, dacă nu-s pe cale să mă îmbolnăvesc. Devin stranie.”

Poate că făcuse într-adevar insolație.

Când i se aduse ceaiul își regăsise seninătatea obișnuită. Chiar că avea haz aventura asta! Ea, Joan Scudamore, să devină victima nervilor săi. Dar cu siguranță că nu nervii ei erau de vină. Soarele îi jucase festa asta. Va avea grijă să nu

mai iasă din casă înainte de crepuscul.

Ronțai câțiva biscuiți și bău două cești de ceai. Apoi termină de citit „The Power House”.

Când închise cartea, își regăsise definitiv calmul.

„Acum, nu mai am nimic de citit”, gândi ea.

Nimic de citit, nimic de lucrat și nici o hârtie pentru scrisori! Să nu ai nimic altceva de făcut decât să aștepti un tren problematic și care ar putea să se lase așteptat mai multe zile...

Când hindusul veni să ia tava înapoi, ea-l întrebă:

— Ce faci aici?

Păru năucit de întrebare.

— Eu servește călători, Memsahib!

— Știu asta! Își stăpâni nerăbdarea. Totuși asta nu-ți răpește tot timpul!

— Eu servește micul dejun, prânzul, ceaiul...

— Nu, nu asta vreau să spun. Ai ajutoare.

— Mic arab, idiot, tare puturos, tare murdar. Eu supraveghez totul singur. Mic arab bun de nimic. El aduce apa curată, duce apa murdară, ajută la bucătărie, atât.

— Deci aici sunteți trei: dumneata, bucătarul, micul arab. Probabil că-ți rămâne mult timp liber, după ce-ți termini lucrul. Poți citi.

— Ce? Să citești?

— Da, cărți.

— Nu. Niciodată.

— Ce faci după ce termini treaba?

— Eu așteaptă ora la care trebuie face alta.

„Nu-i nimic de făcut, gândi Joan. Nu-i posibilă nici o conversație cu acești oameni. Ei nu ne înțeleg. Omul ăsta își petrece aici existența... Își târăște viața zi după zi. Presupun că din când în când își oferă un concendiu, pleacă în oraș, se îmbată și-și vizitează semenii. Dar, săptămâni în șir, rămâne aici. Evident, se afla în compania bucătarului și a micului arab. Dar acesta din urmă, de îndată ce și-a încheiat munca, se culcă la soare și adoarme. Pentru el, viața se limitează la atât. Oamenii aceștia nu-mi pot fi de nici un ajutor, nici unii, nici

alții. Tot ce știe să spună acest om se referă la ce se mănâncă, ce se bea și la starea vremii”.

Hindusul luă platoul și ieși. Joan străbătu iritată camera în lung și-n lat.

„Trebuie să reacționez, să fac un fel de program, să găsesc un mod de a gândi, așa cum mă aflu singură cu mine însămi, încât să evit cu orice preț să mă las... Să zicem pradă dezechilibrului nervos”.

Adevărul o obliga să recunoască, gândi ea, că dusesse întotdeauna o viață plină și ocupată cu mii de probleme diferite. O viață de femeie civilizată. Și este firesc pentru ea, care, în viața obișnuită, are atâtea de făcut, să fie descumpănită când este transplantată brusc într-o viață atât de trândavă, de inutilă. Și cu cât este mai activă și mai instruită cu atât viața aceasta sterilă i se pare mai dificilă.

Desigur, există ființe, care, chiar la ele acasă, își petrec ore în șir fără să facă nimic. Aceste persoane s-ar împăca de minune – presupuse Joan – cu inactivitatea cu care se confrunta ea aici. Chiar și doamnei Sherston, deși în general era activă și energică cât pentru două persoane, i se mai întâmpla să lase să treacă timpul ore întregi, fără nici un scop, fără nici o ocupație. Înseși plimbările ei o dovedeau: pornea la drum cu un pas hotărât, apoi, deodată, se lăsa să cadă pe trunchiul unui copac sau pe covorul de iarbă din câmp și rămânea, aici, parcă lipsită de forțe, cu privirea visătoare parcurgând depărtările.

Dovadă ziua aceea în care o confundase cu tânăra Randolph.

Roși ușor amintindu-și de comportarea ei de atunci.

Procedeul ei semăna grozav a spionaj, exact genul de lucruri pe care ea le dezaproba și care, de altfel, nu se potriveau deloc caracterului ei.

Totuși cu o creatură ca Myrna Randolph... O tânără care părea să fie complet lipsită de simțul moral... Ce se petrecuse de fapt? Joan își chemă amintirile. Tocmai îi dăduse câteva flori bătrânei doamne Garnett și ieșea din vilișoara acesteia când auzise, pe drum, vocea lui Rodney, răsunând dincolo de gardul viu și amestecându-se cu cea a unei femei.

Se despărțise numaidecât de doamna Garnett, apoi se îndreptase spre drum. Ajungând aici, avea să vadă – era sigură de asta – pe tânăra Randolph mergând cu pasu-i legănat pe drumul care urca spre Asheldown.

Nu, nu era prea mândră de hotărârea pe care o luase. Dar își spusese că trebuie să profite de ocazie pentru a ști la ce să se aștepte. Rodney nu era de loc vinovat, dar toată lumea știa că Myrna Randolph nu făcea multe parale. Joan mersese deci pe drumul forestier care traversa Haling Wood și se termina cu o movilă, dincolo de Asheldown așa încât, ajungând în vârf, ea descoperise imediat siluetele a două persoane așezate liniștit și care priveau peisajul însorit de la picioarele lor. Ce ușurare să descopere că nu Myrna Randolph era cu Rodney, ci doamna Sherston! Și nici măcar nu erau așezați prea aproape unul de altul: cel puțin patru pași îi despărțeau, distanță de-a dreptul ridicolă și care de-abia de putea fi considerată amicală. Ce-i drept, Leslie Sherston nu avea nimic dintr-o persoană amicală. Sau, mă rog, nu era genul demonstrativ. Cu siguranță nu putea fi considerată drept o sirenă: numai la ideea asta te apucă râsul! Nu, probabil că se întorcea dintr-una din plimbările sale iar Rodney, întâlnind-o întâmplător, o însoțise cu curtoazia lui obișnuită.

Odată ajunși pe colina de la Asheldown, s-au oprit o clipă pentru a se odihni și a admira peisajul înainte de a reveni fiecare la domiciliul său.

Oricum, curios totuși acest mic popas în doi, fără ca vreunul să facă un gest sau să spună un cuvânt! Nici măcar nu era gentil, gândi ea. Oh! Probabil că fiecare se gândea la ale sale având desigur suficientă încredere în persoana de alături pentru a considera că nu trebuie să facă conversație dacă nu avea ceva urgent de spus.

Cu atât mai mult cu cât, în vremea aceea, cei din familia Scudamore puteau realmente pretinde c-o cunosc bine pe Leslie Sherston. Lovitura de teatru cu deturnarea de fonduri comisă de Sherston produsese scandal la Crayminster și bancherul își ispășea vina în închisoare. Rodney, în calitate de avocat, îl apăraseră la proces și se ocupase, de asemenea, de

interesele lui Leslie. Se înduioşase mult de soarta acestei femei rămasă singură şi fără resurse cu doi copii de crescut. Tot oraşul o stima pe doamna Sherston şi numai această creatură deosebită este de vină că nu i s-au dat mai multe dovezi de devotament. Atitudinea ei constant dispusă, scandalizase chiar anumite persoane.

„Pare să facă parte, zisese Joan lui Rodney, mai degrabă din genul de oameni insensibili.”

El îi replicase brusc că Leslie Sherston avea un curaj cum rar întâlnise.

„Da, desigur, curaj, spusese Joan. Dar curajul nu-i totul.

— Ah! Da? Replicase Rodney pe un ton bizar, după care ieşise din birou.”

Evident, nimeni nu-i putea nega lui Leslie Sherston curajul. Pusă în situaţia de a-şi câştiga existenţa, singură cu doi copii şi fără a fi pregătită pentru asta, se descurcase perfect.

Neavând decât o foarte mică rentă, pe care i-o dădea o mătuşă, şi instalată într-un apartament foarte strâmt împreună cu cei doi fii, acceptase să fie angajată ca ucenică la un horticultor ca să cunoască toate ramurile meseriei. Când Sherston a ieşit din închisoare, a regăsit-o deci într-un cu totul alt rang social, consacrându-se culturii de fructe şi legume pentru vânzare. El începuse să conducă un camion pentru livrări, copiii îi ajutaseră după puterile lor aşa încât sfârşiseră prin a redobândi o oarecare bunăstare. Nu se putea nega faptul că doamna Sherston se purtase ca o spartană. Şi era o atitudine deosebit de meritorie căci, la vremea aceea, suferea, probabil, deja de dureroasa maladie din pricina căreia avea să moară.

„Da, dar, gândi Joan, era îndrăgostită de soţul ei.” Sherston avea reputaţia unui bărbat frumos, un veritabil seducător. La ieşirea din închisoare însă, domnul Sherston se schimbase mult. Joan îl zărise, în fugă, dar fusese foarte impresionată văzându-l atât de slăbit şi cu nişte ochi trişti de câine bătut. Mândria însă şi-o păstrase; încerca să înşele prin bluf şi se ţinea ţanţoş de ochii lumii. Era totuşi o ruină. Dar Leslie continua să-l iubească şi-l înconjura cu toată gingăşia lucru

pentru care Joan o respecta.

La un alt capitol însă, acela al copiilor, Joan considera că Leslie făcuse o enormă greșală.

Bătrâna mătușă bogată, care le venise în ajutor, în perioada arestării lui Sherston, le făcuse o nouă propunere la ieșirea acestuia din închisoare.

Se oferea să-l adopte pe cel mic, iar un unchi, pe care ea-l iscodise, se oferea să plătească cheltuielile necesare pentru studiile celui mare, mătușă urmând să-i primească în timpul vacanțelor pe amândoi copiii. Unchiul și mătușă intenționau să asigure viitorul celor doi băieți. Unchiul se angaja chiar, prin act notarial, să le dea numele său.

Leslie Sherston însă respinsese categoric această ofertă și Joan îi reproșa, din această cauză, egoismul. Ea le refuza astfel celor doi fii ai săi o viață superioară aceleia pe care ar putea-o avea sub influența mamei lor, o viață scutită de orice dificultate. Joan considera, și Rodney îi dăduse dreptate, că oricât de mult ți-ai iubi copiii, soarta fiilor trebuie pusă mai presus de sentimentele personale.

Dar Leslie se arătase inflexibilă și chiar și Rodney renunțase la ideea de-a o face să asculte vocea rațiunii. După părerea lui, murmurase cu o voce obosită Rodney, Leslie Sherston știa mai bine ca oricine ce avea de făcut. Era în mod indiscutabil – gândi Joan – o femeie încăpățânată.

Cu o oarecare nervozitate, Joan continua să măsoare-n lung și-n lat cămăruța ei lipsită de confort de la „Popas”, evocând din nou imaginea lui Leslie Sherston așezată alături de Rodney, pe colinele de la Asheldown Ridge. Înclinată puțin înainte, sprijinită pe genunchi, cu bărbia în mâini, stătea într-o nemișcare ciudată, cu privirea pierdută în panorama câmpiei spre arături și dincolo de asta, spre vesantul de la Little Hovering Wood, unde stejarii și mestecenii se colorau cu o frumoasă manta roșu-arămie. Leslie și Rodney odihnindu-se – atât de calmi, fără o mișcare – priveau drept înaintea lor...

Nici Joan nu și-a dat seama de ce nu li s-a alăturat. Poate că rușinea de a-l fi bănuț pe Rodney alături de Myrna Randolph o împiedicase s-o facă.

Oricare-ar fi fost motivul, ea îi evitase. În loc să apară în fața lor, ea se strecurase aproape clandestin în spatele perdelei de copaci și se întorsese repede acasă. Nu se gândise niciodată să evoce acest incident și evitase să-i vorbească lui Rodney despre el. Ar fi putut crede că ea nutrește gânduri ascunse în legătură cu el și Myrna Randolph.

Imaginea lui Rodney îndepărtându-se pe peronul gării Victoria îi reveni în minte...

Ei asta-i! Doar nu avea de gând să examineze iar prostia asta!

De unde-i venea oare ideea asta bizară? De ce să-l bănuiască pe Rodney (care-i era și i-a fost întotdeauna de o fidelitate plină de duioșie) că se bucura să o vadă plecând?

Ce bănuieli poate stârni silueta unui om în mers și văzut din spate? Trebuia pur și simplu să gonească din mintea ei această stupidă fantasmagorie. Decât să ajungă la astfel de invenții bizare și neplăcute, mai bine să evite să se mai gândească la Rodney.

Niciodată până acum nu mai fusese pradă unei imaginații dereglate.

Cu siguranță că acest lucru trebuia pus pe seama soarelui.

După-amiaza și seara nu se scurseseră decât cu o încetineală exasperantă.

Joan considera că este preferabil să nu iasă înainte ca soarele să apună. Era, deci, obligată să rămână în camera ei de la „Popas”.

Dar, după jumătate de oră, începu să considere că situația era intolerabilă: nu putea să stea așa nemișcată pe un scaun, fără să facă nimic. Atunci se hotărî să-și golească valizele pentru ca apoi să-și poată aranja altfel lucrurile. Își spuse că hainele nu erau împăturite cu grijă și că aranjarea lor i-ar ocupa un timp important. Le aranjă deci metodic, cu competență. Când termină ce avea de făcut era ora 5. Acum, cu siguranță, putea iesi fără nici un pericol. Să rămână închisă între acești pereți era mult prea deprimant. De-ar fi avut o carte de citit!

Sau măcar, își spuse ea, în cel mai rău caz un puzzle

interminabil.

Ieși, deci, dar contemplă cu dezgust grămada de cutii de conserve, puii costelivi și sârma-ghimpată. Locul era întradevăr oribil! Absolut îngrozitor!

Ca să aducă plimbării sale noi elemente, ea merse de-a lungul căii ferate și a frontierei turcești. Diversiunea aceasta îi dădea o agreabilă iluzie de noutate. Dar, după nici un sfert de oră, peisajul deveni monoton. Șinele care se vedeau la vreo două sute de metri de ea, spre dreapta, nu-i țineau de loc tovărășie.

Nimic altceva decât tăcerea, tăcerea și această imensă întindere însorită.

Joan își dădu brusc seama de faptul că recitarea versurilor știute ar constitui pentru ea o distracție. La școală se spunea despre ea că recita versuri cu un talent deosebit. Ar fi interesant de știut ce versuri își mai amintește din acele vremuri îndepărtate. Odinioară știuse multe poezii pe dinafară.

De ești îndurător, să fii din fire

Clemența, ca și ploaia cea din cer, Firesc se naște-n suflet,
din iubire.

Dar urmarea? I se părea stupid, că nu-și mai amintește.

„Să nu te temi de soarele-arzător”

Asta-i, în orice caz, reconfortant! Dar oare cum continua?

„Nici de-ale iernii groaznice furtuni

Căci datoria-n fața-acestei lumi

Ți-ai împlinit și nu-i mai ești dator

Oricum, ca și coșarii, la cenușă-ajung cu toți

Flăcăi bălai ori fete, când sunt aleși de sorți.

Nu, pe total, nu-i prea încurajator.

Mai bine ar încerca să-și amintească sonetele lui Shakespeare. Le știa, cândva, pe dinafară. „Mariajul sufletelor înrudite”, între altele, ca și pe acela pe care Rodney o rugase să i-l recite. Curios tonul cu care-i spusese, într-o seară, pe neașteptate: „Dar veșnica ta vară dăinui-va”.

— Este din Shakespeare, nu-i așa?

— Da, dintr-un sonet.

Îi ceruse precizări.

„Nu mă lăsa să cred că pot fi piedici
Când suflete-nrudite să se cunune vor.”

— Din asta este?

— Nu. Din cel care-ncepe așa: „Cu-o zi de vară-ți pot asemui
făptura?”

Atunci ea îi recitase sonetul în întregime, impecabil, cu
expresia adecvată și cu sentiment.

La sfârșit, în loc s-o aplaude, el repetase cu un aer visător:
„Cad flori în mai când prinde-a vremui.”

— Da, numai că, nu-i așa? Noi suntem în octombrie.

Reflecția aceasta i se păruse lui Joan atât de bizară încât îl
privise pe Rodney cu niște ochi mari care exprimau uimirea.
Atunci el adăugase:

— Cunoști cumva și sonetul care se referă la mariajul
sufletelor înrudite?3

— Da.

Ea stătuse puțin pe gânduri, apoi începuse:

Nu mă lăsa să cred că pot fi piedici

Când suflete-nrudite să se cunune vor;

Nu e iubire-aceea când oamenii nu-s vrednici

Și-ale lor sentimente la o schimbare mor.

Nu! Dragostea un far e pe o mare zbuciumată, E steaua ce
îndrumă corăbii rătăcite, Dându-i celui ce-nfruntă furtuni
dezlănțuite

Speranța c-o să-nvingă o soartă blestemată.

Nu! Timpul ce distruge frumoase buze moi

Nu poate să învingă și dragostea din noi

Iubirea mai presus e de-o clipă efemeră!

Ea își păstrează veșnic un farmec neștirbit.

De nu spun adevărul și totu-i o himeră, Eu n-am scris
niciodată și nimeni n-a iubit.

Încheiase, pronunțând ultimele versuri cu o emoție profundă,
o fervoare dramatică.

„Îți place cum recit din creația lui Shakespeare? Întrebuse ea.
La școală se considera că excelează în domeniu. Se pare că
recitim versurile cu multă sensibilitate”.

Dar Rodney, cu un aer puțin distrat se mulțumise să-i răspundă: „Versurile astea nu au nevoie de sensibilitatea recitatorului. Le ajunge propria lor sensibilitate.”

Ea oftase, apoi murmurase: „Shakespeare, minunat poet, nu-i așa?”

La care Rodney replicase: „Mai minunat decât orice este faptul că nu era decât un biet om obișnuit, ca și alții”.

— Ce idee caraghioasă, Rodney!

Atunci el îi zâmbise așa, de parcă s-ar fi trezit dintr-un somn adânc și-i spusese: „Într-adevăr!”

Apoi se ridicase și, măsurând în lung și-n lat încăperea, murmurase: „Cad flori în mai când prinde-a vremui
Și verile li-s toamnele osânda.”

De ce naiba, se întreba ea acum, de ce adăugase Rodney:
„Dar noi suntem în octombrie?”

Ce gând ascuns o fi avut?

Își amintea de această lună de octombrie care fusese deosebit de frumoasă și temperată. Și așa, gândindu-se, remarcă o coincidență curioasă. Rodney îi vorbise despre sonetele lui Shakespeare în seara zilei când îl zărise, stând împreună cu Leslie Sherston pe colina de la Asheldown. Poate că Leslie o fi citat vreun vers din Shakespeare; dar nu, nu se poate. Joan reflectă. Leslie Sherston nu era deloc cultivată.

Da, în anul acela, luna octombrie fusese de o frumusețe deosebită. Și-l amintea foarte bine pe Rodney, arătându-i, la câteva zile după discuția aceea, un rododendron plantat într-o zonă a grădinii mai bogată în vegetație, și întrebând-o cu o voce emoționată: „Inflorescența asta nu-i anormală în acest anotimp?”

Rododendronul era de specie timpurie și înflorea – în mod normal.

— În martie sau la sfârșitul lui februarie. Iar atunci, în octombrie avea flori roșii ca sângele și era plin de muguri.

„Într-adevăr, i-a răspuns ea, este o inflorescență de primăvară dar care se repetă uneori și toamna, dacă anotimpul este deosebit de blând și de cald.”

Atinsese delicat, cu vârful degetelor, unul din muguri,

murmurând în șoaptă: „Cad flori în mai...

— În martie, rectificase ea. Nu în mai.

— Parcă ar fi picturi de sânge... Dintr-o inimă care sângerează.

Era uimită văzând că Rodney acorda atât de mult interes florilor. Ba chiar se putea spune că Rodney îndrăgise acest rododendron. Ea își aduse aminte de faptul că, la câțiva ani de la discuția amintită, el își pusese o floare de-a acestui rododendron la butonieră. Numai că floarea, fiind mult prea grea, sfârșise prin a cădea, așa cum, de altfel, Joan prevăzuse. Desigur, ar putea să pară bizar, dar scena aceasta avusese ca decor cimitirul. Trecând prin spatele bisericii, Joan îl zărise aici pe Rodney; s-a dus atunci în întâmpinarea lui, spunându-i: „Ciudat loc de plimbare ai ales, Rodney!”

Înainte de a-i răspunde, Rodney răsese.

„Meditez la sfârșitul meu și-mi aleg mormântul. Presupun că nu voi avea ghirlande de granit. Ar fi prea multă fantezie pentru mine și nu cred nici că mi se va pune vreun înger din marmură.”

Ajunsese în fața unui mormânt nou pe care era scris numele lui Leslie Sherston.

Văzând că Joan privea inscripția, Rodney silabisise lent: „Leslie Adeline Sherston, soție mult iubită a lui Charles Edward Sherston, adormită întru Domnul, la 11 mai 1930. Și Dumnezeu îi va șterge lacrimile.”

După un moment de tăcere adăugase: „Dala asta rece de marmură peste Leslie Sherston, ce monstruoasă idioțenie! Iar Sherston trebuie să fie ultimul dintre imbecili ca să aleagă acest verset din Scriptură. Nu cred că Leslie să fi plâns măcar o zi din viața ei.”

Deși era foarte emoționată și avea impresia că gluma pe care o făcea aducea mai mult a blasfemie, Joan spusese:

— Și atunci, tu ce-ai alege?

— Pentru ea? Nu știu. Dar aș fi căutat în Psalmi un verset mai potrivit. „În prezența ta bucuria este deplină”, de exemplu.

— Nu, vroiam să spun: pentru tine?

— Oh! Pentru mine? Reflectase câteva minute apoi spusese surâzând ușor: „Domnul este păstorul meu. El mă conduce pe verzile pășuni”, iată ceva ce mi s-ar potrivi destul de bine.

— Întotdeauna am considerat că versetul acesta dă o idee destul de prozaică despre Paradis.

— Cum îți imaginezi, tu, Paradisul, Joan?

— Ei bine...! Fără toate porțile de aur și celelalte baliverne despre care ni se tot vorbește, evident. Mi-l închipui ca pe o stare sufletească, care ar permite fiecăruia să-și desfășoare zelul, în condiții minunate, pentru a face lumea de aici mai frumoasă, poate, sau mai fericită. Să-i ajutăm pe cei vii, iată care-i ideea mea despre rolul nostru în Paradis.

— Ești o mică îngâmfată teribilă, Joan! Spusese el pe un ton malițios și râzând pentru a-mblânzi ironia cuvintelor sale. Apoi adăugase: În ce mă privește, o vale înverzită, mi-ar fi suficient. Îmi imaginez turma de oi urmându-și păstorul pentru a se întoarce acasă, în aerul răcoros al crepusculului... Se opri o clipă, apoi reluă: Este absurd din partea mea, Joan, dar, când mă întorc de la birou, când urc pe Strada – Mare, nutresc adeseori iluzia, cotind pentru a merge pe bulevardul care duce la Ball Walk că, în loc de acest bulevard, pătrund într-o vale liniștită, plină de ierburi, de verdeață moale, între două dealuri împădurite. Îmi spun că acea vale există de când lumea, în inima secretă a orașului. Părăsind tumultul de pe Strada – Mare, este minunat să pătrunzi acolo. Exclami, poate puțin cam dezorientat: „Unde sunt?” Și te auzi răspunzând, foarte drăgălaș, foarte delicat, că poate ai murit.

— Rodney! Exclamase ea, realmente aiurită, consternată, ești bolnav? Cu siguranță că nu te simți bine!”

Era primul indiciu pe care-l avusese referitor la o alternare a sănătății, un semn premergător al acestei depresii nervoase care avea, nu mult după aceea, să-l trimită la un sanatoriu din Cornouailles, unde păruse fericit să petreacă două luni pe un șezlong fără să vorbească cu cineva, preocupat doar să asculte pescărușii și să contemple dunele decolorate și sălbatice care-l despărteau de mare.

Fusese necesară scena aceea din cimitir pentru ca ea să-și

dea seama de surmenajul cauzat de excesul de muncă. Când s-o pornească spre casă, după ce-și trecuse un braț sub al lui pentru a-l lua cu sine, îi văzuse floarea de rododendron, prea grea, deprinzându-se de la butoniera lui și căzând pe mormântul lui Leslie.

„Oh! Exclamase ea, rododendronul tău!” și se aplecase pentru a lua de jos floarea roșie. Dar el îngăimase: „Las-o! Las-o pentru Leslie Sherston. Măcar atât să facem pentru ea. Era prietena noastră.”

Joan se grăbise să aprobe această idee emoționantă și adăugase că va aduce ea însăși, a doua zi, o jerbă de frumoase crizanteme galbene.

Își amintea neliniștea pe care o simțise la vederea surâsului straniu cu care el îi răspunsese. Atunci își dăduse categoric seama că Rodney prezenta simptome alarmante.

Evident, ea nu putea ghici că el se afla în ajunul unei veritabile depresiuni nervoase, dar nu-și amintea să mai fi văzut la el așa o expresie.

Neliniștită, ea se străduise să-i pună cu abilitate întrebări, pe drumul spre casă; dar el nu ieșise din mutismul lui decât pentru a mormăi: „Sunt obosit, Joan. Sunt foarte obosit.” Și, deodată, spusese această frază enigmatică: „Nu toată lumea are atâta curaj.”

Opt zile mai târziu, într-o dimineață, el pronunțase cu o voce neutră: „Nu mă voi putea scula azi.”

Și rămăsese în pat, fără să vorbească, fără să privească pe cineva, nemișcat, cu un surâs calm.

Atunci au început să defileze doctorii și infirmierele până în ziua în care-i fusese prescrisă o lungă cură de odihnă la Trevelgan, fără scrisori, telegrame ori vizite. Joan nici măcar nu avusese permisiunea să meargă să-l vadă – ea, Joan, soția lui!

Ce perioadă tristă petrecuse atunci, în neliniște și confuzie! Mai ales că și copiii îi creaseră tot felul de dificultăți, în loc să-i fie apropiați, ei o consideraseră – se pare – doar pe Joan complet răspunzătoare de boala tatălui lor.

— Este rușinos că l-ai lăsat să ducă viața asta de sclav, viața

asta de birou, fără odihnă, mamă! Erai perfect conștientă de faptul că de ani de zile tata se surmenează.

— Fără îndoială, scumpii mei. Dar ce-aș fi putut schimba eu?

— Ar fi trebuit să-l smulgi cu forța din biroul lui, încă de multă vreme. Nu știai că detestă acest gen de viață? Nu l-ai înțeles oare niciodată pe tata?

— Te scutesc să-mi mai pui întrebări, Tony. Sigur că-l înțeleg pe tatăl vostru. Sunt mai capabilă decât voi să-l înțeleg.

— Ei bine! Mi se întâmplă să mă îndoiesc. Uneori chiar mă întreb dacă ai înțeles vreodată pe cineva.

— Tony! Termină! Depășești măsura!

— Calmează-te, Tony! Spusese Averil. Îți pierzi vremea!

Era o replică în stilul cunoscut al lui Averil, fata asta cu inima seacă insensibilă, afectând un cinism și o detașare mai presus de vârsta ei. Averil, se gândea uneori cu disperare Joan, nu avea nici măcar un atom de inimă. Evita înduioșarea și părea complet inaccesibilă argumentelor sentimentale.

— Tată scump... Scâncise Barbara, cea mai mică și cea mai impulsivă în exprimarea sentimentelor sale. E numai vina dumitale, mamă. Ai fost crudă cu tata... Crudă... Tot timpul.

— Barbara! Joan își pierduse răbdarea. Îți dai seama de ceea ce spui? Tatăl vostru a fost întotdeauna aici seniorul și stăpânul. Dar cum credeți că ați fi putut fi instruiți, îmbrăcați, hrăniți, dacă tatăl vostru nu ar fi muncit pentru voi? S-a sacrificat pentru voi. Aceasta-i datoria părinților și ei și-o îndeplinesc fără să se împăuneze cu meritele lor.

— Profit de această ocazie pentru a-ți mulțumi, spusese Averil, pentru toate sacrificiile pe care dumneata, mamă, le-ai făcut pentru noi!

Joan își privise fiica, nevenindu-i să creadă. Se îndoia de sinceritatea lui Averil. Totuși fiica ei, propria ei fiică nu putea fi atât de impertinentă încât...

Tony schimbase cursul discuției întrebând cu gravitate:

— Este adevărat că tata vroia să se ocupe de agricultură?

— Agricultură? Nu, sigur că nu! În sfârșit, adică... Mi se pare că odinioară... Dar era o toană din tinerețe. Toți din familia lui au fost avocați din tată în fiu. A primit ca moștenire o

afacere de familie foarte apreciată în acest ținut al Angliei. Puteți fi mândri de asta. Iar tu, Tony, te poți felicita că vei avea și tu un loc aici, mai târziu.

— Dar nu am nevoie de el, mamă! Vreau să mă instalez în Africa Orientală și să cultiv pământul.

— Ce prostie, Tony! Scoate-ți ideea asta stupidă din cap. Vei intra în afacere. Ești fiu unic...

— Eu nu voi fi avocat, mamă. Tata știe deja și mă aprobă.

Zguduită de această declarație, adevărat duș rece, îl privea pe Tony cu o figură înspăimântată. Apoi se prăbușise într-un fotoliu și începu să suspine. Era atât de urât din partea lor să se coalizeze împotriva ei și s-o copleșească cu reproșurile...

— Mă întreb ce v-a apucat să mă chinuiți așa, în lipsa tatălui vostru. Sunteți toți foarte aspri cu mine!

Tony mormăise ceva și, renunțând la discuții, se grăbi să iasă din cameră. Averil i se adresă cu vocea ei impersonală: „Tony este cu adevărat hotărât, mamă. Vrea să intre într-o școală de agricultură. Personal, consider că nu-și cunoaște interesul. Eu aș intra bucuroasă în afacerea familiei, dacă aș fi băiat.

Avocatura m-ar ispitii...

— N-aș fi crezut niciodată, suspină Joan, că vor fi atât de ingrați proprii mei copii!

Averil se mulțumise să ofteze; dar Barbara, care plânga în hohote într-un colț al camerei, urlase: „Știu că tata va muri! Sunt sigură de asta! Și vom rămâne toți singuri! Oh! Este groaznic! Este înspăimântător!”

Averil oftase iar. Își plimba privirea disprețuitoare de la sora ei, care plânga cu sughituri, la mama ei, care încerca să-și înnăbușe suspinele.

„Din moment ce nu pot ajuta cu nimic...” spusese ea, după care, se retrăsese calmă și demnă... Ceea ce era specific pentru ea.

Într-un cuvânt, o scenă penibilă și decepționată, de care Joan nu mai voise niciodată să-și amintească. Era totuși de înțeles să se întâmple. Lovitura brutală dată de boala tatălui lor, cuvintele misterioase: depresiune nervoasă, explicau comportarea copiilor. Aceștia au întotdeauna tendința de a

găsi un Țap ispășitor pentru necazurile lor. În cazul de față, ai ei își încredințaseră mama pentru că era acolo. Dar Tony și Barbara se scuzaseră ulterior. Averil, în schimb, nu părea niciodată să considere că ar avea motive să-și ceară scuze și, poate, în sufletul ei, era convinsă că are dreptate. Sărmana micuță, nu era ea de vină că avea un suflet atât de rece.

Pe scurt, absența lui Rodney fusese o perioadă tristă, penibilă chiar. Copiii deveniseră capricioși, posomorâți; se închiseseră în ei, o ținuseră la distanță iar ea se simțise îngrozitor de izolată. Era, fără îndoială, efectul durerii personale și al preocupării sale. Fiindcă un lucru era sigur: toți trei o iubeau cu tandrețe. Se mai putea spune, în apărarea lor că erau și la vârste foarte dificile. Barbara încă școlăriță, Averil o adolescentă repezită și suspicioasă... Cât despre Tony, acesta își petrecea aproape tot timpul într-o fermă din apropiere. Era supărător că-și băgase în cap ideea asta prostescă cu agricultura, iar Rodney dăduse dovadă de mare slăbiciune încurajându-l.

„Cât e de neplăcut, își spusese Joan, că numai mie îmi revin toate corvezile! Și acum alt necaz: deși pensionul doamnei Harley are atâtea eleve încântătoare, nu reușesc nicicum să pricep de ce Barbara nu se împrietenește decât cu cele mai zvăpăiate. Va trebui s-o fac să priceapă odată pentru totdeauna că nu admit la mine acasă decât tinerele bine crescute. Și mă aștept ca această repetată recomandare să provoace o nouă scenă cu lacrimi, urmată de o criză de proastă dispoziție. Nici Averil n-aș putea spune că-mi oferă vreo consolare. Trăiește complet izolată și dezaprob acel ton disprețuitor cu care vorbește. Mă tem să nu-și facă o reputație deplorabilă”.

„Da, se gândi Joan, educarea copiilor este o sarcină ingrată și dificilă. Nimeni nu-și dă cu adevărat seama de asta. Ce tact trebuie să posezi! Și ce suplețe de caracter, pentru a ști când să fii autoritar și când să lași frâul liber, în funcție de împrejurări”!

„Nimeni, gândi Joan, nimeni nu-și poate imagina încercările prin care am trecut, în timpul bolii lui Rodney”! Gândul acesta

o făcu să tresară ușor, căci își amintise de o observație făcută de dr. Mac Queen pe un ton cam usturător; el afirmase că era exclus să se adune mai multe persoane la un loc fără ca una dintre ele să exclame: „Nimeni nu-și poate imagina prin ce-am trecut atunci!” întreaga asistență izbucnise în râs și-i dăduse dreptate.

„Ei bine, își zise Joan, mișcându-și degetele de la picioare din cauza nisipului care-i pătrunsese în pantofi, este perfect adevărat, însă, cu toate acestea, nimeni nu știe cât am suferit în perioada aceea, nici măcar Rodney.”

Pentru că, de îndată ce se întorsese Rodney, într-o veselie generală, totul reintrase în normal și copiii redeveniseră afectuoși și drăguți, ca de obicei. Armonia se restabilise numaidecât. Ceea ce dovedea că aceste anomalii se datorau, într-adevăr, neliniștii. Neliniștea o făcuse să-și piardă echilibrul. Neliniștea îi făcuse pe copii nervoși și agresivi. Totuși, această perioadă de necazuri fusese efemeră și Joan se întrebă de ce permitea ea necazurilor trecătoare să-i întunece memoria de vreme ce încerca să reînvie amintirile plăcute spre a evita tristețea. Toate acestea veneau de la... De la ce oare? Ah! Da, de la ideea ei de a recita versuri. Și, într-adevăr, ce poate fi mai ridicol, își zise ea, decât să te plimbi prin pustiu declamând versuri. Totuși faptul este lipsit de inconveniente deoarece nimeni nu putea s-o vadă ori s-o audă.

Nimeni... Absolut nimeni...

„Nu! Își ordonă ea. Să nu ne lăsăm pradă panicii. Ar fi curată prostie, o slăbiciune a nervilor.”

Se întoarse brusc și hotărî să revină la „Popas”, dar observă că trebuie să se stăpânească pentru a nu începe să alerge... Și totuși nu era nimic înspăimântător în faptul că era singură. Oare făcea și ea parte dintre acei indivizi care sufereau de... Care era termenul tehnic? Nu era claustrofobie care însemna de locuri închise. Nu, era contrariul acestuia. Cuvântul începea cu A. Era spaima de largile spații întinse. Tulburarea ei se putea explica din punct de vedere psihologic. Dar, explicația psihologică, deși o putea liniști, nu-i ameliora condiția de moment.

Este ușor să-ți spui că această confuzie în care te zbați este perfect logică și rațională, dar nu este tot atât de ușor să-ți împiedici ideile incoerente și bizare, apărute nu se știe de unde, să-ți treacă prin minte, șă te obsedeze ca niște șopârle ce se furișează afară din ascunzătoarea lor.

Imaginea Myrnei Randolph se insinua în mintea ei cu perfidia unui șarpe – iar celelalte – ca niște șopârle.

Probabil contrastul este de vină: ajunsesse deodată într-un deșert fără limite și în spațiu deschis, ea care-și petrecuse toată viața izolată, într-o cutie. Da, într-o cutie, cu copii – jucării, servitori – jucării, un soț – jucărie...

„Nu, Joan. Ce tot spui? Cum poți fi atât de proastă? Copiii tăi sunt ființe reale!” Da – și la fel erau și bucătăreasa și Agnes – și tot așa și Rodney.

„Dar atunci, își spuse Joan, poate că eu nu sunt reală. Poate că nu-s decât o femeie – marionetă, o mamă – marionetă!”

Oh! Doamne! Ce groaznic... Își pierdea mințile! Trebuia oare să reînceapă să recite versuri? Probabil că și-ar mai aminti câteva. Atunci cu voce tare, cu o fervoare exagerată, declamă: „From you have been absent în the Spring!” („Am trăit departe de tine în această primăvară”).

Nu-și putea aminti continuarea, dar nici nu făcu vreun efort. Versul acesta era suficient de clar. El explica totul, nu-i așa?

Rodney! Gândi ea. Rodney... N-am știut să trăiesc alături de tine primăvara asta! Cu diferența că, preciză ea, acum nu-i primăvară, suntem în noiembrie. „Și stupefiată adăugă: „Dar nu fac decât să repet ce-a spus el, în seara când...”

Era în asta o analogie, un indiciu de reținut, indiciul unei descoperiri învăluită în tăcere și care-și așteptă momentul, al unei descoperiri asupra căreia, din câte începea să înțeleagă își închisese mereu ochii...

Dar cum să-ți mai închizi ochii când șerpi și șopârle te asaltează din toate părțile?

Erau atâtea subiecte de reflecție pe care voia să le evite. Barbara, Bagdad, Blanche... Toate începeau cu B. Curioasă coincidență! Și apoi Rodney pe peronul gării Victoria. Și reaua voință a copiilor.

Joan era exasperată și supărată pe sine; de ce, de ce naiba, nu se mulțumea să evoce doar amintirile plăcute?! Avea atât de multe și atât de frumoase! Oh! Cu adevărat delicioase!

Rochia ei de mireasă, dintr-un satin minunat, alb ca sideful... Averil în leagănul ei căptușit cu muselină și plin de funde roze, un bebeluș atât de frumos și de bine îngrijit!

În vremea copilăriei sale, Averil fusese întotdeauna drăguță, plăcută. „Fiica dumneavoastră este superbă, doamnă Scudamore!” Da, Averil fusese o copilă cu care te puteai mândri, în public cel puțin. În familie era extrem de cârcotașă și avea un mod de a te privi care te descumpănea de parcă ar fi vrut să știe dacă-ți dai seama de ceea ce spui. Nu era de loc atitudinea pe care o mamă și-o dorește din partea fiicei sale. Nu, nu avea nimic dintr-o copilă cu suflet tandru. Și Tony îi făcea cinste în societate, deși era tot timpul evaziv și distrat din multe puncte de vedere. Doar Barbara îi crease probleme cu crizele ei de disperare și de lacrimi. În ansamblu, toți trei erau afectuoși, drăguți, bine crescuți... Păcat... Copiii cresc și le creează părinților atâtea dificultăți! Dar nu avea de gând să reflecteze la asta. Trebuie să se concentreze asupra bucuriilor copilăriei lor fragede. Averil, la cursul de dans în frumoasa ei rochie de mătase roz.

Barbara în fermecătorul ei jersey de la Liberty și Tony purtând acei pantalonași bufanți atât de drăguți pe care doica îi făcea cu o îndemânare nemaipomenită. Dar să lăsăm asta! Cu siguranță că putea găsi și alte subiecte de reflecție în afară de hăinuțele copiilor! Ar putea încerca să-și amintească de cuvintele afectuoase și dragălașe pe care aceștia le-au pronunțat cândva sau să rememoreze câteva scene tandre de caldă intimitate familială...

Când te gândești câte sacrificii faci pentru copii și cum li te devotezi.

Încă o șopârlă ce-și scoate capul din gaura ei: Averil întrebând cu acea politețe glacială, cu acel cinism de care Joan se temea atât de mult: „Ce faci dumneata pentru noi, mamă? Nu dumneata ne îmbăiezi, nu-i așa?”

— Nu.

— Nici nu ne dai să mâncăm și nici nu ne piepteni. Doica se ocupă de asta! Ea ne duce la culcare și tot ea ne trezește. Nu dumneata ne faci hăinuțe ci doica. Și tot ea ne plimbă...

— Da, micuța mea. O folosesc pe doică pentru ca ea să vă îngrijească. Asta înseamnă că o plătesc.

— Cu toate acestea, tata este acela care-i dă simbria. Și tot el aduce banii, nu-i așa?

— Evident, micuța mea, dar e ca și cum i-aș aduce eu.

— Da, dar nu dumneata te duci în fiecare zi la birou. Tata muncește singur. De ce nu muncești și dumneata cu el?

— Fiindcă mă ocup de casă.

— Păi, atunci, ce fac Kate și bucătăreasa...?

— Ajunge, Averil. Lasă discuțiile!"

Trebuie să recunoaștem, pe bună dreptate, că Averil se supusese de la primul cuvânt, fără revoltă și fără sfidare; dar uneori, docilitatea ei era mai stânjenitoare decât ar fi fost o eventuală revoltă.

Într-o zi, Rodney spusese râzând că, în cazul lui Averil, verdictul era mereu: „Achitat din lipsă de probe”.

„Rău faci că râzi de asta, Rodney. După părerea mea un copil de vârsta lui Averil n-ar trebui să fie atât de prompt în a-i critica pe ceilalți.

— O consideri prea tânără pentru a deosebi adevărul de greșală?

— Oh! Nu-mi veni cu ideile tale de jurist!

El îi răspunsese tachinând-o cu un surâs:

— Cine a făcut din mine un jurist?

— Nu, orice ai spune, consider că micuța asta lipsită de respect.

— Averil mi se pare deosebit de politicoasă pentru vârsta ei. Nu-și permite niciodată manifestări obișnuite altor... Lui Babs, de exemplu.”

Așa era, Joan fu de acord. Când se enerva Barbara, era dezlănțuită ca o furtună: „Ești cumplită! Te detest! Așa vrea să mor doar ca să-ți fac în necaz!”

Cu toate acestea Joan îi răspunsese lui Rodney: „Barbara nu are decât capricii; după aceea își cere întotdeauna iertare.

— Da, sărmana femeiușcă. Ea nu-și dă seama de ce spune, în timp ce Averil are un fler uimitor cu care detectează minciunile ce i se servesc”.

Joan protestase:

— Minciuni? Nu-nțeleg ce vrei să spui cu asta.

— Ei! Hai, Joan! Balivernele pe care le vârm în capul lor: pretenția noastră că știm totul, obligația de a părea exemplari, discernământul nostru infailibil... Față de aceste mici creaturi lipsite de apărare și complet la discreția noastră...

— Cine te-ar auzi vorbind, ar spune că sunt adevărați sclavi și nu niște copii răsfățați!

— Și nu sunt sclavi? Le impunem hrana pe care o alegem noi, hainele pe care le alegem noi, și chiar, într-o oarecare măsură, cuvintele cu care se exprimă. Este prețui cu care obțin protecția noastră. Dar, pe măsură ce cresc, cu fiecare zi se apropie un pic mai mult de libertate.

— Libertatea! Zise Joan cu dispreț. Crezi că așa ceva există?

Rodney răspunse cu o voce plină de amărăciune: „Nu, nu cred. Câtă dreptate ai, Joan!” Apoi ieșise, încet, cu umerii gârboviți. Iar ea, emoționată deodată, își spusese: „Iată cum va arăta Rodney la bătrânețe...”

Rodney pe peronul din gara Victoria... Lumina puternică scoțând în evidență ridurile și fața lui trasă de oboseală... Rodney recomandându-i să aibă grijă de ea...

Apoi, un minut mai târziu, Rodney văzut din spate...

Dar oare de ce revenea la nesfârșit la aceeași presupunere? Era stupid! Rodney îi regreta mult lipsa! Viața lui era tristă acum de când era singur acasă, doar cu slujitorii! Și probabil că nu-i venea niciodată ideea să-și invite câțiva prieteni la cină... Sau, dacă totuși o făcea, se nimerea să fie cineva insipid ca Hargrave Taylor, acest om plicticos la culme. Nu pricepuse niciodată de ce-i plăcea lui Rodney tovărășia acestui pisălog, ori a celui agasant maior Mills, care nu vorbea decât despre furaje și creșterea vitelor.

Cu siguranță că Rodney îi regreta absența!

De abia revenise la „Popas” că hindusul îi ieși înainte și o întrebă:

- Memsahib făcut plimbare bună?
- Da! Răspunse Joan. O plimbare încântătoare.
- Cina curând gata. Foarte bună cina, Memsahib.

Joan își exprimă încântarea; dar formula hindusului era rituală și cina fu exact ca și precedentele. Unica schimbare: caisele care erau înlocuite de piersici. Meniul putea fi perfect, dar avea inconvenientul de a fi monoton.

Plecând de la masă, Joan nu se putu decide să se culce atât de devreme și, o dată în plus regretă amarnic că nu și-a luat cu sine un lucru de mână în absența unei provizii serioase de cărți. În disperare de cauză, încercă să recitească „Memoriile Lady-ei Catherine Dysart”, dar fără urmă de interes.

De ce nu avea nici o ocupație, indiferent care?! Un simplu joc de cărți i-ar fi permis să facă pasiențe. Cu un joc oarecare, table, șah sau dame, ar fi jucat împotriva ei înseși! Ajunsese chiar să regrete un joc de loto, de Snakes and ladder (șerpi cu scară...).

Șerpi cu scară... Șerpi și șopârle...

Dar ce stranie comparație făcuse ea între șopârlele ce-și scoteau capetele din găurile lor și gândurile ce-ți apar brusc în minte când te aștepți mai puțin, aceste gânduri angoasante care se impun în ciuda a tot și care sunt insuportabile.

Dar, dacă nu le poate suporta, de ce-i vin în minte? Omul este stăpân pe gândurile sale... Sau poate nu e? Este oare posibil ca în anumite circumstanțe să-ți dirijezi, să-ți ordonezi gândurile... Când ies dintr-un colț misterios al propriului tău „eu...”. Ca niște șopârle... Când îți trec prin minte într-o străfulgerare de șarpe argintiu? Ieșite dintr-un colț misterios al propriului eu... Bizară, impresia aceasta de spaimă pe care o simțise...

Probabil că este vorba de agorafobie. (Chiar așa, acesta era termenul: agorafobie, ceea ce dovedea că oricând este posibil să-ți amintești ceva când te străduiești cu adevărat). Da, asta era. Teama de spațiile nelimitate. Nici măcar nu-i trecuse prin minte ideea unui astfel de vertij, înainte ca ea să-i devină, ca astăzi, victimă. De aceea nu avusese niciodată până atunci ocazia să se obișnuiască cu largile spații deschise. Trăise

întotdeauna într-un decor de case, de grădini, având multe preocupări, și multă lume în jurul ei... Multă lume, iată condiția esențială.

De ce nu avea pe cineva cu care să vorbească!

Chiar și Blanche...

Ce ironie i se părea acum spaima ce-o cuprinsese la gândul de a face drumul întoarcerii spre casă însoțită de Blanche...!

Desigur, situația sa ar fi fost cu totul diferită în compania lui Blanche. Și-ar fi amintit neîncetat despre pensionul Sfânta Ana... Ce îndepărtate i se par vremurile acelea...! Dar oare ce spusese Blanche? „Ți-ai croit drumul în societate; eu, însă, am decăzut.” Nu, ea rectificase, ceva mai târziu, spunând: „Ai rămas ceea ce erai atunci: o elevă de la Sfânta Ana făcând cinste pensionului său.”

Oare într-adevar se schimbase atât de puțin de atunci? Era un gând plăcut! Da, plăcut într-un sens, dar, pe de altă parte, oarecum dezagreabil; de aceea asta implica un fel de stagnare. Oare ce-i spusese exact domnișoara Gilbey cu ocazia plecării sale? Discursurile de adio ale domnișoarei Gilbey către elevele sale erau celebre. Era una din specialitățile care dădeau valoare pensionului Sfânta Ana.

Joan își canaliză memoria spre anii săi de studiu și, cu o surprinzătoare claritate, figura directoarei îi apărură imediat înaintea ochilor. Îi revăzu nasul mare și agresiv, lornionul, ochii mici și duri cu privirea autoritară, înspăimântătoarea maiestate a domnișoarei Gilbey când străbătea culoarele pensionului, maiestate care provenea mai ales de la bustul său – un bust comprimat, rigid care nu simboliza decât măreția, fără a evoca nimic feminin. Impresionantă figură, această domnișoară Gilbey, temută și admirată pe bună dreptate și care producea un efect de teroare atât asupra părinților, cât și a elevelor. Era imposibil de negat: domnișoara Gilbey personifica pensionul Sfânta Ana! Joan se revăzu pătrunzând în locul acela sacru, biroul directoarei, cu florile sale, cu gravurile familiei Medici, cu atmosfera sa de cultură intelectuală, de învățământ și de ținută corectă. O revăzu pe domnișoara Gilbey ridicându-și cu măreție capul mesei sale de

scris.

„Apropie-te, Joan. Ia loc, scumpa mea copilă.”

Joan se așezase cu docilitate în fotoliul îmbrăcat cu creton. Domnișoara Gilbey își scoase lornionul și, după ce-i adresă cel mai ireal și mai impozant dintre surâsuri, continuase: „Ne părăsești, Joan. Vei ieși din lumea restrânsă a școlii pentru a intra în acest univers, atât de vast, care este viața! Țin să-ți vorbesc o clipă, în ajunul acestei despărțiri, cu speranța că vorbele mele ar putea să te îndrume în cursul anilor ce vor veni.

— Da, domnișoară Gilbey.

— La pension, în lumea aceasta lipsită de griji, alături de colegile de vârsta ta, ai fost ferită de compromisurile, de dificultățile pe care nimeni nu le poate îndepărta complet din drumul său.

— Da, domnișoară Gilbey.

— Ai fost, știu asta, fericită aici.

— Da, domnișoară Gilbey.

— Și ai fost muncitoare. Îmi face plăcere să-ți recunosc progresele. Ai fost una dintre cele mai bune eleve ale noastre.”

Joan se simțise ușor emoționată. „Oh! Mulțumesc, domnișoară Gilbey.

— Dar viața deschide astăzi în fața ta noi perspective, noi responsabilități...”

Discursul continuase. La momentele oportune, Joan murmurase: „Da, domnișoară Gilbey”.

Parcă era hipnotizată.

Unul din atuurile domnișoarei Gilbey, în cariera sa de educatoare, era vocea ei care, după spusele lui Blanche Haggard, avea posibilitățile unei întregi orchestre. Începând cu gravitatea unui violoncel, ea-ți distribuia laudele cu accente de flaut și dădea sfaturi pe ton de bas. După care, pentru tinerele ce vădeau calități intelectuale, găsea sonorități specifice instrumentelor de suflat pentru a le încuraja iar cele care păreau atrase mai mult de îndatoririle căsătoriei, își primeau preceptele modulate asemenea notelor discrete și duioase ale viorii.

Dar domnișoara Gilbey își rezerva în mod constant pentru perorațiile sale accentele cele mai savante de pizzicato.

„Și acum un sfat personal: renunță la gândurile superficiale, draga mea Joan! Nu te mulțumi să accepți faptele cum îți apar la prima vedere, cu scuza amăgitoare că aceste impresii rapide sunt mai facile și te cruță de suferință! Viața este făcută pentru a fi trăită și nu disimulată de voalurile iluziei. Și caută să nu te amăgești cu gândul că ai toate motivele să fii foarte mulțumită de tine însăși!

— Da... Nu, domnișoară Gilbey.

— Căci, între noi fie vorba, acesta-i oarecum punctul tău slab Joan, nu-i așa? Gândește-te la ceilalți, scumpă copilă, nu te închide în tine. Pregătește-te să-ți asumi responsabilități.”

Apoi, cu amplexarea unei întregi orchestre: „Viața, Joan, trebuie să fie o perfecțiune continuă, o ascensiune de la starea noastră prezentă spre un nou stadiu, superior. Vor veni dureri și suferințe. Ele nu cruță pe nimeni. Nici Iisus n-a fost scutit de suferințele vieții noastre muritoare. Calvarul pe care El l-a îndurat la Ghetsemani, va trebui să-l suporti și tu. Dacă nu știi încă acest lucru, Joan, înseamnă că-ți faci iluzii. Amintește-ți de acest avertisment când vei fi în fața unor încercări și vei fi cuprinsă de îndoială. Și amintește-ți, scumpă copilă, că voi fi oricând fericită să ascult confidențele fostelor mele eleve, și gata oricând să le ajut cu sfaturile mele la prima lor chemare. Dumnezeu să te binecuvânteze, scumpa mea copilă!”

Aici se plasa ultima binecuvântare a domnișoarei Gilbey, sub forma unui sărut de adio, sărut care era nu atât un contact uman cât o îmbrățișare onorifică. Și, ușor emoționată, Joan se retrăsese.

Revenise în dormitor, unde o descoperi pe Blanche; punându-și un pince-nez al lui Mary Grant și deghizată cu o pernă făcută ghemotoc sub bluza costumului de gimnastică, ea se producea, spre marea bucurie a asistentei în delir: „Părăsiți, tuna Blanche, lumea veselă a pensionului pentru a pătrunde în universul – atât de vast, atât de periculos, al existenței. Viața se deschide în fața voastră, cu problemele și responsabilitățile sale...”

Joan i se alăturase și, cu cât vocea lui Blanche era mai puternică, cu atât succesul era mai mare.

„Ție, Blanche Haggart, nu-ți voi spune decât un cuvânt: disciplină entuziasmele, pune-ți în frâu impulsurile! Impetuozitatea sentimentelor tale ar putea deveni periculoasă! Doar o disciplină riguroasă îți va permite să cucerești demnitatea. Ai calități prețioase, copila mea. Folosește-le cu discernământ... Dar ai, de asemenea, mari defecte, Blanche, mari defecte. Ele sunt însă, consecița unei naturi generoase și pot fi dirijate pe calea binelui. Viața... Blanche își intensifică tonul rostind cu o voce cavernoasă... Este o necurmată perfecționare. Ridică-te pe temeliile propriei ființe atrase de progresul continuu. (Citiți Wordsworth). Păstrează amintirea școlii și nu uita că mătușa Gilbey îți va sta la dispoziție cu ajutorul și sfaturile sale în orice împrejurare... Dacă adaugi la scrisoarea ta un plic cu timbru.”

Blanche își opri discursul și fu stupefiată neauzind nici râsete, nici aplauze sau aclamiștii. Toate elevele erau transformate în statui de marmură și toate capetele erau întoarse spre ușa deschisă, în pragul căreia domnișoara Gilbey stătea impunătoare cu lornionul în mână.

Se lăsase o tăcere cumplită. Apoi domnișoara Gilbey defilară: „Dacă intenționezi să te consacri carierei teatrale, Blanche, pot să te asigur că există numeroase școli excelente de artă dramatică unde vei deprinde dicția și elocutiunea. Pari să ai ceva talent pentru o astfel de carieră. Dar până o vei începe, fii amabilă și pune la loc perna.”

Acestea fiind spuse, ea se retrase cu multă demnitate.

„Ei, drăcie! Șoptise Blanche. Dictatorul are clasă, nu glumă! Iată cum înveți să-ți ții pliscul!”

Da, gândi Joan, domnișoara Gilbey era o personalitate puternică. Ieșise la pensie după un trimestru de la intrarea lui Averil la Sfânta Ana; noua directoare nu avea dinamismul puternic al predecesoarei sale de atunci, nivelul școlii era scăzut.

Blanche spusese adevărul: domnișoara Gilbey era un dictator, dar care o făcuse să se cunoască mai bine și care, în

fond, o înțelesese perfect pe Blanche. Disciplina, iată ce i-ar fi trebuit pentru a se conduce în viață. Avea oare instincte generoase? Da, poate că da, însă stăpânirea de sine i-a lipsit cu totul. Da, dacă ne gândim bine, Blanche era generoasă. Suma aceea pe care i-a împrumutat-o Joan, Blanche nu a cheltuit-o pentru sine. Cumpărase un birou cu cilindru pentru Tom Holliday. Un birou cu cilindru era fără îndoială ultimul lucru care ar fi tentat-o pe Blanche. Ce inimă bună, ce ființă minunată, această Blanche! Și totuși își abandonase copiii, îi părăsise cu sânge rece, neglijând cele două ființe pe care le adusese pe lume.

Asta dovedea că existau și femei lipsite de instinctul matern. Pentru Joan, copiii fuseseră întotdeauna pe primul plan. Rodney fusese întotdeauna de acord cu ea în această privință. Rodney era într-adevăr foarte dezinteresat, cel puțin când știai să-i expui lucrurile cu bun simț. Ea îi demonstrase, de exemplu, că acea frumoasă încăpere însorită, care-i servea de garderobă, trebuia pusă la dispoziția copiilor și transformată în sală de joacă; el acceptase cu multă ușurință să-și ia lucrurile din cămăruța aceea încântătoare ale cărei ferestre dădeau în curte. Copiii trebuie să dispună de cât mai mult soare și de cât mai multă lumină.

Și ea, și Rodney fuseseră cu adevărat niște părinți conștienți de îndatoririle lor. Și copiii le făcuseră cinste, mai ales în adolescență. Ce copii fermecători și drăgălași fuseseră! Cu mult mai bine creșcuți decât fiii doamnei Sherston, de exemplu! Doamna Sherston nu părea să se sinchisească niciodată prea mult de ținuta lor. Era alături de ei, exact ca un tovarăș de joacă, aprobând cele mai ciudate invenții, târându-se pe iarbă când se jucau de-a Pieile-Roșii, scoțând strigăte sălbatice, ba chiar, o dată, când se jucau de-a ciroul, încercă să ragă – e cazul s-o spunem – exact cum rage leul!

Adevărul este că – decretă Joan – Leslie Sherston nu căutase niciodată să treacă drept o femeie distinsă.

Dar ce soartă tristă avusese sărmana femeie!

Joan se gândi la ziua în care dăduse în mod întâmplător peste căpitanul Sherston, în Somerset. Era aici în vizită la

niște prieteni, fără să știe că familia Sherston își alesese aici domiciliul. Așa, încât se întâlnise față în față cu căpitanul Sherston care ieșea (ca din întâmplare) din cabaretul ținutului.

Nu-l mai văzuse de la ieșirea lui din închisoare și fusese stupefiată de schimbarea produsă în înfățișarea chipeșului și mândrului director de bancă de odinioară.

Ce aer dezumflat au, când sunt umiliți, oamenii siguri de ei! Umerii aceștia prăbușiți, spatele gârbovit, obrații lăsați, privirea piezișă sub pleoapele plecate...

Când te gândești că un astfel de om putuse inspira cândva încredere!

Sherston fusese surprins de întâlnirea cu Joan, dar se stăpânise numaidecât și încercase să fie amabil într-un fel care era o lamentabilă parodie a politeții sale de odinioară.

„Oh! Doamna Scudamore! Ce mică e lumea! Cărei fericite întâmplări îi datorez plăcerea de vă întâlni la Skipton Haynes?”

Postat în fața ei, își îndreptase umerii și se străduise să-și regăsească vocea cordială și siguranța de odinioară...

Dezolantă tentativă! Fără să vrea lui Joan îi fu milă de el.

Trebuie să fie îngrozitor să decazi așa în ochii lumii, mai ales când poți să întâlnești în cel mai imprevizibil moment, o cunoștință de altădată care ar putea să-ți refuze strângerea de mână!

Desigur, ea nu lăsase să se vadă nici cea mai mică intenție de a se purta cu răceală. Dimpotrivă, avusese o atitudine extrem de amabilă.

Sherston îi spusese: „Trebuie să veniți s-o vedeți pe soția mea! Veți servi ceaiul cu noi. Da, da, scumpă doamnă Scudamore, insist!”

Și această retrospectivă a vremii de odinioară era atât de penibilă încât, Joan, în ciuda reticenței sale, se lăsase condusă de Sherston care nu tăcuse o clipă, dar care, cu toate acestea, nu păruse prea sigur de sine.

Ținea, spunea el, să-i arate mica lor proprietate cultivată, de altfel, nu chiar atât de mică; era o suprafață frumușică.

Zarzavaturile cereau o muncă intensă. Merele și anemonele erau specialitatea lor etc... Tot vorbind, el deschisese o porțiță mai mult sau mai puțin dislocată și cu vopseaua coșcovită și amândoi se angajaseră pe o alee invadată de ierburi, la capătul căreia o văzuseră pe Leslie aplecată deasupra unui răzor.

„Ghici pe cine îți aduc!” exclamase Sherston. Iar Leslie după ce și-a dat la o parte șuvițele de păr care-i acopereau fața, venise în întâmpinarea lor proclamând că, în materie de surprize, aceasta era una cu adevărat deosebită! Joan fusese imediat frapată de îmbătrânirea lui Leslie. Ba chiar găsisese că are o înfățișare bolnăvicioasă. Riduri adânci, săpate de oboselă și de durere, îi devastaseră chipul. Din punct de vedere moral însă, era ca și înainte: veselă, neîngrijită și de o energie nestăvilită.

În timp ce stătea de vorbă, băieții se întoarseră de la școală. Își anunțaseră prezența, încă de pe alee, cu strigăte puternice și cu hohote de râs; apoi se năpustiseră, cu capul înainte, înspre Leslie, zbierând asurzitor. După ce răspunsese întâi acestor demonstrații, Leslie le spuse, deodată, cu autoritate: „Liniște! Avem o vizită!”

Băieții se transformaseră imediat în doi îngerași politicoși care o salutaseră pe doamna Scudamore cu o voce măsurată, potolită.

Pentru o clipă Joan își aminti că unul dintre verii ei creștea câini de vânătoare care, la o comandă, se așezau pe picioarele din spate, în timp ce la comanda opusă o luau iute la fugă. Copiii lui Leslie păreau că primiseră o educație asemănătoare. După ce-i însoțiseră în casă pe părinți, ei o ajutaseră pe Leslie să prepare ceaiul, apoi să aducă pe un platou o pâine rotundă, o grămăjoară de unt, dulceață de casă și niște câni cu un aspect destul de ieftin, continuând să râdă și să glumească cu mama lor.

Dar mai ciudată era schimbarea atitudinii lui Sherston. Aerul său jenat, sfios, abătut, dispăruse. Redevenise stăpânul casei, proprietarul locului, nu doar cu vorba ci și cu fapta.

Era vesel, mulțumit de sine, mândru de familia lui. Dădea

impresia că adăpostul celor patru pereți îl imuniza împotriva lumii din afară și a opiniei străinilor. La un moment dat fiii lui l-au implorat să-i ajute pentru realizarea unei lucrări de tâmplărie. La rândul ei, Leslie îl rugase să nu uite că-i promisese să-i repare căzmăluța și-l întrebase dacă prefera să prăsească el anemonele în seara aceea, sau s-o facă împreună a doua zi dimineață.

Joan își spusese că familia nu fusese nicicând mai unită. Avusese impresia că Leslie îl adoră pe Sherston. Cândva fusese, probabil, un tânăr destul de frumos.

Cam astea-i erau gândurile, când avu impresia că urechile îi joacă o festă.

Peter exclamase impetuos: „Povestește-ne întâmplarea cu gardianul închisorii și cu budinca de fructe!”

Și, cum tatăl lui rămăsese interzis, puștiul adăugase cu o voce insistentă: „Știi, nu? Ceea ce ai auzit când erai în închisoare. Dialogul dintre gardieni!”

Sherston ezitase, cu o înfățișare jenată. Atuncea Leslie spusese cu mult calm: „Spune-o, Charles! Întâmplarea este foarte nostimă. O s-o distreze pe doamna Scudamore.”

Charles le îndeplinise dorința, iar întâmplarea era, într-adevar foarte nostimă, dar nu în sensul considerat de băieți. Aceștia se agitau scoțând strigăte puternice de veselie. Joan râsese din politețe dar era literalmente buimăcită și un pic scandalizată! Iar mai apoi, rămânând singură cu Leslie, la etajul I, insinuase cu blândețe: „N-aș fi crezut pentru nimic în lume că fiii voștri sunt la curent cu...”

Leslie...

— Într-adevăr, își spuse Joan, Leslie Sherston nu avea obrazul prea subțire – Leslie părăsise amuzată de această reflecție.

„Oricum trebuia să li se spună într-una din zile. Nu-i așa? Atunci mai bine sa știe adevărul imediat. E mai simplu.”

Era mai simplu, aprobase Joan, dar era înțelept? Delicatul idealism al unui suflet de copil... Să-i zdruncini încrederea și admirația pentru tatăl lui... Joan simțea că se sufocă.

Leslie îi răspunsese că nu-i considera pe copiii ei nici atât de

delicați, nici de idealism atât de gingaș. Ar fi fost mult mai rău pentru ei, dacă ar fi bănuiră existența unui mister asupra căruia părinții ar fi lăsat voalul tăcerii. Și-a ridicat brațele și cu tonul ei direct și nepăsarea-i caracteristică adăugase: „Să umblăm cu ascunzișuri, să ne prefacem, asta ar fi fost dăunător. Când m-au întrebat de ce trebuie să plece tatăl lor, m-am gândit că le datorez adevărul. De aceea le-am spus cu franchețe că a furat bani din bancă și că este la închisoare. În felul acesta au aflat și consecințele furtului. Peter avea o supărătoare tendință de a șterpeli dulceața și, pentru a fi pedepsit era trimis la culcare: a înțeles că persoanele mature, dacă se comportă necinstit, sunt trimise la închisoare. E foarte simplu.

— Totuși, un copil care-și disprețuiește tatăl în loc să-l admire...

— Oh! Nu par deloc să-l disprețuiască! Din nou Leslie păruse înveselită de scrupulele lui Joan. Îl compătimesc mult și-l ascultă cu plăcere povestindu-și amintirile din închisoare.

— Sunt sigură că nu-i un lucru bun pentru ei, decretase Joan.

— Ah! Așa crezi? Leslie reflectase o clipă. Poate, dar asta l-a salvat pe Charles! Când a ieșit din închisoare se târa ca un câine bătut. Era cumplit. Atunci, m-am gândit că unica soluție era să explic cu franchețe ce se întâmplase. Orice ai face este imposibil să treci cu buretele peste trei ani din viață și, în ce mă privește, prefer să cunosc adevărul.”

Era exact stilul lui Leslie, își spusese Joan. Rămăsese dezinvoltă, fără ascunzișuri și, ignorând subtilele nuanțe ale sentimentelor, prefera întotdeauna calea cea mai scurtă. Totuși un lucru trebuia să recunoască: Leslie fusese o soție credincioasă!

Joan îi spusese deci cu indulgență: „Înțelege-mă, Leslie! Sunt de părere că a fost admirabil din partea ta să-i susții astfel moralul soțului tău și să începi să muncești pentru copiii tăi în timp ce el era...! Cum să spun...?”

Ce surâs ciudat și chinuit avusese Leslie! Abia acum își dădea seama Joan de asta. Poate că fusese stânjenită de complimente. În orice caz, Leslie întrebasesc cu o voce

nefirească: „Ce mai face Rodney?

— Este tare ocupat, dragul de el. Îi spun adesea că ar trebui să-și acorde o zi de odihnă, din când în când.

— Nu este deloc ușor, răspunsese Leslie. Presupun că în meseria lui, ca și în a mea, este necesară munca permanentă. Concediul nu este posibil.

— Așa este. Și apoi, Rodney este atât de conștiincios!

— O muncă permanentă...” repetase Leslie! Se îndreptase apoi încet spre fereastră și rămăsese acolo îndelung, cu spatele la Joan. Aceasta, privindu-i silueta fusese stupefiată. Leslie purta întotdeauna haine deformate și neglijente, dar totuși...

„Oh! Leslie! Exclamase ea fără să se gândească. Să nu-mi spui că ești.”

Leslie se întoarse și, întâlnind privirea lui Joan, dăduse încetișor din cap.

„Ba da! Spusese ea. Aștept un bebeluș în luna august.

— Sărmană prietenă...” spusese Joan cu o profundă compasiune.

Dar printr-un reviriment inexplicabil, Leslie se dezlănțuise literalmente. Gata cu instabilitatea, cu apatia! S-ar fi spus că-i un condamnat la moarte care-și pledează cauza.

„Evenimentul acesta l-a transformat complet pe Charles, înțelegi? Nu-ți pot spune cât de radicală a fost schimbarea. A văzut asta un simbol, o dovadă că nu este un om în afara legii și că viața își reia cursul. În așa măsură încât, de când a aflat de starea mea, încearcă să nu mai bea.

Leslie vorbea cu atâta căldură încât Joan nu sesizase aluzia din ultima frază și se mulțumise să spună: „Evident, știi mai bine ca mine care-ți este datoria; dar așa fi crezut că nu este rezonabil, în situația actuală...”

— Te gândești la cheltuielile suplimentare?

Leslie râsese în hohote.

— Oh! Vom ieși noi din necazuri! Când vom avea de hrănit o gură în plus, vom munci mai mult.

— Dar nu pari prea rezistentă...

— Ce spui? Ba sunt chiar foarte rezistentă! Nu mor eu așa de repede, vei vedea!

Dar se înfioră de parcă ar fi presimțit deja boala care avea să o răpună.

În sfârșit, coborâseră împreună și Sherston insistase s-o conducă câțiva pași pe Joan pentru a-i arăta o scurtătură. Și, în timp ce întorcea capul, înainte de a ieși din grădină, ea îi zărise pe Leslie și pe copiii ei jucându-se, încăierându-se cu o bucurie exuberantă. Leslie era nebunatică, se amesteca în jocurile copiilor aproape asemenea unui animal... Deși era cam dezgustată de această comparație, Joan asculta cu atenție declarațiile sforăitoare ale căpitanului Sherston. Părea dornic de confidențe. Îi declarase deci, cu o mare risipă de gesturi, că niciodată, niciodată, o femeie nu s-a comparat și nu se va putea compara cu Leslie.

„Nu vă închipuiți, doamna Scudamore, ce a însemnat ea pentru mine! Nu vă închipuiți! Nimeni nu-și poate da seama! Nu sunt demn de ea, știu asta...”

Joan se simți neliniștită văzând că-i dau lacrimile: era probabil un emotiv, unul din acei oameni care se tulbură dintr-un fleac.

„Este atât de stăpână pe sine... Întotdeauna veselă... Și pare să descopere în orice ni se întâmplă un aspect interesant și pitoresc. Și niciodată, nu mi-ar reproșa ceva... Dar mă voi revanșa, jur că voi ști să-i dovedesc recunoștința mea.”

Joan se gândise că, dacă într-adevăr, căpitanul Sherston ar ține să-și exprime gratitudinea, ar frecventa mai puțin asiduu cabaretul „Anchor and Bell”, și ea făcuse un efort pentru a nu i-o spune.

În cele din urmă își luase rămas bun, repetându-i că înțelege perfect această admirație pentru Leslie și că este încântată că i-a revăzut pe amândoi. Apoi se îndepărtase peste câmp, pe scurtătură. Când să treacă de o barieră, întorcându-se, îl văzuse, de departe, pe căpitanul Sherston stând în fața ușii cabaretului „Anchor and Bell” și consultându-și ceasul pentru a ști dacă mai avea de așteptat până la deschidere.

În ansamblu lucrurile sunt triste, îi spusese ea lui Rodney de îndată ce revenise acasă.

Profund interesat, Rodney răspunsese:

— Dar parcă am înțeles că ți s-au părut foarte fericiți.

— Hm! Da, dacă vrei.

Rodney spusese că, dacă stai să te gândești, Leslie Sherston știuse în mod admirabil să redreseze situația.

— Lucru cert este că are un curaj formidabil. Imaginează-ți că așteptă încă un copil!

Rodney se ridicase brusc și se dusesse apoi încet să se așeze în fața ferestrei, rămânând cu spatele, exact – remarcase Joan – în aceeași atitudine ca Leslie. Apoi, după câteva minute, întrebuse:

— Pentru când?

— În luna august. Consider că este curată nebunie.

— Chiar așa?

— Dragul meu, gândește-te! Trăiesc din munca lor. Bebelușul va fi o complicație în plus.

— Leslie este rezistentă... Pronunțase lent Rodney.

— Dar își va ruina sănătatea vrând să facă prea multe. Pare deja bolnavă.

— Avea o înfățișare tare obosită când a plecat de aici...

— A îmbătrânit mult de atunci. E foarte frumos să spui că, datorită viitorului copil, Charles s-a schimbat complet...

— A spus ea asta?

— Da. Asta i-a redat complet încrederea, m-a asigurat Leslie.

— Este posibil, spusese visător Rodney. Sherston face parte dintre oamenii care nu trăiesc decât dacă sunt stimați. Când judecătorul i-a citit sentința, el s-a prăbușit, s-a desumflat ca un balon spart. Este jalnic și totodată îngrozitor să vezi una ca asta. Sunt convins că unica metodă era să-i redea, într-un fel sau altul, respectul de sine. Dar încercarea pare supraomenească...

— Nu contează! Persist să cred că o gură în plus de hrănit...

Rodney o întrerupse. Întorcându-se de la fereastră îi arătase un chip atât de descompus de furie încât ea se speriasse.

„Este soția lui, nu? Nu putea opta decât una din două soluții: să termine cu el definitiv și să plece cu copiii sau să reia viața comună și să fie o soție adevărată. Asta a și ales – iar Leslie nu face lucrările pe jumătate!”

Joan îi spusese lui Rodney că nu vede nici un motiv de enervare iar Rodney îi dăduse dreptate, dar adăugase că era obosit și dezgustat de această lume timorată care cântărește îndelung argumentele pro și contra înainte de a-și lua un angajament și care nu-și asumă niciodată vreun risc! Joan spera că el nu vorbește la fel în prezența clienților săi și i-a spus. Rodney schițase un surâs și o rugase să se liniștească: îi sfătuia întotdeauna să-și pună la punct afacerile fără a mai recurge la tribunal!

Era, fără îndoială, destul de normal ca, în noaptea următoare Joan s-o viseze pe domnișoara Gilbey. Purta o cască colonială și mergea alături de ea în pustiu, spunându-i cu o voce dogmatică: „Ar fi trebuit să fii mai atentă la șopârle, Joan. Ești slabă la științele naturii.” La care Joan răspunse în mod automat: „Da, domnișoară Gilbey.”

Profesoara adăugă: „Haide, nu te prefac că nu înțelegi ce-ți spun, Joan. Știi foarte bine. Mai multă disciplină, fetițo.”

Joan se trezi și timp de câteva secunde se crezu din nou la Sfnta Ana. Trebuia să recunoască faptul că motelul prezenta asemănări cu dormitorul pensionului. Lipsa de mobilier, paturile de fier, caracterul igienic al zidurilor, toate acestea erau la fel.

„Oh! Doamne! Se gândi Joan. Încă o zi de petrecut aici!”

Oare de ce visase că domnișoara Gilbey îi spunea:

„Disciplină! La drept vorbind faptul nu-i lipsit de aproape de-a dreptul proastă în ajun să se înspăimânte atât de îngrozitor fără nici un motiv! Trebuia să-și disciplineze gândurile, să-și organizeze spiritul după un sistem, să studieze odată ideea aceasta referitoare la agorafobie.

Din fericire, se simțea foarte în largul său la „Popas”. Poate că era mai rezonabil să nu iasă deloc pe afară. Dar simți că i se strânge inima în fața acestei perspective. Să-și petreacă toată ziua izolată în penumbra acestor ziduri, în acest miros de seu de oaie și de flit... Întreaga zi fără nimic de citit, nimic de făcut...!

Oare ce. Fac prizonierii în celulele lor? Evident au un program obligatoriu de mișcare și de corvezi, munci diferite,

de exemplu, de șelărie. Altfel ar înnebuni, se gândi ea. Căci recluziunea solitară poate genera uneori nebunia.

Recluziunea solitară... Zile întregi... Săptămâni întregi... Dar cum asta! Oare credea că se află aici de săptămâni întregi? În realitate nu-și petrecuse aici decât... Cât oare? Da, două zile.

Două zile! Incredibil. Care era oare acel vers al lui Omar Khayyam? Suna cam așa: „Eu însumi – cu cei zece mii de ani de ieri!” Cum se explica faptul că nu-și putea aminti nimic textual?

Dar, atenție! Eforturile de memorie făcute pentru a recita versuri nu avuseseră rezultate prea bune. Din contră! Evident, era foarte cunoscut faptul că poezia are o influență destul de tulburătoare: ea provoca o emoție care impresiona spiritul... Dar n-ar trebui să bată din nou câmpii. Unde rămăsese? Lucrul cel mai sigur ar fi, să se gândească la problemele morale. De altfel ea întotdeauna fusese o persoană de un tip mai curând moral.

„Ești rece ca un pește...”

Oare de ce fraza aceasta spusă de Blanche îi întrerupse acum șirul gândurilor? Ce reflecție vulgară și deplasată și totuși atât de specifică lui Blanche!

Dar, își spuse Joan, probabil că așa, în această lumină le apărea ea unor persoane ca Blanche, acelor care se lasă duse de elanurile pasionale. Nu puteai, cinstit vorbind, să fii supărat pe Blanche pentru ușurătatea ei. Așa era natura ei. Nu o puteai ghici din vremea când era doar o fetiță, atât de drăguță și de bine crescută; dar probabil că înclinația asta mocnea deja în profunzimile ființei sale.

Rece ca un pește! Chiar că...

Complet eronat!

Era regretabil faptul că Blanche însăși nu avea ceva mai multă răceală în temperamentul ei!

Părea să fi dus o viață de-a dreptul deplorabilă.

Da, categoric, deplorabilă.

Ce spusesese ea? „Oricum nu putem gândi la păcatele noastre!”

Sărmana Blanche! Dar ea recunoscuse că acest gen de amintiri nu-i va reține atenția lui Joan. Deci era perfect

conștientă de diferențele care existau între ele. Lăsase să se înțeleagă și faptul că Joan s-ar sătura repede să enumere șansele pe care le avusese în viață. (Poate că este adevărat că omul are tendința de a considera că orice șansă i se cuvine!)

Și ce mai adăugase după aceea? Ceva destul de curios... Ah! Da, se întreba dacă nu cumva, neavând nimic altceva de făcut, mai multe zile în șir, decât să stai și să reflectezi, ai face anumite descoperiri în privința propriei persoane. Ideea merita să fie aprofundată.

Da, ar putea furniza un material foarte interesant de reflecție. Blanche mai spusese că, în ce-o privește nu era tentată să se lanseze în acest examen...

„Mă întreb, se gândi Joan, dacă am face descoperiri în noi înșine. Evident, nu-s obișnuită cu introspecția. Nu sunt una dintre acele femei ce trăiesc în meditație și autoanaliză... Cine știe cum mă judecă ceilalți...? Nu mă refer la cei cărora le sunt indiferentă, dar, ai mei oare cum mă văd?”

Încerca să-și amintească exemple de judecăți enunțate de alții în legătură cu ea.

Barbara îi spusese: „Oh! Mamă ce grozav știi să-i dresezi pe servitori! Ai dumitale sunt adevărate perle.”

Era într-o oarecare măsură o recunoaștere a meritelor sale, o dovadă că proprii copii îi apreciau talentele de gospodină și de femeie de interior. Și complimentul era justificat: era o adevărată stăpână a casei. Servitoarele îi erau devotate, sau măcar se supuneau întru totul cererilor ei. Ele nu-i arătau poate prea multă simpatie când era bolnavă, sau avea vreo migrenă, dar la drept vorbind nici ea nu le încuraja în acest sens. Și căuta să-și amintească ce-i reproșase o bucătăreasă remarcabilă care refuzase să mai gătească pentru familia ei. Aceasta apusese că nu va mai putea să-și continue slujba aici din moment ce nu i se spunea niciodată vreun cuvânt amabil. Pe scurt, vorbe fără sens.

— Întotdeauna să aud observații când n-am făcut bine, doamnă, și niciodată o vorbă de laudă, când totul este perfect, vă asigur că asta te face să muncești fără tragere de inimă.

Joan răspunsese demn:

— Știi foarte bine că sunt mulțumită de dumneata. Când nu spun nimic înseamnă că sunt pe deplin satisfăcută.

— Așa o fi, doamnă, dar este descurajator. Am și eu amor propriu. De exemplu, m-am străduit așa de tare seara trecută ca să-mi iasă bine tocănița spaniolă, pentru a vă face plăcere. Și doar nu s-a făcut de la sine, căci nu-s eu femeia care să facă o mâncare proastă.

— Era delicioasă.

— Da, doamnă. Așa m-am gândit și eu, pentru că platoul a fost trimis gol la bucătărie; dar nu mi-ați spus o vorbă.

— Gata acum! Zise nerăbdătoare Joan. Ești prea susceptibilă! Te-am angajat ca să gătești și cred că te plătesc destul de bine.

— Oh! N-am nimic de zis despre simbrie, doamnă.

— În cazul acesta, îți dai seama că ne ești pe plac. Dacă-mi displace ceva în serviciul dumnitale, ți-o spun, pur și simplu.

— Adevărat, doamnă.

— Nu admiți să primești observații?

— Nu, nu-i vorba de asta, doamnă. Dar cred că degeaba discutăm. La sfârșitul lunii voi pleca.

Fetele astea, se gândi Joan, erau lacome, susceptibile, pretențioase. Și totuși, Rodney era mereu bine văzut de ele doar pentru faptul că este bărbat. Nu-i refuza nimic „domnului”. Iar Rodney părea să le înțeleagă atât de bine încât era uneori de-a dreptul surprinzător. Joan fusese stupefiată într-o zi auzindu-l spunând:

— N-o repezi pe Edna! Iubitul ei iese cu altcineva și ea, sărmana, nici nu mai știe ce face. Scuz-o că scapă totul din mâini. Că uită să ne mai dea un fel de mâncare, că este distrată...

— De unde naiba știi asta, Rodney!

— Mi-a spus chiar ea, azi dimineață.

— Mă miră faptul că ți-a făcut ție confidențele!

— Am văzut că are ochii roșii de parcă ar fi plâns. Atunci am întrebat-o ce s-a întâmplat.”

Rodney, își zise Joan, este de o rară bunătate.

Într-o zi ea îi spusese:

— Aș fi zis că tot ceea ce vezi la birou te va dezgusta de

complicațiile omenești.

— Da, răspunsese el gânditor. Se putea întâmpla și asta. Dar n-a fost așa. Din contră. Cred ca un avocat într-un orașel de provincie sfârșește prin a cunoaște mai bine ca oricine ascunzișurile sufletului omenesc – ca și medicul. Dar asta-l face să compătimească și mai mult omenirea care este atât de ușor de rănit, totdeauna supusă fricii, îndoielii, invidiei, și uneori, când te aștepți mai puțin, atât de generoasă, de bună. Singura consolare a acestei meserii constă, desigur, în faptul că dezvoltă mila.

Îi stătea pe limbă să întrebe: „Consolare? Ce înțelegi prin asta?” Dar, fără să știe de ce, se abținuse. Era mai bine așa, gândea Joan. Era mai bine să evite întrebarea. Asta însă n-o împiedica să rămână tulburată câțva timp de capacitatea lui Rodney de a se emoționa, de vocația lui spre simpatie și actele care decurgeau de aici. Povestea bătrânului Hoddesdon și a ipotecii sale fusese doar o dovadă din multe altele. Joan o aflase nu de la Rodney, ci din flecăreala nepoatei lui Hoddesdon, întorcându-se acasă destul de nedumerită. Era oare posibil ca Rodney să fi făcut un împrumut chiar din banii lui?

Rodney păruse jenat. Roșise și răspunse pe un ton nervos:

— Cine ți-a spus?

Ea îi spusese, apoi adăugase:

— N-ar fi putut împrumuta suma necesară în condițiile prevăzute de lege!

— Garanția de onestitate nu este suficientă din punct de vedere strict bancar! În condițiile actuale este dificil să ipotечеzi pământul.

— Atunci de ce naiba ai fost de acord cu avansul acela?

— Oh! Îmi va restitui banii. Hoddesdon este un fermier excelent. Lipsa de capital și aceste două anotimpuri dezastruoase l-au adus în pragul ruinei.

— Nu este mai puțin adevărat că se află într-o situație proastă și obligat să se împrumute. Sincer vorbind, nu pot considera că ai făcut o afacere bună, Rodney.

Atunci Rodney se înfuriase brusc, fără ca ea să priceapă

motivul.

Bănuia oare ea, cât de cât, o întrebuse el, în ce situație se află țăranii din ținut? Cunoștea ea dificultățile lor? Încercările prin care trec? Politica mioapă a guvernului? Apoi revărsase un torent de informații precise referitoare la agricultura Angliei, pentru a descrie, în cele din urmă, cu o caldă indignare, nenorocirile personale ale bătrânului Hoddesdon.

„Necazurile acestea i se pot întâmpla oricui, oricât ar fi de descurcăreț sau de muncitor. M-ar fi amenințat și pe mine dacă aș fi fost în aceeași situație. De vină este mai întâi lipsa de capital iar apoi neșansa. Dar, în orice caz, permite-mi să-ți spun că asta nu te interesează de loc, Joan. Eu nu comentez modul în care tu conduci treburile casei nici cum te ocupi de copii. Tu-ți exerciți funcția ta, eu mi-o exercit pe a mea.”

Tirada aceasta o rănise teribil căci Rodney îi vorbise pe un ton care nu-i era obișnuit. Niciodată nu fusese mai aproape ca atunci de o ceartă.

Din pricina celui insipid individ Hoddesdon! Rodney avea o simpatie deosebită față de acest bătrân banal. Duminica după amiază, Rodney se ducea la fermă și petrecea ore întregi învârtindu-se pe acolo în compania lui Hoddesdon; se întorcea plin de detalii referitoare la recolte, bolile animalelor și alte probleme complet lipsite de farmec. I se întâmpla chiar să-și tiranizeze oaspeții cu acel gen de conversație. Așa s-a întâmplat la un picnic când Joan fusese intrigată văzându-i pe doamna Sherston și pe Rodney stând alături pe o bancă: Rodney vorbea cu atâta volubilitate încât ea se întrebuse ce naiba putea să povestească așa încât li se alăturase ca să afle ce anume îl pasiona atât pe Rodney și de ce doamna Sherston părea să-i soarbă cuvintele. Ei bine!

Subiectul palpitant se referea la vacile de lapte și la nevoia, pentru care pleda Rodney, de a apăra puritatea rasei în regiune.

Lui Joan îi veni greu să creadă că subiectul prezenta vreun interes pentru Leslie care, deși asculta cu un aer foarte pătruns și avea ochii ațintiți pe figura pasionată și însuflețită a lui Rodney, nu se interesa probabil deloc de aceste lucruri despre

care nu ştia nimic.

Ajungând lângă ei, Joan insinuase cu blândețe: „N-ar trebui s-o plictisești pe biata doamnă Sherston cu aceste povești! (Scena aceasta avusese loc la puțin timp după, sosirea familiei Sherston la Crayminster, când cele două familii nu erau încă atât de apropiate).

Rodney se întunecase brusc la față și se scuzase față de interlocutoarea sa.

Aceasta îi replicase imediat în stilul ei specific, direct: „Vă înșelați, doamnă Scudamore, domnul Scudamore îmi povestea lucruri pasionante.”

Iar ochii ei aveau o strălucire care o determinase pe Joan să-și spună: „Ce temperament înflăcărat trebuie să aibă femeia asta!”

Chiar în momentul acela Myrna Randolph venise în fugă și cu sufletul la gură îl interpelase pe Rodney.

„Rodney, scumpule, trebuie să vii să joci partida asta cu mine. Te aștept!”

Și cu acel farmec imperios pe care doar o fată frumoasă îl poate exercita, își întinsese mâinile, îndemnându-l pe partenerul ei să se ridice și, adresându-i un surs radios, îl trăsese spre terenul de tenis fără ca măcar să-i ceară părerea. Mergând alături de el, își strecurase brațul sub al lui și își ridicase capul pentru a-l putea privi în ochi. Cuprinsă de mânie, Joan gândise: „Nu sunt geloasă, dar bărbaților nu le plac tinerele care li se aruncă în brațe.”

Apoi, simțind o bizară strângere de inimă, ea se întrebase dacă nu cumva totuși tocmai aceste tinere erau pe placul bărbaților!

Ridicându-și ochii, văzuse că Leslie Sherston o privea cu atenție – nemaiaivând absolut de loc înfățișarea unei femei cu un temperament înflăcărat. Părea să-i fie milă de Joan – ceea ce era o insolență sau chiar mai rău.

Joan se agită nervos în patul său îngust! Cum naiba reîncepuse s-o evoce pe Myrna Randolph? Ah! Da, fără îndoială, gândindu-se la efectul pe care-l produce asupra altcuiva. Myrna, presupunea ea, o detesta. Oh! Trebuia să se

aștepte la asta din partea Myrnei căci era capabilă să stârneasă neplăceri în orice căsnicie, dacă i se oferea ocazia. Dar, lasă, lasă, era într-adevăr inutil să se înflăcăreze și să se enerveze în legătură cu asta în împrejurările în care se afla.

Intenționa să se ridice și să-și ceară micul dejun. Poate că i se va putea servi un ou ochi pentru a mai schimba meniul. Era sătulă până peste cap de acele omlete tari ca o talpă de cizmă! Dar hindusul păru impermeabil la ideea unui ou în apă.

— Să fierb un ou în apă? Memsahib vrea să spună un ou fiert în coaja sa?

— Nu, spuse Joan. Un ou fiert în coaja sa, însemna la acel han, așa cum știa deja din experiență, un ou tare. Încercă deci să-i explice rețeta ochiurilor în apă. Hindusul dădu din cap.

— Să arunc un ou în apă? Oul împrăștie! Eu dau Memsahib ou bun, prăjit.

Așa încât i se serviră două ouă bune, prăjite, arse de jur împrejur, în vreme ce gălbenușurile erau tari și decolorate. Până la urmă, își spuse ea, era preferabilă omleta.

Își termină prea repede micul dejun și se interesă de tren, dar încă nu se știa nimic.

Și atunci se află din nou în fața crudei realități: O nouă zi lungă de petrecut.

Dar intenționa să-și organizeze metodic ziua aceea. Se plictisise pentru că până atunci se mărginise la încercările sale de a face să-i treacă cumva timpul. Ce naivitate! Rămăsese călătoria care așteaptă nerăbdătoare un tren într-o gară. Era normal ca această situație să fi generat o stare de nervozitate, o derută spirituală.

De acum încolo, avea să considere această așteptare ca pe o cură de odihnă și... Da, de disciplină – ceva cam în genul a ceea ce romano-catolicii numesc o perioadă de reculegere și din care ies fortificați din punct de vedere spiritual.

„Sunt sigură, se gândi Joan, că și cu mine se va petrece la fel. Desigur prea se relaxase în ultima vreme. Viața ei era prea plăcută, prea nepăsătoare.”

I se părea că o fantomatică domnișoară Gilbey se ridică lângă ea și-i spune, cu binecunoscutele accente ale vocii ei de bas:

„Disciplină!”

Dar își aminti că domnișoara Gilbey îi adresase lui Blanche acest sfat. Lui Joan, domnișoara Gilbey îi spusese (într-adevăr fără menajamente): „Să nu fii prea mândră de tine, Joan”. Ceea ce era destul de răutăcios, căci Joan nu fusese niciodată încrezută. Nu avusese nici un grăunte de orgoliu.

„Gândește-te la alții, scumpă copilă. Nu te mulțumi doar cu tine.” Dar, bineînțeles, așa a și trăit, gândindu-se mereu la ceilalți. La drept vorbind, niciodată nu se gândi la ea și, în orice caz, dacă o făcuse, nu fusese în detrimentul altcuiva. N-avea nici urmă de egoism în ea și se sacrificase întotdeauna pentru copii și pentru Rodney. Totuși, Averil...

De ce se gândea deodată la Averil?

De ce vedea ea atât de clar chipul fiicei sale mai mari, acest chip cu surâsul politicos și ușor disprețuitor?

Averil, fără nici o îndoială, nu-i dăduse niciodată pe deplin dreptate.

Era capabilă să-ți spună în față cuvinte mai mult sau mai puțin sarcastice și, realmente, cum nu se poate mai dezagreabile.

Nu chiar injurioase dar...

Dar atunci?

Impresia aceasta că te ironizează ridicând sprâncenele... Felul acesta blând și amabil de a se eschiva...

Averil o iubea, cu siguranță. Toți copiii ei o iubeau.

Chiar așa? Copiii ei aveau oare sentimente tandre față de ea? Aveau ei oare cât de puțină afecțiune?

Joan se ridică brusc de pe scaunul ei apoi se lăsă să cadă la loc, într-o stare de prostrație...

De unde-i veneau aceste idei? De ce era obsedată de ele? Erau îngrozitoare, odioase. Trebuia să le gonească, să le îndepărteze de ea cu orice preț...

Dar acele tonuri de pizzicato ale domnișoarei Gilbey îi reveniră în urechi: „Fără gânduri superficiale, Joan. Nu accepta lucrurile așa cum par ele la prima vedere, sub pretext că este mai simplu și că vei evita o suferință...” Oare pentru a nu suferi, vroia să îndepărteze acele obsesii?

Căci erau cu siguranță dureroase...

Averil...

Averil o iubea oare? Averil...

— Ei bine! Să studiem serios chestiunea!

— Își iubea ea mama?

Trebuia să recunoască faptul că Averil era o fată bizară, rece, insensibilă.

Nu, poate că nu insensibilă. Dar la drept vorbind, Averil fusese singura, dintre cei trei copii, care le-a dat într-adevăr de lucru tatălui și mamei sale. Această Averil atât de rece, atât de liniștită, ce emoție le-a dat!

Cât a speriat-o pe ea; pe Joan!

Joan deschisese o scrisoare fără să aibă nici cea mai mică bănuială privind conținutul. Adresa fiind mângălită de o mână stângace, ea se aștepta să găsească în plic un mesaj de la una din numeroasele ei protejate.

Citise fără să înțeleagă: „Probabil că nu ignorați cum fiica dumneavoastră mai mare, îl joacă pe degete pe doctorul sanatoriului. E o adevărată rușine să-i vezi cum se sărută prin pădure. E timpul să puneți capăt scandalului.”

Joan își ținea ochii larg deschiși pe hârtia aceea infamă care-i producea literalmente greață.

Ce mârșăvie! Ce nelegiuire!

Știa și ea ce este o scrisoare anonimă, dar nu mai primise niciodată. Acesta o îmbolnăvea de-a dreptul.

„Fiica dumneavoastră mai mare...”. Averil? Ea, mai puțin ca oricare alta. „Îl joacă pe degete”, murdară expresie, pe doctorul sanatoriului. Doctorul Cargill? Acest eminent și celebru specialist care era atât de apreciat pentru tratamentul său în domeniul tuberculozei, un bărbat cu cel puțin 20 de ani mai în vârstă decât Averil, un bărbat a cărui soție fermecătoare era infirmă!

Ce prostie! Ce glumă oribilă!

Și, în acel moment, Averil însăși intrase și o întrebasese, cu o ușoară curiozitate căci pe Averil nimic nu o tulbura.

— Te contrariază ceva, mamă?

Fără să dea drumul scrisorii, cu degetele tremurânde, Joan

de-abia avusese forță să-i răspundă:

— Nu cred că trebuie să-ți vorbesc despre asta, Averil. Este atât de cumplit de abject!

Mirată de vocea ei plângăreață, Averil își înălțase delicatele ei sprâncene spunând:

— Scrisoarea asta te tulbură?

— Da.

— Se referă la mine?

— Nu vreau să ți-o arăt, scumpo.

Dar Averil se apropiase și, cu calm, i-o luase din mână. O citise, rămăsese o clipă nemișcată apoi i-o restituise, spunând pe un ton chibzuit, detașat:

— Da, nu e prea drăguț.

— Nu-i drăguț? Este dezgustător, absolut dezgustător! Legea ar trebui să-i pedepsească pe cei care proferează astfel de minciuni!

Averil adăugase, fără a-și pierde calmul:

— Este o scrisoare idioată, dar nu este o minciună.

Joan simți că totul se învârtește în jurul ei. Amețise și, sufocată, întrebasese gemând:

— Ce vrei să spui? Ce trebuie să înțeleg?

— Nu e cazul să faci o dramă, mamă. Regret că ai aflat în felul acesta, dar, oricum, trebuia s-o afli într-o bună zi.

— Vrei să spui că este adevărat? Că între tine și doctorul Cargill...

— Da, afirmase Averil, înclinându-și cu simplitate capul.

— Dar asta-i viciu! Este o dezonoare! Un bărbat de vârsta lui, un bărbat căsătorit... Și o tânără ca tine..."

Averil se revoltase:

— Te rog, nu-i cazul să vezi în asta o melodramă, un fapt divers într-un orașel provincial! N-are nici o legătură. S-a întâmplat treptat. Soția lui Rupert este infirmă de ani de zile. Și încet... Încet, o mare intimitate s-a creat între el și mine. Asta-i tot.

— Asta-i tot? E culmea! Joan simțea că reproșurile o sufocă și spuse tot ce-i stătuse pe suflet. Averil se mărginise la a ridica din umeri și suportase torentul de reproșuri fără să

clipească.

În cele din urmă, cum Joan era la capătul puterilor, Averil răspunsese:

— Admit perfect punctul dumitale de vedere, mamă. Mi se pare că, în locul dumitale, și eu aș fi protestat la fel, deși probabil n-aș fi făcut același gen de reproșuri. Dar nu vei împiedica nimic. Este un fapt, Rupert și cu mine, ne iubim și, deși regret că te fac să suferi, îți spun cu sinceritate că nu vei reuși să schimbi nimic.

— Nu voi schimba nimic? Voi vorbi despre asta cu tatăl tău, chiar astă seară.

— Săracul tata! Crezi că este realmente necesar să-i dai această grijă?

— Sunt sigură că va găsi mijlocul să îndrept totul.

— Te asigur că nu va putea face nimic – și asta nu va face decât să-l tracaseze oribil.”

Scena constituise începutul unei perioade cu adevărat furtunoase.

Averil, centrul de interes al dramei, rămăsese senină și în aparență imperturbabilă, dar absolut inflexibilă.

Joan nu încetase să-i repete soțului ei:

— Nu-mi pot scoate din cap ideea că Averil joacă o comedie. Nimeni n-o să mă facă să cred că este cât de cât îndrăgostită.

Dar Rodney clătinase din cap.

— N-o înțelegi pe Averil. La ea, nu atât simțurile se tulbură, ci inima și spiritul. Când iubește, iubește atât de profund încât mă îndoiesc că va renunța.

— Oh! Rodney, sunt absolut sigură că te înșeli! La urma urmelor eu o cunosc pe Averil mai bine decât tine. Nu uita că sunt mama ei.

— Asta nu înseamnă că o-nțelegi câtuși de puțin. Averil și-a ascuns întotdeauna trăsăturile mai deosebite de caracter, din discreție sau mai curând din necesitate. Întotdeauna a minimalizat în vorbe lucrurile la care ține cel mai mult.

— Mi se pare că mergi prea departe cu explicațiile!”

Rodney adăugase încet:

— Totuși, poți să mă crezi. Nu mă înșel: acesta-i adevărul.

— Nu mă pot împiedica să-mi spun că exagerezi ceva ce este doar un flirt de fată tânără de-abia ieșită de la pension. Este flatată și-i place să-și imagineze...

— Joan, scumpa mea, nu încerca să te liniștești spunându-ți lucruri pe care nici tu nu le crezi! Pasiunea lui Averil pentru doctorul Cargill este serioasă.

— Ei bine, e rușinos din partea lui, absolut rușinos!

— Da, exact asta va fi opinia lumii. Dar, Joan, pune-te în locul bietului om: o soție infirmă pe viață și toată pasiunea, frumusețea inimii tinere și generoase a lui Averil care i se oferă – toată candoarea, prospețimea unui suflet de fată tânără!

— Are cu 20 de ani mai mult ca Averil!

— Știu, știu. Dacă ar avea cu zece ani mai puțin, ispita n-ar fi atât de puternică.

— Nu poate fi decât un individ mârșav”.

Rodney oftase.

— Greșești. Este o natură nobilă, foarte umană, un bărbat plin de entuziasm, plîi de dragoste pentru profesiunea lui, care a realizat ceva deosebit, magnific. În plus, întotdeauna a fost foarte prevenitor față de soția lui infirmă.

— O să-l faci să treacă drept un sfânt.

— Depart de asta! Și totuși, cea mai mare parte a sfinților, Joan, au avut pasiunile lor. Sfinți ori sfinte aveau sânge în vene.

— Nu, Cargill este destul de uman pentru a se îndrăgosti și a suferi. Probabil destul de uman pentru a-și face singur rău distrugându-și cariera. Depinde...

— De ce anume depinde?

— De fiica noastră, răspunsese rar Rodney. De energia și de luciditatea ei...

Joan spusese cu fermitate:

— S-o trimitem undeva departe! Ce-ai zice să-i oferim o croazieră... În țările nordice sau în insulele Greciei... Sau altundeva.

Iar Rodney îi răspunsese zâmbind:

— Te gândești la tratamentul aplicat prietenei tale de la

pension Blanche Haggard? Nu prea a dat cine știe ce rezultate, amintește-ți!

— Te temi cumva că Averil va avea îndrăzneala să debarce într-un port străin și să se întoarcă repede acasă?

— M-aș teme mai degrabă de faptul că Averil va refuza să se îmbarce!

— Ce non sens! Vom insista.

— Joan, scumpa mea, încearcă să privești realitatea. Nu poți constrânge o persoană adultă. Nu poți nici s-o închizi pe Averil în camera ei, nici s-o obligi să părăsească Crayminster. Și, de altfel, nici nu aș fi de acord. Soluțiile astea sunt doar niște paleative. Averil nu poate fi influențată decât în numele a ceea ce respectă.

— Adică?

— Realitatea. Adevărul.

— Dacă te-ai duce să vorbești cu Rupert Cargill? Ai putea să-l ameninți, să-i descrii scandalul...

Rodney oftase iar.

— Mi-e teamă, foarte teamă că nu voi face decât să grăbesc evenimentele.

— De ce anume te temi?

— Să nu facă vreo faptă nesăbuită Cargill și să fugă împreună.

— N-ar însemna să-și distrugă definitiv cariera?

—

Fără îndoială. Nu cred că o fugă i-ar putea fi reproșată din punct de vedere profesional, dar, și-ar înstrăina complet opinia publică, având în vedere cazul său aparte.

— În cazul acesta, cu siguranță, dacă raționează...

Rodney o întrerupse nerăbdător:

— În momentul acesta nu prea este stăpân pe judecata lui. Chiar nu pricepi nimic când este vorba de dragoste, Joan?

Era o întrebare de-a dreptul ridicolă! Îi răspunsese cu amărăciune.

— Nu când e vorba de acest gen de dragoste; și sunt mândră de asta!

Atunci, Rodney o lăsase înmărmurită de surpriză: îi surâsese,

îi spusese cu multă blândețe: „Sărmana micuță Joan!” O îmbrățișase și se retrăsese liniștit.

Ce bun era, gândea ea, că înțelegea cât o făcea să sufere această istorie nefericită!

Căci trecuse într-adevăr prin niște neliniști îngrozitoare. Averil se închisese într-un mutism complet – nu vorbea cu nimeni, uneori nici nu răspundea când mama i se adresă:

— Procedez cât pot de bine, dar cum să cerți o fiică, dacă nici măcar nu te ascultă?

Palidă, teribil de obosită și cu o politețe convențională, Averil îi spunea:

— Zău, mamă, chiar este necesar să continuăm aceste discuții interminabile? Îți admit argumentele, dar dumneata nu accepți niciodată evidența? Orice ai face, orice ai spune nu vei reuși să schimbi absolut nimic!

Cam asta fusese atmosfera până în acea zi de septembrie când Averil, ceva mai palidă ca de obicei, le-a spus părinților ei:

— Cred că trebuie să vă anunț că Rupert și cu mine, nu mai avem curajul să lăsăm lucrurile așa cum sunt. Vom pleca împreună. Sper că soția lui va accepta divorțul. Dar, în caz că refuză, ne lipsim de el!

Joan începuse să protesteze energic, dar Rodney îi impuse tăcerea.

— Lasă-mă să procedez cum cred, Joan, vrei? Averil, vreau să-ți vorbească. Vino în biroul meu.

Averil schițase un surâs bolnav.

— La judecătorul suprem, tată, nu-i așa?

Joan protestase.

— Sunt mama lui Averil! Insist...

— Te rog, Joan. Vreau să-i vorbesc fiicei tale între patru ochi. Fii bună și lasă-ne.

Frapată de acest ton ce exprima o calmă autoritate, Joan făcuse un pas spre ieșire; dar vocea gravă și limpede a lui Averil o oprise.

— Nu te retrage, mamă. Vreau să rămâi. Vreau să auzi și dumneata ce-mi spune tata.

Ei bine! Oricum asta dovedește, își spusese Joan, că prestigiul ei de mamă îi era recunoscut.

Cu ce aer straniu s-au înfruntat Averil și tatăl ei! Într-un fel războinic, dușmănos, măsurându-se din priviri unul pe altul ca și cum ar fi fost doi adversari într-un duel.

Apoi Rodney, schițând surâs, declarase:

— Înțeleg: ți-e tare teamă.

Averil îi răspunsese pe un ton calm din care răzbătea ușoara surpriză:

— Nu înțeleg la ce faci aluzie, tată!

Rodney exclamase brusc:

— Ce nenorocire că nu ești bărbat, Averil! Uneori ai șiretenia unchiului Henry. Se pricepea ca nimeni altul să camufleze punctul slab al cazului său și să-l descopere pe acela al adversarului.

Averil se grăbise să riposteze:

— Cazul meu nu prezintă nici un punct slab.

Iar Rodney îi replicase hotărât:

— Îți voi dovedi că te înșeli.

Atunci, Joan se pornise:

— Nu se poate, Averil, nu-ți poți permite o conduită atât de scandaloasă, de nebunească. Tata și cu mine n-o vom admite!

În loc să răspundă, Averil schițase un surâs și-și îndreptase privirea nu spre mama ei ci spre tată ca pentru a supune judecății acestuia exclamația lui Joan.

Rodney insistase:

— Te rog, Joan, lasă-mă să conduc eu discuția.

— După părerea mea, reluase Averil, mama are tot dreptul să spună ce gândește.

— Mulțumesc, Averil! Spusese Joan. Deci, îți voi vorbi sincer. Micuța mea dragă, vreau să-ți deschid ochii, să-ți spun că ideea ta nu poate fi luată în discuție. Ești tânără, exaltată, vezi viața într-o lumină falsă. Dacă ai da curs impulsului tău de azi, ai regreta amarnic într-o zi. Gândește-te și la supărarea pe care ne-ai produce-o. Te-ai gândit la asta? Sunt sigură că n-ai vrea să ne faci să suferim pe noi care te-am înconjurat întotdeauna cu atâta tandrețe.

Averil asculta cu docilitate, fără să răspundă și fără să scape din ochi chipul tatălui ei.

Când Joan sfârși, Averil avea încă ochii ațintiți spre Rodney. Iar pe buzele ei se observa umbra unui surâs sardonice.

— Ei bine, tată, spusese ea, ce ai de adăugat la acest cuplet?

— Nimic, răspunse el, dar am a-ți pune o întrebare.

Averil îl privise întrebător.

— Averil, spusese Rodney, înțelegi exact ce reprezintă căsătoria?

Averil făcuse niște ochi mari și rotunzi și tăcuse puțin înainte de a spune:

— Intenționezi să-mi spui că este ceva sfânt?

— Nu, răspunsese Rodney. Eu o pot considera astfel sau o pot privi din alt punct de vedere. Vreau să-ți spun că mariajul este un contract.

— Oh! Spusese Averil, puțin, doar puțin, surprinsă.

— Mariajul, reluase Rodney, este un contract stabilit între două ființe, amândouă adulte, în deplina posesie a facultăților mentale și fiind perfect conștiente de consecințele la care se expun. Este actul care oficializează o căsătorie. Cele două părți în cauză se angajează public să respecte termenii acestui contract, adică să-și susțină perechea în toate împrejurările, când este bolnav sau sănătos, când este bogat sau sărac, în zilele lor bune ca și în cele rele. Faptul că aceste formule sunt proferate la biserică, cu mărturia și binecuvântarea unui preot, nu înseamnă că ele nu constituie un contract ca oricare altul, ca orice acord stabilit între doi indivizi de bună credință. Faptul că unele dintre obligațiile acceptate nu sunt de competența tribunalului, nu înseamnă că persoanele care și le-au asumat sunt mai puțin legate. Sper că vei recunoaște cu imparțialitate exactitatea spuselor mele.

Averil ezită un moment, apoi răspunse:

— Asta putea fi așa odinioară, dar astăzi, mariajul este privit cu o altă optică. Nenumărate persoane nu se căsătoresc la biserică și nu pronunță cuvintele slujbei religioase.

— Poate, dar, acum 18 ani, Rupert Cargill s-a angajat astfel pronunțând aceste cuvinte într-o biserică și te desfid să-mi

spui că nu le-a pronunțat atunci cu bună credință, și cu intenția de a-și respecta cuvântul.

— Vrei să admiți, reluase Rodney, că, independent de ce ține de resortul justiției, Rupert Cargill a semnat un contract cu cea care-i este soție? A luat în considerație, în ziua aceea, că posibilități ca ruina, boala etc. Categorie specificate, nu vor afecta permanența căsătoriei lor.

Averil devenise lividă. Îngăimase:

— Nu înțeleg unde vrei să ajungi.

— Vreau să te aud spunând că dincolo de orice chestiune sentimentală și personală, mariajul este un contract, ca acela care-l angajează pe un om de afaceri. Admiți sau nu?

— Admit.

— Și Rupert Cargill se pregătește să rupă acest contract? Și tu ești de conivență?

— Da.

— Fără respect pentru drepturile și privilegiile legitime ale celeilalte semnatare a contractului?

— Ea nu va suferi din cauza asta! Ar fi altceva dacă ar fi îndrăgostită de Rupert; dar pe ea nu o preocupă decât îngrijirea sa, sănătatea sa...

Rodney o întrerupse energic.

— Nu-ți cer comentarii personale, Averil. Îți cer doar să admiți faptul.

— Nu sunt comentarii personale.

— Ba da. Nu poți răspunde pentru sentimentele și gândurile doamnei Cargill. Îți imaginezi ceea ce-ți convine. Nu-ți cer decât să recunoști că are niște drepturi.

Averil spuse ridicându-și fruntea:

— Bine. Are drepturi.

— Vezi deci cu perfectă luciditate și cunoștință de cauză ceea ce faci?

— Doar atât ai vrut să-mi spui, tată?

— Nu! Mai trebuie să clarific un punct. Recunoști, nu-i așa, că doctorul Cargill îndeplinește un rol salutar și important, că tratamentul pe care-l aplică în tuberculoză a obținut un succes atât de strălucit încât a devenit o personalitate eminentă a

lumii medicale. Pe de altă parte, știi și tu că, din nefericire, viața personală a unui om îi poate afecta cariera. Altfel spus, opera lui Cargill, serviciul pe care-l aduce omenirii vor fi grav compromise, dacă nu chiar distruse, de ceea ce vă propuneți să faceți amândoi.

— Speri să mă convingi, spuse Averil, că este de datoria mea să renunț la Rupert pentru ca el să poată servi în continuare umanitatea? În vocea lui Averil se strecurase o nuanță batjocoritoare.

— Nu, răspunse Rodney. Mă gândesc la acest nefericit Cargill. Apoi adăugă cu emoție: Poți să-mi acorzi încrederea ta, Averil. Un bărbat care nu-și exercită activitatea pe care și-o dorea, care este conformă cu înclinațiile sale, ei bine, bărbatul acela este jalnic. Dacă-l îndepărtezi pe Rupert Cargill de cariera sa, dacă-l împiedici să-și continue opera, va veni ziua când vei fi decepționată, când îl vei vedea pe omul iubit nefericit, frustrat, îmbătrânit prematur iar faptul acesta este tot atât de adevărat pe cât de adevărat este că mă aflu aici pentru a ți-l spune. Și dacă-ți imaginezi că dragostea ta sau aceea a unei alte femei l-ar putea consola, atunci îți spun sincer că nu ești decât o găsculiță cu spirit romanțios de doi bani.

Așezat comod în fotoliul său, Rodney tăcuse și-și netezise părul cu mâna.

Averil bâiguise:

— Așa spui dumneata, dar cum pot ști? Se opri brusc apoi reluate: „Cum pot ști...?”

— Dacă-i adevărat? Tot ce-ți pot spune este că sunt convins de asta și că această convingere este fructul experienței personale. Îți vorbesc Averil, și ca bărbat și ca tată.

— Da, spusese Averil, înțeleg...

Rodney conchisese cu o voce obosită, o voce grea de sensuri:

— Ție îți revine, Averil, să examinezi spusele mele și să le accepți sau să nu ții seama de ele. Te cred înarmată cu suficient curaj și cu luciditate.

Averil se apropiase încet de ușă. Cu mâna pe clanță, se opri și întorsese capul.

Joan fusese surprinsă de tonul amar și plin de ranchiună cu care Averil spusese:

— Să nu te aștepti vreodată să simt vreun pic de recunoștință față de tine, tată. Te... Te detest!

Apoi ieșise, închizând brusc ușa. Joan făcuse o mișcare pentru a o urma, dar Rodney o reținuse cu un gest.

— Las-o singură, spusese el. Las-o să se gândească. Nu înțelegi? Am câștigat...

Dacă ne gândim bine, scena asta marcase sfârșitul poveștii.

De atunci Averil se cantonase în tăcere, nu răspundea decât prin monosilabe, când i se vorbea și nu deschidea gura dacă nu era absolut necesar.

Și, o lună mai târziu, își exprimase dorința de a pleca la Londra pentru a face studii de secretariat.

Rodney acceptase imediat. Averil îi părăsise și nu manifestase nici un pic de tristețe la despărțire.

Când se întorsese din vacanță, după trei luni, părea să-și fi regăsit manierele obișnuite și dădea impresia că profitase de discrețiile oferite de Londra.

Ușurată, Joan își exprimă mulțumirea față de Rodney.

— Averil pare să fi uitat de tot povestea aceea. Bănuiam eu că nu e ceva serios. Nu era vorba, de fapt, decât de una din acele stupide capricii de tinerețe...

Rodney o privise, îi surâsese apoi murmurase:

— Sărmană, micuță, Joan!

Felul acesta de a fi compătimită o deruta întotdeauna.

— Trebuie să recunoști că eram tare chinuită pe vremea când ea-și băgase ideea aceea în cap!

— Da, răspunsese Rodney, cu siguranță. Dar nu tu erai victima, nu-i așa, Joan?

— Cum poți spune una ca asta? Tot ceea ce-i afectează pe copii, mă afectează și pe mine, chiar mai mult decât pe ei.

— Chiar așa? Spusese Rodney. Mă întreb...

Joan își amintea că într-adevăr relațiile dintre Averil și tatăl ei se răciseră. Ei care fuseseră atât de apropiați, nu mai schimbau decât formule de politețe. În schimb, Averil fusese foarte afectuoasă – în stilul ei rece și distant – cu mama ei.

„Îmi imaginez, își spuse Joan, că mă apreciază mai mult de când este departe de casă”.

Ea însăși era încântată când Averil venea pe acasă. Bunul simț dezvoltat al tinerei părea să faciliteze viața de familie. Cu atât mai mult cu cât Barbara se dovedea tot mai dificilă pe măsură ce creștea.

Joan începea să se întristeze serios de prietenii fiicei mai mici. Parcă nu avea deloc discernământ. Tinerele fermecătoare nu lipseau din Crayminster, dar Barbara, din curată perversitate, după cum se părea, refuza să se împrietenească cu ele.

— Sunt teribil de insipide, mamă!

— Te înșeli, Barbara. Sunt sigură că Mary, ca și Alison de altfel, sunt foarte drăguțe, foarte vesele.

— Poartă fileu pe păr!

Joan o privise consternată.

— Ești nebună! Și ce dacă?

— Este ceva tipic!

— Spui prostii, iubito. Și Pamela! Mama ei mi-a fost prietenă bună. De ce nu te întâlnești mai des cu ea?

— Oh! Mamă! Mă plictisește de moarte. Te asigur că nu-mi place deloc.

— Ei bine! Eu consider că sunt niște fete foarte drăguțe.

— Da. Foarte drăguțe și agasante. Ce-mi pasă mie că tu le consideri drăguțe?

— Ești de-a dreptul grosolană, Barbara.

— Bine, dar nu văd de ce te amesteci. Gustul meu contează. Îmi plac Betty Earle și Primrose Deane. Dacă-ți displac de ce te tot învârtești în jurul nostru când le invit la mine?

— Ei bine, scumpo, îți spun sincer că relațiile acestea mă sperie. Tatăl lui Betty este șofer pe autocare și are un accent îngrozitor.

— Dar câștigă mulți bani.

— Banii nu înseamnă totul, Barbara!

— În sfârșit, mamă, am sau nu am dreptul să-mi aleg prietenele?

— Bineînțeles, Barbara, dar trebuie să mă lași să te orientez.

Tu ești încă prea tânără.

— Asta înseamnă că nu sunt liberă. M-am săturat să nu pot face nimic din ce-mi place! Parc-aș fi la închisoare!

În momentul acela Rodney intrase și întrebuse:

— Unde ne-am putea crede într-o închisoare?

Barbara exclamase:

— Aici!

În loc să-și certe fiica cu seriozitate, Rodney se mulțumise să râdă și să o tachineze pe Barbara, spunându-i:

— Sărmana micuță sclavă!

— Da, asta și sunt.

— Cu atât mai bine. Sclavia este excelentă pentru tinere.

Barbara se agățase de gâtul tatălui și cu voce întretăiată îi spusese:

— Tăticule iubit! Tu tachinezi atât de nostim! Pe tine omul nu se poate supăra.

Joan își exprimase dezaprobarea:

— Îndrăznesc să sper că...

Dar Rodney continuase să râdă în hohote și, când Barbara îi lăsase singuri, spusese:

— Nu lua discuțiile astea în tragic, Joan. Domnișoarele au nevoie să-și afirme personalitatea din când în când.

— Dar prietenele ei sunt de proastă condiție.

— Se află într-o fază în care copiilor le place să scandalizeze lumea. Îi va trece. Nu-ți face probleme, Joan.

Era foarte simplu – se gândise Joan indignată – să spui: „Nu-ți face probleme!” Ce s-ar întâmpla cu ei, dacă eu nu mi-aș face probleme pentru toți? Rodney exagera cu indulgență și nu-și imagina chinurile unei mame.

Și totuși neliniștea pe care o simțea văzând ce prietene își alege Barbara nu era nimic în comparație cu spaima ce-i strângea inima în legătură cu băieții care-i plăceau mezinei.

George Harmon, de exemplu – și tânărul Wilmore, despre care ar fi fost atâtea de spus, căci acest băiat, în afară de faptul că eră folosit de firma rivală (firmă care accepta o clientelă foarte suspectă) mai era și dintre cei care atrăgeau toate privirile, având și un gust foarte pronunțat pentru curse și pentru vin. Și tocmai în tovărășia lui se găsisse Barbara să dispară din salonul primăriei, în cursul serbării de binefacere dată de Crăciun. Orchestra interpretase cinci dansuri până să se întoarcă ea! Și atunci clipise vinovat dar ștregărește din ochi spre locul unde se afla Joan. Se pare că-și petrecuseră acest timp pe terasă, îndrăzneală pe care și-o permiteau doar tinerele foarte moderne. Joan i-o spusese Barbarei care reacționase foarte violent.

— Nu fi atât de demodată, mamă! Principiile acestea sunt învechite.

— Nu sunt deloc demodată. Și, permite-mi să-ți spun, Barbara, că multe din principiile de odinioară se întorc. Tinerii și tinerele nu se mai afișează împreună cum o făceau acum zece ani.

— S-ar putea crede, mamă, că mi-am petrecut tot weekendul cu Tom Wilmore.

— Barbara, nu-mi vorbi pe tonul ăsta. Nu admit! Și ai fost văzută cu George Harmon la barul Dog and Duck.

— Oh! Doar am trecut pe acolo.

— Ei bine ești prea tânără ca să frecventezi astfel de locuri. Nu aprob deloc acest obicei al tinerelor din ziua de azi de a bea alcool.

— N-am băut decât bere. Avem chef să jucăm o partidă de biliard.

— Da? Ei bine, nu-mi place una ca asta, Barbara. Ba chiar mai mult, ți-o interzic. George Harmon nu-mi place. Și nici Tom Wilmore. Deci nu vreau să-i mai văd pe aici. S-a-nțeles?

— S-a-nțeles, mamă. E dreptul dumitale.

— De altfel, nu văd ce găsești așa de atrăgător la ei!

Barbara dăduse din umeri:

— Oh! Nu știu, mă distrează.

— Fie, dar nu vreau să-mi calce prin casă. S-a-nțeles?

După asta, Joan fusese contrariată când Rodney îl adusesse la cină pe tânărul Harmon, într-o duminică seara. Ce slăbiciune din partea lui Rodney, își spusese ea. În schimb, din partea ei, primirea fusese de-a dreptul glacială ceea ce-l descumpăni pe tânăr, în ciuda cordialității cu care-l tratase Rodney și a eforturilor sale pentru a-l face să se simtă bine. Așa încât, George Harmon, ori vorbise prea tare și se bâlbâise, ori bravase, ori își luase un aer exagerat de umil. La sfârșitul serii, rămânând singură cu Rodney, Joan îi făcuse reproșuri usturătoare:

— Știai totuși că nu vroiam să-l primesc și că i-am spus-o și Barbarei?

— Da. Joan, dar era o eroare. Barbara nu are deloc discernământ. Ea îi crede pe oamenii care se laudă, și se înșeală foarte tare. Ori, când își întâlnește prietenii în altă parte, ea pierde noțiunea propriei valori. Iată de ce consider că este salutar să-i întâlnească în mediul ei. Îl apreciază pe tânărul Harmon ca fiind periculos și seducător, când, în realitate, nu este decât un filfizon, plin de sine, cu tendințe spre băutură și care nu a fost nicicând capabil să-și câștige existența.

— Aș fi putut să i-o spun!

Rodney îi răspunsese surâzând:

— Oh! Joan iubită, ceea ce vom spune noi, tu și eu, nu va avea nici o influență asupra tinerei generații.

Era un adevăr de care Joan avea să-și dea seama în cursul unuia dintre sejururile lui Averil.

De data aceasta, invitatul era Tom Wilmore. Descurajat de aerul distant și de privirea dezaprobată a lui Averil, Tom nu se arătase într-o lumină favorabilă. Mai târziu, Joan prinsese frânturi din conversația celor două surori.

— Nu-ți place de el, Averil?

Iar Averil, dând cu dispreț din umeri, îi răspunsese verde în față:

— Îl găsesc ridicol. Dai dovadă de un prost gust îngrozitor, când îți alegi prietenii, Barbara.

De atunci dispăruse și Tom iar nestatornica Barbara murmurase într-o zi cu o profundă convingere:

— Tom Wilmore? Oh! Dar este ridicol!

După aceea, Joan începuse să primească lume, să organizeze partide de tenis la ea acasă; Barbara însă refuza categoric să apară.

— Nu te mai agita așa, mamă! Te străduiești neîncetat să-mi faci relații, dar eu detest lumea – mai ales oamenii atât de plicticoși pe care-i agreezi dumneata.

Rănită, Joan spusese înăcrită că renunță s-o mai distreze pe Barbara.

— Mă întreb ce vrei de fapt.

— Vreau să fiu lăsată în pace.

Era într-a-devăr un copil teribil, îi spusese Joan lui Rodney cu resentiment. Convenise și el că așa este, încruntându-și puțin sprâncenele.

— Dacă măcar mi-ar spune ce distracții i-ar fi pe plac...

Reluă Joan.

— Nici ea nu știe încă. Este prea tânără, Joan.

— Tocmai de aceea trebuie să hotărâm noi pentru ea.

— Nu, scumpa mea. Își va descoperi singură calea. Las-o în pace. Las-o să-și invite prietenele care-i plac, dacă așa vrea. Dar nu-i mai organiza tu distracțiile. Se pare că asta-i revoltă pe tineri.

Iată cum sunt bărbații! Își spusese un pic exasperată Joan. Întotdeauna-s de părere să-i lași în pace pe ceilalți și să asști din culise. Rodney, dragul de el, rămăsese întotdeauna în culise, abia acum își dădea ea seama de lucrul acesta pentru că avusese timp să reflecteze. Ea luase întotdeauna hotărârea practică. Și, cu toate astea, el era considerat un om foarte activ.

Joan se gândi la ziua în care Rodney citise, într-un ziar local, anunțul logodnei lui George Harmon cu Primrose Dean. Îi spusese fiicei sale un pic ironic:

— Unul dintre amoretzii tăi de odinioară, Babs, nu?

Barbara pufnise în râs, părând încântată de mariajul acesta.

— Mărturisesc că eram nebună după el. Dar este cam ridicol

nu-i așa? Cel puțin asta e părerea mea.

— Mie nu mi s-a părut deloc seducător. N-am înțeles niciodată ce găsești atât de seducător la el...

— Nici eu nu mai știu, spusesese Barbara, complet detașată de nebuniile ei precedente. Dar vezi, tată, credeam, că sunt îndrăgostită de el. Consideram că mama vrea să mă împiedice să-l văd și asta mă făcea să-mi doresc să fug cu el. Și dacă mama ne-ar fi împiedicat, eram hotărâtă să-mi bag capul în cuptorul aragazului. Gândul de a mă sinucide nu mă speria!

— Ah! Ah! Pasiunea contrariată! Romeo și Julieta!

— Aș fi făcut-o, tată! Dacă ne gândim bine, când existența devine insuportabilă nu-ți mai rămâne decât să te sinucizi.

Auzind una ca asta, Joan, nu se mai putu stăpâni și interveni prompt:

— Nu mai spune ororile astea, Barbara! Vorbești fără să-ți dai seama de ceea ce spui!

— Regret că m-ai auzit, mamă! Evident, dumneata n-ai fi făcut nicicând un asemenea lucru. Dumneata vei rămâne mereu calmă, indiferent de circumstanțe.

— Mărturisesc că așa sper.

Joan făcuse un efort pentru a se stăpâni. Apoi, după plecarea Barbarei, îi spusesese lui Rodney:

— N-ar trebui s-o încurajezi pe micuța asta când spune atâtea prostii!

— Oh! Este mai bine să ne spună ce-i trece prin minte.

— Sunt convinsă că n-ar fi făcut așa un lucru groaznic.

Rodney tăcuse. Joan îl privise, puțin surprinsă de mutismul lui.

— Doar nu crezi...?

— Nu, nu, cu siguranță că nu. Se va schimba când se va maturiza și-și va găsi echilibrul. Deocamdată, însă, este foarte instabilă, foarte emotivă, Joan. Trebuie s-o recunoaștem.

— Exagerările ei mi se par ridicole!

— Și mie, pentru că noi avem simțul măsurii, dar ea, nu. Își ia toate flirturile în serios și nu vede dincolo de capriciul ei de moment. Însă nu are spiritul critic, judecata persoanelor mature. Și, din punct de vedere sexual, este precoce.

— Oh! Rodney! N-o judeca pe fiica ta ca și când ar fi unul din cazurile acelea oribile dezbătute la tribunal.

— Amintește-ți că și aceste cazuri oribile dezbătute la tribunal se referă la ființe umane.

Da, dar tinere drăguțe și binecrescute ca Barbara nu pot...

— Ce nu pot, Joan?

— Oare-i necesar să continuă această discuție?

Rodney oftase:

— Nu, sigur că nu. Dar doresc... Ah! Da, într-adevăr doresc ca Barbara să întâlnească un bărbat cinstit și să fie îndrăgostită de el cu adevărat.

Evenimentele următoare păreau să conducă la realizarea dorinței: tânărul William Wray se întorsese din Irak, în Marea Britanie, pentru un sejur la mătușa lui, Lady Herriot. Venise deja de câteva zile când Joan, care se pregătea să scrie niște scrisori, în salon, îl văzuse intrând. Barbara ieșise la plimbare. De la biroul ei, Joan își ridicase capul, foarte mirată să-l vadă pe acest tânăr bine clădit, cu bărbia energică, cu tenul proaspăt și ai cărui ochi albaștri aveau o privire francă. Roșind puternic, el se prezentase și spusese bâlbâindu-se că venea... Venea să restituie racheta pe care domnișoara Scudamore o lăsase în ajun pe terenul de tenis. Revenindu-și din surpriză, Joan îl primise frumos. Barbara era atât de distrată! Își uita lucrurile peste tot! A ieșit pentru câteva clipe, dar nu va întârzia, fără îndoială. Și Joan îl invitase pe domnul Wray să aștepte, bând o ceașcă de ceai. Cum tânărul nu părea ostil acestei idei, Joan sunase pentru a cere ceaiul și se interesă de Lady Herriot.

Discuția privind sănătatea Lady-ei Herriot le luase vreo cinci minute, apoi conversația lăncezise.

Domnul Wray nu era prea locvace. Tenul său de un roz aprins bătea categoric în roșu; stătea înfipt în scaunul său de parcă ar fi fost supus torturii. Ceaiul fusese servit la momentul oportun pentru a crea o diversiune.

Joan, cu prețul câtorva eforturi, încercă să susțină conversația, când remarcă fericită sosirea lui Rodney care-și părăsise mai devreme biroul. El știuse să însuflătească

discuția, vorbise despre Irak și, după câteva întrebări judicioase, tânărul, regăsindu-și verva, își pierduse înfățișarea paralizată și chinuită. După câteva clipe vorbea, chiar cu însuflețire. În cele din urmă, Rodney îl luase cu sine, în biroul său – și era aproape ora șapte când Bill Wray și-a luat rămas bun cam împotriva voinței sale, după câte-și putuseră da seama.

— Încântător băiat, spusese Rodney.

— Da, într-adevăr fermecător. Puțin timid.

— Da, dar știe ce vrea. Rodney părea foarte vesel. Nu cred să fie atât de rece de obicei.

— Ce vizită lungă ne-a făcut!

— A rămas mai bine de două ore...

— Cred că te-a obosit îngrozitor, Rodney.

— Din contra, pot spune că m-a încântat. Băiatul acesta este înzestrat cu o inteligență deosebită care-i permite să-și formeze o imagine clară despre lume. Are o mare înclinație spre filosofie, este un tânăr cu multă judecată, un om de caracter... Da, mi-a plăcut mult.

— Probabil că și tu i-ai plăcut din moment ce a rămas atâta timp.

Chipul lui Rodney deveni jovial.

— Oh! Nu de dragul meu prinsese el rădăcini aici! Aștepta să se întoarcă Barbara. Ce naiba, Joan, nu recunoști simptomele dragostei nici chiar când îți sar în ochi? Sărmanul parcă era paralizat, stânjenea-l făcea să pară tont. Iată de ce se îroșise ca un bujor. Probabil că hotărârea de a veni aici a însemnat pentru el un efort deosebit. Și, ajuns aici, să nu-și găsească iubita! Da, e îndrăgostit până peste cap, e limpede ca lumina zilei.

Când Barbara se întorsese, ca de obicei, în goana mare, chiar în clipa când se servea masa, Joan îi spusese:

— Am primit vizita unuia dintre amorezii tăi, Barbara: nepotul Lady-ei Herriot. Ți-a adus racheta înapoi.

— Nu mai spune! Bill Wray? Cum de-a reușit s-o găsească? Zadarnic am căutat-o cu toții seara trecută.

— Te-a așteptat mult timp, adăugase Joan.

— Oh! Îmi pare rău... Eram la cinema cu familia Crabbes. Am văzut un film complet stupid. Da, regret că nu l-am mai prins aici. V-a plictisit?

— Nu, spusesese Rodney. Mi s-a părut foarte simpatic. Am vorbit despre politica Orientului Apropiat. Presupun că tu te-ai fi plictisit.

— Nicidecum! Îmi place să știu ce se petrece în aceste țări îndepărtate. Doresc atât de mult să văd lucruri noi! La Crayminster sfârșim prin a ne lăsa cuprinși de inerție. Și apoi, Bill este mult mai interesant decât alții...

— Ia-ți un servici, dacă te plictisești la Crayminster, sugerase Rodney.

— Oh! Nici nu mă gândesc! Exclamase Barbara strâmbându-se. Știi, tată, sunt teribil de leneșă. N-am deloc chef de muncă.

— Cred că tuturor ni se întâmplă una ca asta! Afirmase Rodney.

Barbara se îndreptase spre el; îl îmbrățișase și-l mângâiase:

— Dumneata muncești mult prea mult, am spus-o întotdeauna. E scandalos. Desprinzându-se din îmbrățișare spuse:

— Îi voi da lui Bill un telefon. Pomenise de o excursie la Marsden...

Rodney o urmări cu privirea până ce ajunse la telefon, în vestibul, iar privirea lui era ciudată, intrigată, perplexă. Rodney îl apreciasse pe Bill Wray – da, în mod indiscutabil, îl stimase de la început. Atunci oare de ce păruse atât de chinuit, de neliniștit când Barbara le adusese, ca un trăsnet, vestea logodnei sale cu Bill, adăugând că stabiliseră să se căsătorească numaidecât pentru ca ea să-l poată însoți când el se va întoarce în Bagdad.

Bill era tânăr, dintr-o familie foarte bună, posesorul unei frumoase averi personale și cu perspective strălucite. Atunci, oare de ce Rodney se arătase reținut și ceruse ca perioada de logodnă să fie mai lungă? De ce oare se încruntase nemulțumit și păruse că ezită, că este nesigur? Și apoi, chiar înaintea căsătoriei, de ce se enervase, de ce insistase atât de mult pe tinerețea Barbarei? Dar, înfruntând împotrivirea

paternă, Barbara se căsătorise.

La șase luni după plecarea la Bagdad a tinerilor căsătoriți. Averil își anunțase la rândul ei căsătoria cu un agent de schimb, Edward Harrison Wilmott. Era un bărbat de vreo 35 de ani, grav, înzestrat cu darul vorbirii și dispunând de resurse financiare solide: „Totul părea deci să se aranjeze de minune, își spusese Joan. La drept vorbind, Rodney nu fusese încântat de mariajul lui Averil. Cum Joan insistase ca el să-și dea acordul se mulțumise să zică:

— Nu se putea spera o soluție mai bună. Edward este un om excelent.

După căsătoria lui Averil, Joan și Rodney rămăseseră singuri, între patru ochi.

Tony, după ce suportase un eșec la examenele de absolvire a școlii de agricultură – ceea ce le dăduse suficiente motive de neliniște pentru viitorul său – plecase în cele din urmă în Rhodesia, în Africa de Sud, unde, datorită unui client al lui Rodney, exploata acum o mare plantație de portocali. De acolo, le trimitea părinților scrisori laconice, dar pline de entuziasm. Într-o bună zi, le scrisese anunțându-le căsătoria lui cu o tânără din Durban. Vestea aceasta o făcu pe Joan să-și piardă cumpătul: fiul ei se căsătorea cu o necunoscută! Mai mult: era lipsită de avere. Și ce informații puteau lua despre ea? Absolut niciuna!

Rodney căutase s-o liniștească: era viața lui Tony și trebuia să-i acorde încredere. Dacă țineau seama de fotografiile și scrisorile sale, logodnica părea o fată drăguță și capabilă să-l sprijine, ceea ce-i va facilita începuturile în Rhodesia.

— Dar, reluase Joan, presupun că se vor instala acolo definitiv și că nu vor mai veni niciodată pe aici. Ar fi trebuit să-l obligi pe Tony să lucreze cu tine. Ți-am spus-o și atunci, când mai era încă vreme.

Rodney zâmbise, afirmând că, prin constrângere, nu poți obține nimic bun de la ființa omenească.

— Fie, dar sincer vorbind, Rodney, ar fi trebuit să insiști! Argumentele tale ar fi sfârșit prin a-l convinge, întotdeauna se întâmpla așa.

— Da, răspunse Rodney, e-adevărat. Dar, după părerea lui, riscul era prea mare. Riscul? Ce înțelegea el prin asta? Joan mărturisea că nu-nțelege. Rodney precizase: Riscau ca fiul lor să nu fie fericit.

Joan replicase că simte uneori cum o cuprindea enervarea auzindu-i mereu că pun fericirea înainte de orice. Trebuie oare să fim obsedați de căutarea asta? Fericirea nu-i unicul scop al vieții. Mai erau și altele, mult mai importante.

— Care? Întrebuse Rodney.

— Ei bine! Spusese Joan după o scurtă ezitare, datoria, de exemplu.

Rodney afirmase că nimeni nu-și poate face o datorie din acceptarea unei funcții de avocat.

Puțin agasată, Joan răspunsese că știe el foarte bine ceea ce vroia ea să spună. Tony avea datoria să preia afacerea familiei și să nu-l decepționeze pe tatăl lui.

— Tony nu m-a dezamăgit, replicase Rodney.

— Nu mai spune! Exclamase Joan.

Cu siguranță că Rodney nu era mulțumit să-și știe fiul la celălalt capăt al lumii, fixat într-un punct al planetei unde ei nu-l vor putea vedea niciodată.

— Nu, spusese Rodney, oftând. Trebuie să mărturisesc că Tony îmi lipsește mult. Era atât de vesel, de spontan. El însușea casa. Da, îl regret...

— Așa mă gândeam și eu. Ar fi trebuit să dai dovadă de mai multă fermitate!

— Dar, în fond, Joan, este vorba de existența lui Tony și nu de a noastră! A noastră s-a încheiat, s-a terminat – reușită sau ratată... Mă refer la activitate, se-nțelege.

— Da... Da, cel puțin... În parte. Joan reflectase un minut, apoi adăugase: Pe total, a fost o existență delicioasă. De altfel, așa este și acum.

— Sunt fericit să te aud spunând-o.

Apoi îi zâmbise, cu acel surâs plin de bunătate dar care totuși părea s-o tachineze puțin. Parcă ar fi surâs unui gând pe care-l ținea doar pentru el.

— Trebuie să recunoaștem, mai spusese Joan, că noi doi ne

înțelegem perfect.

— Da. Nu ne-am certat prea des.

— Și nu putem decât să ne felicităm pentru copiii noștri. Cât de supărați am fi fost dacă ar fi apucat pe un drum greșit sau dacă, de exemplu, ar fi fost nefericiți!

— Mă amuzi, Joan! Răspunsese Rodney.

— Ei, asta-i, Rodney, normal că ar fi fost o încercare cumplită.

— Cred că nimic n-ar putea fi, prea mult timp, pentru tine o încercare, Joan.

— Ah! Ea se gândise puțin la problemă. Evident am o dispoziție egală, un caracter foarte echilibrat. Consider că este de datoria fiecăruia să nu se lase dominat de evenimente.

— Este un principiu admirabil și practic!

— Nu-i reconfortant, spuse Joan surâzând, să constăți că activitatea desfășurată este încununată de succes?

Rodney suspinase.

— Da... Da... Probabil că este plăcut.

Joan râsesse, punându-și mâna pe brațul soțului ei și prefăcându-se că-l scutură:

— Nu fi atât de modest, Rodney. Nici un avocat din ținut nu are mai multă clientelă ca tine. Câștigi mult mai bine decât unchiul Harry.

— Da, afacerea prosperă.

— Iar asociatul tău aduce o infuzie de capital. Regreți cumva că ai în afacere o terță persoană?

Rodney clătinase din cap.

— Oh! Nu! Avem nevoie de sânge tânăr. Și eu, și Alderman îmbătrânim.

Constatase și ea că părul negru al lui Rodney avea din ce în ce mai multe fire argintii.

Joan se ridică și își privi ceasul.

Dimineața se scurgea relativ repede și, de data aceasta, fără întoarcerea acelor gânduri deprimante, incoerente care-i veniseră în minte cu atâta insistență și fără nici un rost.

Ei bine asta dovedea – nu-i așa? Că lucrul cel mai important era disciplina. Trebuia să-și canalizeze amintirile într-o

anumită ordine și să le accepte doar pe acelea care-i erau agreabile și reconfortante. Asta și făcuse în această dimineață care, în linii mari, se scursese destul de plăcut. Peste aproximativ o oră și jumătate va fi ora prânzului. Poate că ar trebui să iasă și să facă o mică plimbare, având grija să rămână în apropierea „Popasului”. Asta i-ar da puțină poftă de mâncare înainte de a se așeza la masă în fața unuia din acele îngrozitoare feluri de mâncare atât de indigeste! Se duse în camera ei, își puse pălăria de fetru și ieși.

Micuțul arab stătea în genunchi pe nisip, cu capul întors spre Meka. Se prosterna și se ridica, vorbind tare, cu o voce guturală. Hindușul, sosind tiptil în spatele lui Joan, îi spuse la ureche:

— Face la el rugăciune de dimineață.

Joan dădu afirmativ din cap. Informația era inutilă. Vedeă și singură ce făcea puștiul.

„Zice la el: Allah este mare! Alah plin de îndurare.”

— Știu, zise Joan.

Și plecă cu pași înceți spre grămada de sârmă ghimpată care indica prezența gării.

Își aminti de ziua când văzuse un grup de 5-6 arabi încercând să scoată din nisip o veche mașină Ford făcută zob, trăgând și împingând în toate direcțiile și cum îi venea fiecăruia mai bine. Ginerile ei, William, îi spusese că pe lângă eforturile lor meritorii, dar sterile repetau cu fervoare: „Allah este mare!”

Ajutorul lui Allah le-ar fi fără îndoială tare necesar – își zise ea – căci doar un miracol i-ar face să tragă fără nici o noimă, unii în sensul opus celorlalți!

Cel mai curios însă era aerul lor de bonomie încrezătoare cu care repetau: „Inshallah! Dacă Dumnezeu vrea.” Și se mulțumeau cu atât, fără să mai caute vreo altă metodă pentru a reuși.

Joan condamna mentalitatea asta. Omul trebuie să se gândească și să aibă resurse și pentru viitor. Deși, poate că, într-un loc atât de izolat ca Tell Abu Hamid, lucrul acesta ar putea fi inutil.

Cel care ar locui mai mult timp aici, își spuse Joan, ar ajunge să piardă chiar și noțiunea zilelor săptămânii... „Să vedem! Își zise ea. Astăzi, este joi... Da, joi. Sunt aici de luni seara...”

Aici ajunsese cu gândul, când sosi în fața rețelei de sârmă ghimpată. Dincolo de ea, văzu un bărbat, îmbrăcat cu un fel de uniformă, înarmat cu o pușcă și sprijinit alene de o ladă mare. Presupuse că acesta păzea calea ferată sau frontiera. Părea că doarme, dar Joan decise să fie prudentă și să nu înainteze de teamă să nu se trezească brusc și să tragă asupra ei. Un astfel de incident nu pare imposibil la Tell Abu Hamid, gândi ea.

Se întoarse, gândindu-se să ocolească clădirea „Popasului”. Era și acesta un mijloc de a omorî vremea și de a evita riscul revenirii acelui bizar sentiment de agorafobie, dacă cumva așa se numea.

Era indiscutabil, își zise ea cu satisfacție, dimineața trecuse foarte ușor. Nu-i veniseră în minte decât amintiri plăcute: mariajul lui Averil cu dragul de Edward, un bărbat de încredere și, în plus, foarte bogat – casa de la Londra a lui Averil – atât de încântătoare și de confortabilă!

— Mariajul Barbarei – și acela al lui Tony, deși, la drept vorbind, acesta nu fusese pe gustul lor. În fond, nu știau nimic despre asta... Și, de fapt, Tony nu prea le oferise toate satisfacțiile pe care ești îndreptățit să le aștepti de la un fiu. Ar fi trebuit să rămână la Crayminster și să intre în asociația Alderman, Scudamore și Witney. S-ar fi căsătorit cu o englezoaică drăguță care i-ar fi cultivat relațiile. Ar fi urmat drumul deschis de tatăl lui... Sărmanul Rodney! Părul lui negru era acum cărunț și nu avea un fiu care să-i asigure succesiunea în afacerea familiei...

Trebuia să mărturisească faptul că Rodney fusese prea moale în privința lui Tony. Ar fi trebuit să facă uz de autoritate. Nu fusese ferm. „Tare aș vrea să știu ce s-ar fi ales de Rodney, se întreba Joan, dacă n-aș fi făcut uz de autoritate ca să-l determin să intre în afacerea familiei?” Această autoaprobare îi încălzi inima de bucurie. Fără îndoială că acum ar fi plin de datorii. Și-ar ipoteca bunurile, așa cum face fermierul

Hoddesdon.”

Se gândi dacă Rodney era într-adevăr conștient de serviciul pe care i-l făcuse.

În timp ce căuta să-și dea seama de asta, fixă cu privirea acea linie a orizontului ce părea că se mișcă. Efectul acesta bizar, vaporos... Desigur, își spuse, este un miraj!

Da, asta era, un miraj... S-ar fi spus că pe nisip sclipesc bălți cu apă de mare. Nu prea semăna cu ideea pe care o avea despre miraje. Întotdeauna își imaginase că se vedeau, în astfel de cazuri, copaci, orașe, ceva mult mai concret.

Dar această iluzie a apei era cu adevărat curioasă: te făcea să te întrebi ce este realitatea!

„Un miraj, gândi ea, un miraj...” Cuvântul i se păru plin de mister.

Dar la ce se gândea mai înainte? Oh! Da, la Tony, la faptul că fusese egoist și nepăsător...

Întotdeauna fusese foarte greu să pătrunzi în sufletul lui Tony; era un om pe care nu prea știai cum să-l iei, docil în aparență, blând și politicos, întotdeauna surâzător, dar făcând numai ce vroia el. Niciodată nu fusese față de ea atât de tandru cât ar trebui să fie un fiu cu mama lui. De fapt nu-și preferase el întotdeauna tatăl? Și-l aminti pe Tony, când nu era decât un băiețel de șapte ani, intrând în camera lui Rodney în puterea nopții și declarând cu un ton calm și impersonal: „Tată, probabil că am mâncat o ciupercă otrăvitoare. Mă doare burta foarte rău și cred că voi muri, așa că am venit să mor lângă tine.”

Durerea nu-i fusese cauzată de vreo ciupercă, bună sau rea, ci de o apendicită acută din cauza căreia fusese operat în cursul următoarelor 24 de ore. Dar Joan se mai mira și acum de faptul că micuțul se refugiase lângă tatăl său și nu lângă ea. I se părea mult mai normal ca un copil bolnav să-i ceară ajutor mamei sale.

Da, Tony le dăduse multe griji. Comod, deloc sportiv. Și, deși era un copil frumos, dintre aceia pe care o mamă îi scoate la plimbare cu mândrie, el nu părea dornic să iasă cu ea, având chiar supărătorul obicei să dispară când îl căuta.

„Strat protector”, îi zicea Averil; Joan își aminti de această poreclă. „Tony este mult mai abil decât noi; el se acoperă cu un strat protector”, declarase ea. Comentariul lui Averil nu era prea clar, dar această poreclă o întristase oarecum pe Joan.

Își consultă din nou ceasul. Era inutil să-și scoată sufletul mergând. Era mai prudent să se întoarcă la „Popas”.

Dimineața fusese excelentă, fără nici un fel de probleme, fără gânduri odioase, fără senzația de agorafobie...

„Ce naiba! Îi reproșă o voce interioară, parcă ar vorbi o infirmieră. Drept cine te iei, Joan Scudamore? Drept o bolnavă? O alienată? De ce ești atât de mândră de bunăstarea ta și totodată atât de obosită? E ceva atât de ieșit din comun faptul că ai petrecut o dimineață agreabilă și normală?”

Se grăbi să revină la „Popas” și faptul că la meniu i se oferiseră piersici din conservă o bucură căci era o noutate.

După prânz, se duse să se întindă puțin pe pat. Ce binefacere ar fi pentru ea, dacă ar putea dormi până la ora ceaiului! Dar nu-i era somn deloc. Creierul îi era în plină activitate, în plină efervescență. Se constrângea totuși să țină ochii închiși; din nefericire, însă, se simțea perfect trează, în alertă – de parcă ar fi presimțit o catastrofa, gata să se apere împotriva unui pericol ascuns, cu nervii încordați: „Trebuie să mă calmez, îmi spuse Joan. Trebuie!”

Dar nu reușea nicicum. Toți mușchii îi erau crispați, inima îi bătea mai tare ca de obicei, spiritul îi era treaz, pradă neliniștii.

Tabloul acestor simptome îi aminti o stare pe care o cunoscuse deja. Căută să descopere despre ce-i vorba și care fuseseră împrejurările – și sfârși prin a-și da seama. Era ca în sala de așteptare a dentistului.

Aceeași teamă de un lucru categoric dezagreabil, dorința de a se liniști, de a evita să se gândească la asta, senzația că fiecare minut ce trecea o apropie de încercare. Dar ce încercare? De ce anume se temea? Ce avea să i se întâmple?

„Șopârlele, gândi ea, s-au întors din nou în găurile lor – probabil că se va dezlănțui o furtună. Este acalmia dinaintea furtunii... Și trebuie să aștept... Să aștept...”

Dumnezeule! Dar din nou devenea de-a dreptul incoerentă. Domnișoara Gilbey... Disciplina... Un loc retras pentru o meditație spirituală. Un loc retras! Trebuia să mediteze... Poate că, tot repetând „AUM” se va liniști... Dar asta ține de teozofie sau de budism...

Nu, nu, trebuia să se oprească la propria ei religie, să mediteze la Dumnezeu, la dragostea lui Dumnezeu, să-l invoce pe Dumnezeu! Bâigui: „Tatăl nostru care ești în ceruri...”

Tatăl ei, adevăratul ei tată îi apărură în minte. Îi revăzu barba castanie, tăiată pătrat, după moda lupilor de mare, ochii de un albastru intens, cu privirea pătrunzătoare, și își mai aminti cât de mult ținea el la ordinea și curățenia din casă. Un tată sever, dar totuși plin de bunătate, așa fusese Amiralul în retragere.

Apoi Joan își revăzu mama, micuță, slăbuță, fantezistă, neglijentă, simplă și blândă prin natura ei, cucerind simpatia tuturor, chiar și pe a acelora pe care-i contraria. I se întâmpla, de exemplu, să se ducă la recepții sau la alte ceremonii cu mănușile uzate, cu rochia șifonată, cu o pălărie pusă la întâmplare peste un coc strâns în grabă, dar mereu veselă, senină și nedându-și seama de faptul că toaleta ei era neglijentă ceea ce stârnea mânia Amiralului. Acesta își certa, în astfel de situații, fetele, niciodată soția.

„Nu sunteți în stare să vă supravegheați puțin mama, bombănea el. La ce vă gândiți de-o lăsați să iasă cu o astfel de ținută? Nu admit neglijența asta.”

Cele trei fiice răspundeau cu docilitate: „Bine, tată.” Și, mai apoi, își spuneau între ele: „Are dreptate, dar, zău, mama este incorrigibilă!”

Joan își iubea mult mama, desigur; dar dragostea filială nu o orbea în așa măsură încât să nu vadă că era greu să trăiești cu această femeie din cauza absenței totale a spiritului de organizare ca și din cauza delăsării sale pe care cu greu le răscumpărau veselie, optimismul și spontaneitatea sa sufletească.

Joan nu și-a putut crede ochilor când, aranjând actele rămase după moartea mamei sale, a descoperit printre ele o scrisoare adresată de Amiral soției sale, cu ocazia celei de-a 20

aniversări a căsătoriei lor: „Sufăr cumplit pentru că trebuie să-mi petrec această zi departe de tine, iubita mea. De-ar putea să-ți spună acest mesaj ce a însemnat pentru mine dragostea ta în cursul acestor ani de căsătorie și să te asigure că-mi ești, astăzi, mai dragă ca oricând. Dragostea ta a fost binecuvântarea supremă a vieții mele și-i mulțumesc lui Dumnezeu că mi-a dăruit-o, scoțându-mi în cale...”

Joan n-ar fi bănuț niciodată că tatăl ei avea sentimente atât de pasionate pentru mama ei.

Începu să se gândească: „În decembrie se vor împlini 25 de ani de când ne-am căsătorit, Rodney și cu mine. În curând ne celebrăm nunta de argint! Ce încântător ar fi, gândi ea, să-i scrie o scrisoare de genul acesta...” își imagina mesajul:

„Joan, iubito, simt nevoia să-mi exprim recunoștința pentru tot ceea ce-ți datorez. Nu știi, desigur, că dragostea ta a fost binecuvântarea supremă...” „Totuși, își spuse Joan, întrerupând acest exercițiu de pură imaginație, nu pare prea autentic.” îi era imposibil să și-l imagineze pe Rodney redactând așa o scrisoare. Și totuși, o iubea. O iubea cu tandrețe.

De ce tot repeta asta pe un ton sfidător? De ce simțea un fel de răceală în suflet? Oare la ce se gândea înainte de asta?

Păi da... Joan o luă cu energie de la capăt... Se cufundase în meditația spirituală. Și iată că se îndepărtase de aceasta pentru a se întreține cu chestiuni prozaice, gândindu-se la părinții ei, morți amândoi, de foarte mulți ani!

Morți, lăsând-o singură, singură în pustiu, complet singură în această cameră oribilă, asemănătoare unei închisori...

Unde nu avea de făcut nimic altceva decât să se gândească la ea însăși...

Se sculă brusc. Era inutil să mai stea în pat din moment ce nu putea să doarmă.

Simți că urăște încăperea asta cu zidurile goale, cu ferestrele mici prevăzute cu gratii. Simțea că se sufocă aici. Se simțea minusculă, redusă la stadiul de insectă, ea care agrea saloanele mari, bine aerisite, garnisite cu cretoane vesele, frumoase, cu un foc trosnind în cămin. Îi plăcea să trăiască în

anturaj, să meargă să-și vadă prietenele sau să le primească la ea.

Oh! Să vină mai repede trenul! Trebuia neapărat! Sau o mașină sau orice alt vehicol!

— Nu pot rămâne aici! Zise Joan cu glas tare. Nu mai pot rămâne multă vreme!

„Să vorbești singur e semn rău”, gândi ea.

Luă puțin ceai și hotărî să iasă, simțind că-i peste puterile ei să rămână acolo prizonieră a gândurilor sale. O plimbare o va împiedica să se mai gândească. Era nefast să reflecteze. Ființele de aici, hindusul, micul arab, bucătarul invizibil, toate dovedeau acest lucru.

„Uneori mă așez și meditez, alteori mă mărginesc să stau jos și să nu mă gândesc la nimic.”

Unde auzise ea fraza asta? Ce admirabil stil de viață! Pentru că nu mai voia să reflecteze se va mulțumi să meargă fără să se îndepărteze prea mult de „Popas”, în caz... Da, întradevăr, în caz... Se va învârti în cerc, la nesfârșit, ca un animal. Era umilitor. Da, foarte umilitor, dar necesar. Trebuia să aibă foarte mare grijă, da foarte mare grijă de ea însăși și, altfel...

Altfel ce se va întâmpla? Nici ea nu știa, însă putea face tot felul de presupuneri.

Va evita deci să se gândească la Rodney. Nu trebuia să se gândească nici la fiica ei Averil, nici la Tony și cu atât mai puțin la Barbara. Trebuia să îndepărteze amintirile lui Blanche Haggard și pe aceea a bobocilor de rododendron roșii – mai ales să nu se gândească la bobocii de rododendroni! Și să se ferească să recite versuri...

Trebuia să nu se mai gândească nici la Joan Scudamore. „Ei, dar asta sunt chiar eu! Nu, nu sunt eu. Ba da...!” „Dacă ești obligată să te gândești doar la tine, ce descoperire vei face în tine însăși?”

— Nu vreau să știu! Zise Joan cu voce tare.

Fu surprinsă de sunetul propriilor sale cuvinte. Oare ce anume ținea să ignore?

„Lupt, gândi ea, dând o bătălie deja pierdută.”

Dar împotriva cui lupta? Împotriva a ce?

„Nu contează! Își spuse. Nu vreau să aflu.”

Era mai înțelept să rămână în incertitudine.

Dar, oricum, era bizară impresia asta că alături de ea mai mergea o ființă cu care era intim legată. Nu avea decât să întoarcă puțin capul pentru a o vedea... Întoarse atunci capul, dar văzu că nu mai era nimeni, absolut nimeni... Și totuși impresia că cineva mergea pe urmele ei persista... I se făcu frică.

Nici Rodney, nici Averil, nici Tony, nici Barbara, niciunul dintre ei nu-i va veni în ajutor, niciunul dintre ei nu ar putea s-o ajute, nici măcar nu ar cauta s-o elibereze. Nimănui nu-i păsa de ea. Niciunul nu știa în ce pericol se afla. Trebuia să se întoarcă la „Popas” ca să se debaraseze de acea ființă insesizabilă care o speria...

Hindusul era instalat în fața ușii. O văzu pe Joan apropiindu-se cu un mers nesigur, în zig-zag. O examinează într-un fel care pe ea o teroriza.

— Ce ai? Întrebă ea. Ce te-a apucat?

— Memsahib pare nu bine. Poate febră la Memsahib.

Asta era! Bineînțeles că asta era! Avea febră! Ce prostie să nu se gândească mai devreme.

Se năpusti în camera ei. Trebuia să-și ia temperatura, să-și caute chinina. Avea chinină în bagajul ei, dar unde anume? Își puse termometrul.

Febra, desigur provocase tot răul. Incoerența, spaimile nemotivate, temerile, accelerația bătăilor inimii, toate aceste tulburări fizice veneau de la febră.

Își scoase termometrul și-l privi cu atenție.

36 cu 8... Și cu toate acestea era frântă de oboseală...

Până la urmă îi veni de hac acelei seri, dar preocupându-se teribil de starea ei. Nu avea insolație, nu avea febră: era deci pradă nervilor!

„Nu este decât o criză de nervi” se spune de obicei. Și ea spusese la fel, vorbind despre altcineva. Dar, atunci, nu știa ce spune. De-abia acum simțea ce-nseamnă asta. „Nu este decât o criză de nervi!” dar este ceva infernal!

Ar fi avut nevoie de un medic foarte bun și înțelegător, o

căsuță frumoasă și o infirmieră blândă și competentă care să-i stea în permanență la căpătâi.

„Doamna Scudamore nu trebuie să rămână nici un minut singură...” Și, în schimb, ea se afla între zidurile golașe ale unei închisori, în mijlocul pustiului, în tovărășia unui hindus pe jumătate tâmpit, a unui mic arab imbecil și a unui bucătar care se pregătea să-i facă o mâncare de orez, de pește conservat, fasole fiartă și ouă tari... „Tot ce poate fi mai rău, își spuse Joan. Exact meniul contra indicat pentru starea mea...”

După cină se întoarse în camera ei și-și privi tubul de aspirină. Mai avea șase comprimate. Le înghiți pe toate cu înfrigurare. Nu va mai avea nici o pastilă pentru a doua zi, dar trebuia să ia un remediu. „Nu voi mai pleca niciodată în călătorie fără să iau cu mine un somnifer bun. Se dezbracă și se culcă cu teamă.

Din fericire, adormi aproape imediat.

Se visă într-o închisoare imensă, de fapt un compliment labirint. Încerca să evadeze și nu reușea. Și totuși era sigură, absolut sigură că știa unde este ieșirea.

„N-ai decât să-ncerci să-ți amintești, îi spunea propria ei voce. N-ai decât să-ți rechemi amintirile!”

Trezirea fu normală; se simțea calmă, deși puțin obosită. „Recheamă-ți amintirile!” continua ea să repete ca un automat. Se ridică, își făcu toaleta, își luă micul dejun într-o dispoziție excelentă, deși puțin tulburată.

„Presupun că o voi lua iar de la capăt, își spuse ea. Oh! Cu atât mai rău! Nu pot face nimic!”

Se instalează într-un fotoliu și rămase nemișcată. Ceva mai târziu, va ieși, dar nu încă. Nu-și va fixa nici un subiect de reflecție și nici nu se va constrânge să nu reflecteze. Ambele eforturi ar fi mult prea obositoare. Își va lăsa gândurile și amintirile să vină și să plece după bunul lor plac...

Revăzu biroul avocaților Alderman, Scudamore și Witney... Dosarele cu etichete albe: Succesiunea lui Sir Jasper Foulkes. Colonel Etchingham Williams. Asemenea unor accesorii de teatru.

Îl revăzu pe Peter Sherston ridicându-și, din spatele biroului său, chipul înflăcărat, pasionat. Ce bine semăna cu mama lui! Nu, nu chiar atât de bine, căci avea ochii lui Charles Sherston și același fel de a te privi dintr-o parte, pe furiș, foarte, foarte repede.

„Nu i-aș acorda încredere absolută dacă aș fi în locul lui Rodney” gândi ea.

Era nostim că nu avusese încredere în el!

După moartea lui Leslie, Sherston se lăsase complet dus de val. Nu se trezise din băutură așa încât, într-o vreme record, beția îl băgase în mormânt.

Copiii fuseseră luați de unchi și de mătuși, dar ultima, o fetiță de șase luni, murise.

Cel mai mare dintre ei, John, care lucra în domeniul Apelor și Pădurilor, se afla actualmente în Birmania. Joan n-o uitase pe Leslie vorbind despre tapiseriile sale de lână pură țesute cu mâna: dacă John îi semăna mamei sale, dacă-i plăceau ameliorările rapide, probabil că trăia în condiții bune, ceea ce nu era imposibil, căci auzise vorbindu-se foarte frumos despre el.

Cel mic, Peter, venise să-l vadă pe Rodney și-i ceruse să-l primească în biroul său de avocatură.

„Mama mi-a spus că veți accepta cu siguranță să mă ajutați, Domnule”, declarase el.

Era un băiat simpatic, zâmbitor, plin de sinceritate, de ardoare și care căuta să placă. Întotdeauna Joan îl considerase cel mai plăcut dintre cei doi frați.

Lui Rodney îi făcuse îi făcuse plăcere să-i dea de lucru. Ceea ce l-a determinat s-o facă a fost și faptul că Tony preferase să se expatrieze să se îndepărteze voluntar de familia sa. Cu vremea, poate că Rodney ar fi sfârșit prin a-l considera pe Peter aproape ca pe fiul său. Îl invita deseori acasă. Peter îi plăcea mult lui Joan. Era amabil, grațios, dar fără servilismul tatălui său.

Însă vai! Într-o seară, Rodney se întoarse acasă cu înfățișarea preocupată, tristă. La întrebările lui Joan, el răspunsese nervos că nu are nimic, absolut nimic. Dar după vreo săptămână, o

anunță că Peter îl părăsea pentru a intra într-o uzină de aviație.

— Oh! Rodney! Erai atât de bun cu el! Îl iubeam amândoi atât de mult!

— Da. Mă atașasem de el.

— Ce s-a întâmplat? Era leneș?

— Oh! Nu! Era foarte dotat pentru cifre și era silitor.

— Ca și tatăl lui?

— Da. Dar toți tinerii sunt atrași de descoperirile recente, aviație, mașini.

Joan nu-l asculta. Comparația pe care o făcuse o determina să mai reflecteze. Mai ales că Peter Sherston plecase cam prea subit.

— Rodney, nu s-a întâmplat nimic grav, nu-i așa?

— Grav? Ce vrei să spui?

— Ei bine! Dacă seamănă cu tatăl lui... E adevărat că a moștenit gura mamei lui, dar are și felul acela curios al tatălui de a privi pieziș. Spune-mi, Rodney, spune-mi adevărul: nu a fost cinstit?

Rodney răspunsese, cântărindu-și bine cuvintele:

— Am constatat o mică eroare...

— În conturi? A deturnat fonduri?

— Prefer să nu vorbesc despre asta, Joan. Era o eroare mărunță.

— Necinstit ca tatăl lui! Ereditatea este într-adevăr bizară!

— Foarte bizară. Și deseori se manifestă în mod nedrept.

— Regreți că nu s-a transmis mai curând ereditatea mamei?

Totuși mi se pare că Leslie n-avea nimic remarcabil.

Rodney răspunsese rece:

— După părerea mea, ea era cu totul remarcabilă. S-a înhămat la munca ei și a reușit.

— Biata femeie!

Rodney răspunse indispus:

— Îmi displace să văd că o compătimești fără încetare.

— Cât de puțin milostiv ești, Rodney! A avut într-adevăr o existență tristă!

— Niciodată n-am văzut-o într-o astfel de lumină.

— Și moartea ei...

— Dacă vrei să-mi faci plăcere, Joan, te rog să nu mai vorbim despre asta.

După care ieșise din încăpere.

Cancerul, Joan știa asta, speria pe toată lumea...

Lumea evita chiar să pronunțe cuvântul. Pe cât posibil se folosesc perifraze.

Se vorbește despre dezvoltarea unei afecțiuni perfide, de o operație periculoasă, de un rău incurabil, de o boală internă. Nici Rodney nu vroia s-o numească. Fiindcă, de fapt, nu se știa niciodată... Un caz din douăsprezece era mortal, nu-i așa? Și boala pare să-i aleagă pe cei mai sănătoși, pe cei cărora sănătatea nu le-a dat nici un motiv de neliniște.

Joan își aminti ziua când aflate vestea, în piața Marche, din gura doamnei Lambert.

— Scumpă prietenă, știi ce i s-a întâmplat sărmanei doamne Sherston?

— Nu. Ce-a pățit?

— A murit! Strigase doamna Lambert cu emoție, pentru ca apoi să adauge, coborând vocea: omorâtă de o boală internă cred... Imposibil de operat... Mi s-a spus că a suferit cumplit. Dar, energică, așa cum a fost întotdeauna, continua să muncească cu două săptămâni înaintea morții. S-a îndârjit s-o facă până-n ziua când doar morfina o mai putu ajuta puțin ușurându-i suferința. Nepoata mea a întâlnit-o acum șase săptămâni. Era deja condamnată – era numai piele și os, dar nu-și schimbase firea, râdea și glumea ca odinioară. Presupun că, atunci când e vorba de boala asta, nu te crezi niciodată în pragul morții... Între noi fie vorba, sărmana femeie avea o viață tare tristă. Se poate spune că moartea a fost o izbăvire pentru ea...

Joan se grăbise să se întoarcă acasă pentru a-l anunța pe Rodney, dar el răspunsese calm:

— Da, știu.

În calitate de executor testamentar, îi spusese el, fusese pus la curent imediat.

Leslie Sherston nu poseda mare lucru și puținul pe care-l

lăsase era ușor de împărțit între fiii ei. Dar o clauză din testamentul său stârnise curiozitatea la Crayminster: dorința de a fi înhumată aici. „Pentru că, menționa testamentul, aici am fost fericită.”

Așa fură aduse la Crayminster rămășițele pământești ale lui Leslie Adeline Sherston care se odihnea în cimitirul bisericii Sfânta Maria.

Unii au calificat drept bizară această cerere pentru că la Crayminster fusese Sherston acuzat pentru deturnarea frauduloasă a fondurilor băncii. Dar alții înțeleseseră: nefericita petrecuse la Crayminster o perioadă fericită înaintea scandalului și era normal ca ea să considere orașul acesta ca pe un fel de paradis.

Sărmana Leslie... Drama se îndârjea de altfel asupra acestei familii, căci tânărul Peter, la puțin timp după ce-și primise livretul de pilot, capotase și-și găsisse moartea.

Vestea aceasta îl doborâse literalmente pe Rodney. Printr-un scrupul ciudat, se pare că-și reproșase moartea lui Peter.

— Dar nu se poate, Rodney, nu-nțeleg de ce-ți faci o vină din asta! Nu ești cu nimic răspunzător de moartea lui!

— Leslie mi-l încredințase pe fiul ei. Îi spusese și lui că-i voi găsi o slujbă, că-l voi sprijini.

— Ei bine! Ai făcut-o! L-ai luat în biroul de avocatură al familiei.

— Știu.

— S-a purtat urât, iar tu nu l-ai urmărit în justiție... Tu ai completat deficitul, nu?

— Da, da, însă nu despre asta-i vorba. Mă frământ deoarece Leslie însăși mi-l trimesese pentru că îl știa fără voință, supus aceluiași tentații ca și Sherston. John pornise pe o cale bună; doar Peter o neliniștea. Cunoscându-i defectul, ea conta pe mine pentru a-l supraveghea. Băiatul acesta oferea niște contraste bizare: nu numai că avea felul direct al lui Sherston și curajul lui Leslie, dar Armadal mi-a scris de curând că n-a cunoscut nicicând un pilot mai bun: Tânărul acesta era temerar și, în același timp, de o excepțională prudență. Îl citez textual. Se propusese că voluntar, știi și tu asta, pentru a

experimenta un nou tip de avion. Tentativa era periculoasă. Așa a și murit, de altfel.

— Ce vrei? A avut o moarte foarte onorabilă, foarte glorioasă!

Rodney lăsa să-i scape un hohot de râs nervos, sec:

— Da, fără îndoială, Joan. Dar ai spune ceea ce ai zis cu aceeași complezență, dacă ar fi vorba de fiul tău? Dacă fiul tău ar fi murit astfel? Ai fi satisfăcută dacă Tony ar avea o moarte glorioasă?

Joan făcuse ochii mari.

— Dar Peter nu era fiul nostru! Nu se poate face o comparație...

— Eu mă gândesc la Leslie, la cât ar fi suferit ea!

Ascunsă în penumbra de la „Popas” tresări ușor în fotoliul ei. De ce necazurile familiei Sherston o obsedau cu atâta persistență de când era aici? Avea și alți prieteni, prieteni cu care se împăcase mult mai bine decât cu cei din familia Sherston.

Niciodată nu simțise prea multă prietenie pentru Leslie. Asta însă n-a împiedicat-o s-o plângă. Sărmana Leslie sub dala ei de marmură. Joan se înfioră. „Mi-e frig, își spuse ea. Mi-e frig. Și se calcă pe mormântul meu.”

Dar ea se gândea la mormântul lui Leslie...

„Este frig aici, gândi ea. Frig și întuneric. Voi ieși la soare. Nu mai vreau să rămân aici...” „Peste mugurii din luna mai suflă vânturile aspre.”

Să iasă! Trebuia să iasă la soare! Să se ducă departe de aceste obsesii...

Stătuse prea multă vreme în camera asta cu zidurile goale, care semăna cu un mormânt.

Mormântul lui Leslie... Rodney în cimitir...

Leslie... Rodney...

Trebuia să iasă...

La soare!

Camera asta era funebră.

Îi era frig. Era singură.

Dintr-un singur salt, Joan se ridicase și pornise spre soare cu

pași grăbiți.

Afară, începu să meargă, evitând să-și îndrepte privirea spre grămada de gunoi și spre ogradă.

Din prudență. Fiindcă avea nevoie de căldura soarelui.

Căldura. Să evite senzația asta de frig.

Fugise...

De ce anume fugise?

O simți pe domnișoara Gilbey lângă ea și o auzi spunându-i cu o voce doctorală: „Disciplinează-ți gândurile, Joan.

Exprimă-te mai clar. Definește mai clar ce anume eviți prin fuga ta.”

Dar ea nu știa. Nu avea nici cea mai vagă idee.

Ce evita? O teamă nelămurită, o spaimă care o amenința, care o urmărea...

Teama de un adevăr care existase întotdeauna, dar existase în subconștient și pe care ea căuta să-l evite, să-l înlăture, îndepărtându-se de el.

„Zău, Joan Scudamore, își spuse ea, te porți tare ciudat!”

Dar această dojană severă nu-i fu de nici un ajutor. Probabil că era complet dezechilibrată nervos. Tulburarea ei nu putea veni de la agorafobie... (acesta era oare cuvântul sau se înșela ea? Incertitudinea asta o tracasa...). Căci se grăbise să fugă de zidurile astea reci care o închideau, să iasă la soare, la libertate. De când era afară se simțea mai bine.

Începu să meargă mai repede. Trebuia, cu orice preț, să se îndepărteze de acest oribil „Popas”, de acest cavou, de locul acesta atât de lugubru în care se sufoca... Și unde îți poți închipui cu ușurință că bântuie fantomele...

Ce idiotenie! Clădirea aceasta, doar se vede bine că a fost construită recent, e veche de cel mult doi ani!

Un edificiu nou nu poate fi bântuit de fantome, o știe toată lumea.

Nu, la „Popas” existau fantome doar pentru că ea, Joan Scudamore, le inventa din orice.

Dar tocmai gândul acesta era odios.

Grăbi pasul.

„În orice caz, își spuse ea hotărâtă, nimeni nu-și va bate joc

de mine aici. Sunt complet singură. Sunt singură că nu voi întâlni pe nimeni.”

Se afla în situația lui... A cui oare? Oare Stanley și Livingstone se întâlniseră întâmplător în bursa africană?

„Doctor Livingstone, presupun?”

Nu risca, aici, așa ceva. Singura ființă pe care o putea întâlni era Joan Scudamore!

Ce idee bizară! S-o întâlnească pe Joan Scudamore!

„Încântată să vă cunosc, doamnă Scudamore!”

În fond, era interesant...

Să facă cunoștință cu sine...

Să fii prezentă ție însăși.

Dumnezeule! Ce oroare!

Fu cuprinsă brusc de groază.

Merse din ce în ce mai repede, ajungând aproape să alerge împiedicându-se uneori. Și gândurile i se împiedicau ca și picioarele.

Mi-e teamă...

Dumnezeule! Ce teamă mi-e!

De ce nu am pe nimeni alături să-mi țină tovărășie!

Blanche! Gândi ea. Cât de mult aș vrea ca Blanche să fie aici. Da, chiar Blanche era persoana de care avea nevoie.

Nimeni altcineva, niciuna din rude, niciuna dintre prietenele ei. Doar Blanche ar putea...

Blanche cu familiaritatea sa, cu bunătatea sa reconfortantă și plină de căldură... Numai Blanche era înțeleghătoare. Ea nu s-ar mira nu s-ar scandaliza de nimic.

Și apoi Blanche o aprecia. Blanche declara că ea știusese să trăiască. Blanche o iubea mult. În timp ce nimeni altcineva... Iată! Acesta era gândul care-și făcuse întotdeauna drum în mintea ei. Iată ce știa adevărata Joan Scudamore... Și ceea ce știusese întotdeauna!

Șopârlele ieșiseră din ascunzătorile lor...

Adevărul o sfida...

Frânturi de adevăr ieșiseră ca niște șopârle și-i spusese:

„Iată-ne... Ne cunoști... Ne cunoști foarte bine... Nu-i cazul să pretinzi că nu-i așa?”

Și ea le cunoștea, tocmai asta era înspăimântător. Le cunoștea perfect.

Toate aceste frânturi penibile, aceste crâmpie de adevăr se strâmbau la ea, o șicanau privind-o.

Îi apăruseră în minte de când se afla aici. Trebuia neapărat să le coordoneze, să le unească.

Întreaga istorie a vieții sale, povestea adevărată a lui Joan Scudamore, era aici, așteptând ca ea să o reconstituie.

Niciodată nu simțise nevoia să se gândească la ea până acum. Îi fusese ușor să-și umple zilele cu activități practice, care nu-i lăsaseră timpul necesar autoanalizei. Oare ce-i spusese Blanche?

„Mă întreb oare ce-ar putea descoperi în sine înăși o persoană care n-ar avea nimic altceva de făcut decât să se gândească la ea...”

Și ce răspuns orgolios, naiv, stupid îi dăduse ea! „Am putea oare descoperi ceva ce nu cunoaștem deja?”

O observație de-a lui Tony se alătură gândului exprimat de ea: „Uneori, mamă, cred că nu înțelegi pe nimeni.”

Era exact!

Nu-și cunoscuse copiii, nu-l cunoscuse pe Rodney. Îl iubise, desigur, dar fără să-i cunoască.

Ar fi trebuit să se străduiască să-i cunoască.

Când iubești pe cineva, trebuie să încerci să-l vezi așa cum este. Dar nu te străduiești s-o faci pentru că este mult mai ușor să te oprești la trăsăturile amabile și aparente pe care le iei drept reale, decât să te tracasezi ca să afli care este de fapt adevărul.

Averil de exemplu... Supărarea ei...

Joan nu voise să recunoască faptul că Averil suferise.

Averil o disprețuise întotdeauna.

Încă din fragedă copilărie Averil intuise caracterul mamei sale...

Averil pe care viața o lovise, o zdrobise și care, poate că și acum, era o ființă nesatisfăcută...

Nesatisfăcută, dar curajoasă!

Iată ce i-a lipsit lui Joan: curajul.

„Curajul nu-i totul”, spuse ea.

La care Rodney replicase: „Chiar așa?”

Rodney avusese dreptate...

Tony, Averil, Rodney, toți erau acuzatorii ei...

Și Barbara?

Ce problemă avusese? De ce se arătase medicul așa de reticent? Ce-or fi ținut să-i ascundă toți?

Ce i s-o fi întâmplat micuței acesteia, copilei atât de pasionate, atât de revoltate încât să se căsătorească cu primul venit parcă numai pentru a părăsi casa părintească?

Căci asta făcuse Barbara, exact asta făcuse.

Fusese nefericită alături de părinți. Și fusese nefericită pentru că Joan nu-și dăduse nici cea mai mică osteneală pentru a-i face viața plăcută.

Nu știuse s-o iubească, nu căutase s-o înțeleagă. Cu o neglijență și un egoism vinovat, ea decretase ceea ce-i convenea Barbarei fără. Nici un respect pentru gusturile și dorințele celei în cauză. În loc să-i primească prietenele, ea le îndepărtase cu o politețe rece. De ce să se mai mire că ideea de a pleca la Bagdad a tentat-o pe Barbara? Era un mijloc de evadare...

Se căsătorise cu Bill Wray în grabă, dintr-o nesăbuită și, dacă-i da crezare lui Rodney, fără să-l iubească. Ce s-a întâmplat apoi?

Vreo legătură cu cineva? Vreo dragoste nefericită? Cu maiorul Reid, probabil. Asta ar explica stânjeneala stârnită de Joan în momentul în care menționase numele acestuia. Era exact genul de om în stare să seducă o copilă naivă, căsătorită fără dragoste.

Și atunci, disperată, cuprinsă de una din acele crize de melancolie neagră de care suferea încă din copilărie una din acele crize violente care o făceau să-și piardă controlul, încercase – da, asta trebuie să fi fost – să se otrăvească! Și fusese grav bolnavă, chiar în pericol! Oare Rodney era la curent cu această dragoste extraconjugală? Joan nu știa ce să creadă. Totuși, dacă ar fi știut, ar fi încercat cu siguranță s-o împiedice să plece ca o furtună spre Bagdad.

Nu, cu siguranță că Rodney nu știa. I-ar fi spus și ei. Nu, poate că nu i-ar fi spus. Însă ar fi făcut chiar și imposibilul pentru a o reține la Crayminster.

Dar nimic n-ar fi făcut-o să-și schimbe părerea. Cu sau fără voia lor ar fi zburat în ajutorul nefericitei sale fiice.

Era evident, un impuls onorabil...

Dar nu era acesta doar o fațetă a adevărului? Nu fusese ea tentată de farmecul călătoriei, de noutate? De aventură? De dorința de a vedea alte locuri? Nu fusese oare tentată de gândul seducător de a juca un rol, pe acela al mamei cu suflet nobil? Nu se văzuse ea în rolul unei femei pline de bunătate și de devotament? Nu-și imaginase deja primirea pe care i-o va face o fiică bolnavă și un ginere torturat de neliniște? Nu și-i închipuise deja spunându-i: „Ce drăguț din partea dumitale că ai venit atât de repede!”

În realitate, ei nu fuseseră deloc încântați s-o vadă. Sincer vorbind fuseseră chiar costernați. Îl învățaseră pe medic ce să spună, nu scosese ei înșiși nici o vorbă și făcuseră chiar imposibilul pentru a o împiedica să afle adevărul. Ținuseră ca ea să nu fie pusă la curent cu faptele pentru că nu aveau încredere în ea... Barbara nu avea încredere în ea. Probabil că primul gând care-i venise în minte fusese acela de a-și ține mama departe de adevăr.

Și cât de ușurați fuseseră când ea îi anunțase că trebuie să se întoarcă acasă. Își ascuseseră bine jocul, protestând politicos și propunându-i chiar să mai rămână. Dar, de îndată ce ea se gândise să-și prelungească șederea, cât de mult insistase William pentru a o determina să-și schimbe hotărârea!

Într-un cuvânt, singurul lucru bun pe care-l făcuse cu călătoria ei precipitată fusese să îi apropie pe William și pe Barbara, în efortul lor comun de a se debarasa de ea și de a păstra secretul. Lucru ciudat, dar se poate afirma după o reflecție matură că sejurul ei acolo le fusese benefic. În mai multe rânduri, își aminti Joan, Barbara, încă slăbită, îl privise pe soțul ei implorator, iar William înțelegându-i rugămintea mută, rostise un șuvoi de vorbe inutile, vorbise despre vreun subiect lipsit de importanță, prevenind, în felul acesta,

întrebările indiscrete ale lui Joan. După un astfel de moment, Barbara își privise soțul cu o tandră grațitudine.

Joan îi revăzu pe amândoi, pe peron, în momentul plecării sale. Și-l aminti pe William susținând-o pe Barbara, care se sprijinea de el.

„Curaj, iubito! Părea el să spună. Nu mai durează mult: va pleca!”

Și, probabil că, după plecarea trenului, s-au întors la ei acasă, în bungalowul de la Alwyah și s-au jucat cu Mopsy, bebelușul acela adorabil după care erau nebuni amândoi și care era o caricatură frapantă a lui William. Iar Barbara probabil spusese: „Domnul fie lăudat! A plecat, iată-ne liniștiți!”

Sărmanul William! Joan îl plângea pe acest bărbat care-și iubea soția, care suferise din cauza ei, dar îi păstrase fidelitatea și tandrețea...

„Nu-ți face griji pentru ea! Spusese Blanche! O să-și revină. Copilul va aranja totul.”

Bravo Blanche! Să vrea s-o liniștească pe Joan în legătură cu ceva care n-o îngrijora! Căci mintea lui Joan era întunecată de o milă arogantă și disprețuitoare față de prietena ei din copilărie.

„Îți mulțumesc, Doamne, că nu sunt ca această femeie.” Da, mila ei pentru Blanche o determinase să rostească această rugăciune.

Și acum, în minutul acesta, ea ar fi dat orice pe lume pentru a o avea pe Blanche lângă ea!

Blanche... cu o voință, o milă atât de firești... Blanche care niciodată nu a fost tentată să condamne pe cineva...? La „Popas”, hotelul Companiei Căilor Ferate, Joan se rugase, mândrindu-se cu o superioritate iluzorie.

Putea oare să se roage acum în starea de tulburare în care se afla? Lipsită, despuiată de voalurile de iluzie cu care se împodobise în cursul întregii sale vieți...

Se poticni și se prăbuși în genunchi.

Doamne! Gemu ea. Ajutor...!

Înnebunesc, Doamne...

Nu îngădui, Doamne, să mai cuprindă nebunia...
Împiedică-mă să merg mai departe pe calea amintirilor...
Nu mă lăsa să mă mai gândesc în continuare...
Peste rugăciunile ei se lăsă tăcerea...
Tăcerea și soarele...
Și bătaile inimii sale...
Dumnezeu, se gândi ea, Dumnezeu m-a abandonat...
Dumnezeu nu-mi va veni în ajutor...
Sunt singură, absolut singură...”
În liniștea asta înspăimântătoare, în solitudinea asta
cumplită...

Micuța Joan Scudamore... Proasta, insignifianta, trufașa
Joan Scudamore...

Complet singură în deșert.
Christos, gândi ea, a stat singur în deșert...
Timp de 40 zile și 40 de nopți...
Nu, nu, nimeni nu este capabil de așa ceva, nimeni nu poate
îndura așa un supliciu!

Tăcerea asta, soarele, singurătatea...
Din nou, teama puse stăpânire pe ea, teama de aceste imense
spații deșertice în care ești singur, singur cu Dumnezeu... Se
ridică cu greutate.

Trebuia să se întoarcă la „Popas”, să regăsească „Popasul”.
Să-l regăsească pe hindus, pe micul arab, puii costelivi și
grămada de deșeuri menajere...

Să regăsească specia umană...
Aruncă în jurul ei o privire îngrozită.

Nu se vedea nici urmă de „Popas”! Nici urmă din acel
muncel reprezentat de gară! Nici măcar urmă de munți la
orizont! Probabil că se îndepărtase mai mult decât în zilele
precedente! Mersese atât de departe încât își pierduse
obișnuitele puncte de reper!

Și culmea groazei nici măcar nu știa în ce direcție se afla
„Popasul...”.

Cel puțin munții, acest înalt lanț de munți nu era posibil să
dispară! Dar orizontul se confunda cu norii. Erau munții? Erau
norii? Imposibil să-i deosebești pe unii de ceilalți.

Era pierdută, complet pierdută!

Totuși, dacă se îndrepta spre nord... Da, așa e, spre nord...

Datorită soarelui...

Dar soarele era exact deasupra capului său. Nici o speranță să se poată orienta după soare.

Era pierdută, iremediabil pierdută. Nu-și va mai regăsi nicicând drumul de întoarcere.

Deodată, cu nervozitate, începu să alerge. Mai întâi într-o direcție, apoi, cuprinsă de panică, în sens opus. Alerga de la dreapta la stânga, înnebunită, disperată.

Apoi începu să plângă, să strige, să cheme...

— Ajutor! Ajutor!

„Nu mă va auzi nimeni, își zise ea. Sunt prea departe...”

Deșertul îi absorbi strigătul, reducându-l la un mic behăit scâncit, ca acela al unei oi, își spuse ea, al unei oi...”

El își caută mioara...

Dumnezeu este bunul Pastor...

Rodney – verzile pășuni – valea judecății care dădea în Strada Mare...

„Rodney! Strigă ea. Ajutor! Ajutor, Rodney!”

Dar Rodney se îndepărta pe peronul gării, redresându-și capul și umerii, bucurându-se că este liber câteva săptămâni, simțindu-se din nou tânăr...

El n-o putea auzi.

Atunci, Averil... Va veni Averil în ajutorul ei?

„Sunt mama ta, Averil. M-am sacrificat întotdeauna pentru tine!”

Nu, Averil ar ieși calm din cameră, spunând poate: „Nu pot face nimic, într-adevăr...”

Atunci Tony... Tony Va veni el grabnic s-o salveze?

Nu, nu va veni: el se afla în Africa de Sud.

El era departe, groaznic de departe...

Și Barbara? Dar Barbara era prea bolnavă...

Barbara se otrăvisese...

„Leslie, gândi ea, Leslie m-ar ajuta de-ar putea. Dar Leslie a murit. A suferit și a murit.”

Deci, nici o speranță. Nimeni. Nu exista nimeni...

Începu din nou să fugă, cu disperare, fără țintă, fără sens, să alerge doar pentru a alerga...

Sudoarea-i curgea pe față, pe ceafa, pe tot corpul... Își spuse: „Voi muri...” Doamne! Gândi ea. Doamne! Dumnezeu o va găsi în pustiu...

Dumnezeu îi va arăta calea spre valea cea verde... O va conduce ca pe mioara din Biblie. Ca pe oaia rătăcită... Ca pe păcătoasa care s-a căit... În valea umbroasă...

Dar aici nu există umbră. Nu există decât soare... Condu-mă, soare...! Dar soarele nu-i milostiv... Valea cea verde, valea cea verde. Singură trebuia să găsească valea cea verde...

Valea asta dă spre Strada Mare, chiar în centrul orașului Crayminter.

Nu! Ea ajungea în deșert... Deșertul! 40 de zile și 40 de nopți... Nu era aici decât de trei zile, de aceea și Dumnezeu trebuie să fie aici.

„Doamne! Implora ea. Ajutor!”

Dumnezeu...

Dar ce zărea oare?

Acolo, spre dreapta, punctul acela minuscul, pe linia orizontului ce era?

Era „Popasul”! Nu se rătăcise! Era salvată! Salvată... Genunchii i se muieră. Se prăbuși secerată.

Încetul cu încetul, Joan își recăpătă cunoștința. Se simțea deprimată, bolnavă chiar. Și la fel de lipsită de forță ca un copil.

Dar era salvată! Vedeă „Popasul”. De îndată ce-și va aduna un pic forțele, se va ridica și va merge acolo.

Până atunci, va sta liniștită, va face puțină ordine în ideile sale, va încerca să vadă faptele așa cum sunt, fără să se amăgească.

În definitiv, Dumnezeu nu o abandonase...

Nu mai avea acea senzație atroce de solitudine...

Dar trebuie să reflectez, își spuse ea. Să reflectăm deci! Să privim adevărul în față. De aceea mă aflu aici ca să trag o concluzie despre viața mea.

Avusese ocazia să afle și să știe odată pentru totdeauna ce fel

de femeie este Joan Scudamore.

Iată de ce fusese adusă în pustiu. Lumina asta necruțătoare avea să-i dezvăluie cu cruzime ceea ce era, să-i arate în plină zi adevărul în legătură cu tot ceea ce nu voise să ia în considerație, cu tot ceea ce era perfect la curent totuși.

Primul indiciu data de ieri. Poate că trebuia să revină la acest punct de plecare. Oare nu de aici avusese primul său moment de rătăcire, de panică?

Recita versuri: acesta fusese începutul.

„Am trăit departe de tine în primăvara aceasta”

Versul acesta o făcuse să se gândească la Rodney și ea își spusese: „Dar noi suntem în noiembrie...”

Exact cum spusese Rodney în seara aceea: „Dar noi suntem în octombrie.”

Pronunțase cuvintele acestea în seara zilei în care se odihnise pe colinele de la Asheldown împreună cu Leslie Sherston.

Joan îi văzuse pe amândoi, stând jos, la o distanță de patru pași unul de altul, fără să spună o vorbă. Iar ea considerase – nu-i așa?

— Că nu era o atitudine prietenească.

Dar, acum, știa – și chiar că ar fi trebuit să ghicească – de ce stăteau atât de departe unul de celălalt. Fiindcă – nu-i așa? Nu îndrăzneau să se apropie...

Rodney și Leslie Sherston...

Nici vorbă s-o mai bănuiască pe Myrna Randolph. Myrna Randolph nu fusese nicicând periculoasă. Joan cultivase în sinea ei legenda Myrnei Randolph pentru că știa că legenda aceasta e lipsită de orice fundament. Făcuse din Myrna Randolph un ecran de fum pentru a ascunde realitatea. Și, de asemenea – fii sinceră, Joan – fiindcă-i venea mai ușor să-i dea acest rol Myrnei Randolph decât lui Leslie Sherston.

Atribuindu-i lui Rodney o vie admirație pentru Myrna Randolph, ea suferea mai puțin, chiar dacă orgoliul ei era rănit, căci Myrna era frumoasă. Myrna era genul acela de sirenă despre care se spunea că vrăjește orice bărbat, orice bărbat care nu-i dotat cu o rezistență supraomenească.

În timp ce Leslie Sherston...! Leslie nu era categoric frumoasă

nu era tânără, nici măcar nu era prea îngrijit îmbrăcată... Leslie cu trăsăturile feții oboseite, cu ciudatul ei surâs chinuit... Să admită că Rodney o putea iubi, că o putea iubi cu atâta pasiune încât nu putea să se apropie de ea la o distanță mai mică de patru pași, iată ceea ce-i era neplăcut să recunoască.

Dragostea asta nebună, dorința asta dureroasă, nesatisfăcută pasiunea asta violentă pe care ea personal nu a cunoscut-o niciodată. Iată ce era între cei doi, în ziua aceea de la Asheldow și ceea ce intuise ea însăși. Și tocmai pentru că o simțise, alesese ea un drum ocolit și se grăbise apoi să ajungă acasă, foarte jenată și refuzând să admită în sinea ei, măcar pentru o clipă, ceea ce cunoștea perfect.

Rodney și Leslie, așezați la o distanță de patru pași unul de celălalt, fără să vorbească, fără ca măcar să se privească pentru că nu îndrăzneau...

Leslie iubindu-l pe Rodney atât de nebunește încât și-a dorit să fie înmormântată în orașul locuit de el. Rodney privind piatra de mormânt și spunând: „Leslie Sherston sub o daltă rece de marmură, ce imbecibilitate monstruoasă!” Și floarea de rododendron care căzuse. Căderea acestui mic punct roșu.” „Inima sângerează, spusese Rodney. Inima sângerează.” Și apoi cu ce ton declarase el: „Sunt obosit, Joan. Sunt extenuat.” Iar mai apoi, înfățișarea ciudată pe care o avusese spunând: „Nu toată lumea poate fi curajoasă.”

La Leslie se gândea el, spunând asta, la Leslie și la curajul ei...

„Curajul nu înseamnă totul!

— Chiar așa?”

Și depresiunea nervoasă a lui Rodney... Moartea lui Leslie fusese cea care i-o provocase.

Perioada aceasta pe care el o petrecuse în Cornouailles și în cursul căreia rămăsese inert, culcat, ocupat doar să asculte pescărușii, nepăsător la toate, surâzând dar având pe chip un aer resemnat...

Și Tony spunând cu o voce ștregărească și disprețuitoare: „Chiar nu-l înțelegei deloc pe tata?”

Într-adevăr, ea nu-l înțelesese niciodată pentru că hotărâse

categoric să-l ignore.

Leslie privind pe fereastră, explicând de ce se bucura că aşteaptă un copil...

Şi Rodney, stând şi el în faţa ferestrei, cu spatele la ea şi spunându-i: „Leslie nu umblă niciodată cu jumătate de măsură.”

Oare ce priveau şi unul şi celălalt, în aceeaşi atitudine? Leslie contempla cumva anemonele şi merii din grădină? Iar Rodney, terenul de tenis şi bazinul cu peşti roşii? Ori vedeau, amândoi, peisajul de o blândeţe melancolică şi pata întunecată a copacilor din depărtarea dominată de înălţimile de la Asheldown?

Sărmanul Rodney! Sărmanul Rodney, istovit, extenuat... Rodney cu surâsul lui blând şi puţin ironic. Rodney spunând: „Sărmană, micuţă Joan!” întotdeauna plin de atâta bunătate, de afecţiune, întotdeauna devotat.

Dar şi ea fusese o soţie bună, nu-i aşa?

Întotdeauna pusese pe primul plan interesele soţului ei...

Atenţie! E chiar aşa?

Îl revăzu pe Rodney privind-o implorator. Îi revăzu privirea tristă. Îl auzi spunându-i: „Cum aş fi putut şti că voi detesta în aşa măsură viaţa de birou?” Şi întrebând-o în timp ce-o privea cu ochii lui gravi: „De unde ştii că voi fi fericit?”

Rodney implorând-o să-l lase să-şi aleagă existenţa visată, viaţa de agricultor...

Rodney, la fereastra biroului său, privind vitele în piaţa Marche.

Rodney vorbind despre creşterea vitelor cu Leslie Sherston...

Rodney spunându-i lui Averil: „Bărbatul care nu-şi urmează cariera visată nu trăieşte decât pe jumătate...”

La asta îl constrânsese ea, Joan, pe Rodney...!

Cu nelinişte, cu înfrigurare, încercă să se apere de propria ei judecată, de propria ei descoperire.

Procedase cât putuse de bine! Trebuia totuşi să aibă spirit practic! Trebuia să se gândească la educaţia copiilor. Nu o făcuse din motive egoiste.

Dar strigătul de autoapărare se stinse.

Nu fusese determinată oare și de gândul că s-ar fi plictisit să trăiască la țară? Vroia să le ofere copiilor cele mai bune condiții de viață, dar oare unde se afla acest mai bine? Rodney nu avea tot atâtea drepturi ca și ea în privința educației copiilor săi? Ba chiar în materie de drepturi, nu avea el prioritate? Nu tatăl trebuia să aleagă cum să-și crească copiii iar mama să vegheze la sănătatea lor, urmând cu scrupulozitate sfaturile capului familiei?

După părerea lui Rodney, viața la țara era salutară copiilor...

Tony, cu siguranță, și-ar fi găsit aici fericirea. Rodney insistase ca vocația lui Tony să nu fie împiedicată.

„Nu sunt de părere, spusese Rodney, să-i forțăm pe oameni să facă ceva ce le displace.”

Dar ea, Joan, îl forțase pe Rodney fără scrupule! Cu o tresărire de o dureroasă violență, Joan își spuse: „Totuși, îl iubesc pe Rodney. Îl iubesc pe Rodney! Ceea ce am făcut, nu a fost din lipsă de dragoste!”

Dar tocmai asta era de neiertat, își dădu ea brusc seama. Îl iubea pe Rodney – și totuși, îi impusese voința ei personală. Dacă l-ar fi urât atunci atitudinea ei ar fi avut măcar o scuză.

Dacă i-ar fi fost indiferent, ar fi fost mai puțin grav. Dar ea-l iubea și, cu toate acestea, îl lipsise de un drept indiscutabil, acela de a-și alege stilul de viață preferat.

Fără rușine, folosindu-se de armele ei de soție – copilul pe care-l purta în pântec, ca și pe cel care se afla în leagăn – ea îl lipsise de un lucru pe care el nu-l mai recăștigase nicicând. Îl lipsise de o parte din rolul lui, din autoritatea lui de bărbat.

Căci, blând și drăguț, cum îl știuse ea dintotdeauna, el nu luptase ca să se apere. Așa încât va fi, până la sfârșitul zilelor sale un bărbat frustat, nefericit... Suspină în sinea ei:

„Rodney... Rodney...”

Se gândi: „Nu-i pot înapoia ceea ce i-am luat... Nu pot îndrepta răul făcut... Nu pot face nimic...” Și totuși îl iubesc... Îl iubesc cu adevărat...

Și-i iubesc și pe Averil, Tony și Barbara...

Îi iubesc pe toți...”

Dar nu destul, îi răspunse propria conștiință – nu cum ar fi

trebuit.

Și apoi gândi: „Rodney... Rodney... Oare nu pot face nimic? Nu pot spune nimic ca să îndrept răul?” „Am trăit departe de tine în primăvara aceasta.”

Da, am trăit prea departe, își spuse ea, de multă vreme, de la început, încă din primăvara dragostei noastre.

Am rămas ceea ce eram – Blanche avea dreptate. Am fost întotdeauna eleva pensionului Sfânta Ana, trecând nepăsătoare, mulțumindu-mă cu gânduri superficiale, satisfăcută de mine și temându-mă de tot ce m-ar fi putut face să sufăr...

Fără curaj...

Ce-i de făcut? Se întrebă ea. Ce-i de făcut acum? Îi veni o idee: îi pot vorbi, îi pot spune: îmi pare rău! Iartă-mă!

Da, iată ceea ce voi face. Îi voi spune: Iartă-mă! Nu știam! Nu-mi dădeam seama cu adevărat...

Joan se ridică. Nu prea se ținea bine pe picioare și-și regăsi cu greu echilibrul.

Porni cu pași înceți, cu prețul unor eforturi mari, asemenea unei bătrâne.

Îi era greu să meargă; trebuia să comande întâi unui picior, apoi celuilalt...

Rodney, se gândi ea, Rodney...

Ce tulburare simțea! Ce slăbiciune...

Și drumul care nu se mai sfârșea...

Hindusul ieși din „Popas” și alergă în întâmpinarea ei, cu fața numai zâmbet. Îi făcu semne de departe, strigând:

— Vestе bună, Memsahib! Vestе bună!

Ea îl privi cu un aer buimac.

— Memsahib vede? Întinse brațul. Tren sosit! Tren în gară. Dumneata pleci trenul seara asta!

Trenul? Trenul să-l regăsească pe Rodney...

— Iartă-mă, Rodney... Iartă-mă...”

Începu să râdă sălbatic, ca un om nebun.

Hindusul o privi atent.

Ea își regăsi prezența de spirit...

— Trenul a sosit, zise ea, chiar la țanc.

Joan avea impresia că trăiește un vis, da, exact, un vis. Să traverseze porțiunile de sârmă ghimpată, alături de micuțul arab care-i ducea valizele! Să-l audă vorbindu-i cu vocea lui guturală unui bărbat gras cu o mutră bună de spânzurat care nu era altul decât șeful turc al gării! Forma cunoscută a unui vagon de dormit care o aștepta cu funcționarul în uniformă cafenie, înclinat peste ușă!

Pancarta „AleP-Istambul” plasată pe partea laterală a vagonului!

Legătura care unea locul de popas al unei porțiuni de drum din pustiu cu lumea civilizată!

Primirea politicoasă făcută în limba franceză, compartimentul deschis în fața ei, patul deja făcut, cu cearceafuri și o pernă!

Întoarcerea la civilizație!

În aparență, Joan redevenise călătoreasa calmă și chibzuită, acea doamnă Scudamore care părăsise Bagdadul acum mai puțin de o săptămână. Numai ea cunoștea schimbarea uimitoare, înspăimântătoare chiar, care se operase în spatele acestei fațade.

Trenul afirmase ea, sosise exact la vreme, tocmai când și ultimile baricade pe care și le ridicase cu atâta grijă erau distruse de un cutremurător val de spaimă și de solitudine.

Avusese – așa cum avuseseră și alții în vremuri îndepărtate – o viziune, o revelație a ei înseși. Și, în ciuda aspectului ei banal de englezoaică în călătorie, versată în cele mai mici detalii ale voiajului, avea inima și spiritul pline de umilința unui „mea culpa” care-i fusese dictat în liniște, sub soarele torid.

Răspunsese aproape mecanic la cugetările și întrebările hindusului.

— De ce Memsahib nu venit mâncat? Prânzul aștepta. Foarte bun prânz. Acum aproape ora cinci. Prea târziu pentru prânz. Memsahib vrea ceai?

— Da, răspunse ea, aș servi niște ceai.

— Dar unde dus Memsahib? Eu căutat peste tot. Nu văzut Memsahib. Nu știut unde dus Memsahib.

Fusesse departe, zise ea, mai departe decât de obicei.

— Imprudent. Foarte imprudent. Memsahib s-a pierdut? Nu mai știut cum întors? Poate înșelat asupra drumului?

Da, zise ea, se înșelase un moment asupra drumului; dar, din fericire, avea simțul orientării. Ar fi dorit să servească ceai acum, apoi să se odihnească. La ce oră va pleca trenul?

— La ora opt și jumătate. Uneori așteaptă să sosit convoi. Dar azi nu convoi. Vadul foarte rău. Multă apă. Torente face praf!

Joan dădu din cap.

— Memsahib foarte obosită. Memsahib febră, poate?

Nu, spuse Joan, nu avea febră, cu siguranță că nu avea febră. Acum nu mai avea.

— Memsahib schimbată.

Da, gândi ea, Memsahib foarte schimbată! Poate că schimbarea i se citea pe chip. Se duse în camera ei și se cercetă cu o privire întrebătoare în oglinda pătată de muște.

Schimbarea era oare vizibilă? Îmbătrânise. Cu siguranță. Ochii aveau cearcăne. Pielea acoperită de o pulbere fină, gălbuie, era brăzdată de picături de sudoare.

Își spală fața, se pieptănă, se pudră, își rujă buzele și se privi din nou cu atenție.

Da, de fapt se schimbase. Fața aceasta, care o scruta cu gravitate, pierduse ceva. Ce oare? Expresia trufașă? Ce orgolioasă oribilă fusesse! Mai simțea încă dezgustul profund care o cuprinse aici, acea aversiune față de sine, acea subită umilință a spiritului.

„Rodney, gândi ea, Rodney...”

Numele acesta și faptul de a-l repeta încetișor, în gând o calma.

Se crampona de el ca de simbolul hotărârilor sale. Avea să-i mărturisească totul lui Rodney fără să se cruțe pe sine. Iată ce trebuia să facă. Vor începe, în doi, în măsura în care va fi posibil s-o facă la vârsta lor, o viață nouă. Ea îi va spune: „Sunt o proastă, o incapabilă. Învață-mă cu înțelepciunea ta, cu blândețea ta, învață-mă să trăiesc”! După care îi va cere iertare. Căci Rodney avea să-i ierte atâtea lucruri. E chiar de

mirare cum nu a-nceput s-o urască...? De ce să ne mai mire faptul că Rodney era iubit de toți și adorat de copiii lui? Chiar și Averil, în ciuda discuțiilor pe care le avusese cu tatăl ei, nu încetase nici o clipă să-l iubească. Nu era de mirare că servitorii ar fi făcut totul pentru a-i fi pe plac și că el nu avea decât prieteni... Rodney, gândi ea, fusese întotdeauna bun cu toată lumea... Oftă. Era extenuată, îndurerată din cap până-n picioare. Își bău ceaiul, apoi se întinse pe pat până la ora când își va lua cina și va urca în tren. Nu simți nici o spaimă, nici o neliniște; nu mai căuta cum să-și ocupe vremea, nici cum să se distreze. Nu mai văzu șopârle ieșind din găurile lor pentru a o sfida.

Se descoperise pe sine, adevărata ei ființă îi apăruse.

Acum nu-și mai dorea decât să se odihnească, întinsă, cu mintea golită de gânduri și liniștită, păstrând în fundul sufletului imaginea confuză a lui Rodney, a fizionomiei sale bune și triste...

După ce se instalează în compartimentul său, ea regăsi aceeași stare de spirit. Ascultase raportul detaliat al conducătorului despre accidentul liniei; ea îi înmânase pașaportul, biletele și îl făcuse să-i promită că va telegrafia la Istanbul pentru a-i rezerva un loc la trenul Simplon – Orient-Expres. Ea îi mai încredințase și o telegramă din Alep pe adresa lui Rodney: „Sosirea întârziată. Totul e bine. Dragoste, Joan”.

Rodney o va primi înaintea datei la care socotea că va ajunge. În felul acesta, toate dispozițiile erau luate și ea nu mai avea nimic de făcut, nimic de prevăzut. Putea să se lase să trăiască asemenea unui copil obosit. Avea în fața ei 5 zile de pace, de calm în timp ce Taurus, apoi Orient-Expres se vor îndrepta spre Occident, apropiind-o cu fiecare clipă de Rodney, de iertare.

Trenul intră în gara din Alep a doua zi, în zori. Până atunci Joan fusese singura călătoare, din cauza întreruperii legăturii cu Irakul; dar aici trenul fu luat cu asalt, întârzierile, anulările, contra-ordinele în reținerea biletelor dădură naștere unui adevărat târăboi de strigăte, proteste, reclamații, dispute, în toate limbile.

Joan călătorea într-un vagon de clasa I, dar vagoanele de dormit de clasa I ale trenului Taurus-Expres erau model vechi, care nu aveau decât „duble”. Iată de ce ușa cabinei se deschise și o femeie înaltă, îmbrăcată în negru, își făcu apariția. În spatele ei, conductorul primea pe fereastră bagajele, pe care i le întindea hamalul.

Cabina păru că se strâmtează în câteva clipe din cauza valizelor de lux marcate cu o coroană.

Călătoarea vorbea cu funcționarul în limba franceză. Ea îi indică unde să pună bagajele. Apoi omul se retrase. Atunci, călătoarea se întoarse pentru a-i adresa lui Joan un surâs, surâsul experimentat al unei cosmopolite.

— Sunteți englezoaică? Zise ea cu un ușor accent străin.

Avea un chip lung, palid, de o mobilitate desăvârșită și niște ochi căprui deschis destul de frumoși. Joan îi dădu cam 45 de ani.

— Mă scuzați pentru această intrare intempestivă, în zorii zilei! Trenul trece pe aici la o oră cu adevărat imposibilă și v-am tulburat somnul. Și apoi nu prea avem noroc: sunt vagoane vechi! Cele noi nu au decât „simple”. Dar, cu toate acestea... Ea surâse, de data aceasta, cu un surâs blând, aproape copilăresc – nu ne vom stânjeni mult una pe alta. Nu avem decât două zile până la Istanbul și nu sunt deloc maniacă. Dacă voi fuma prea mult, spuneți-mi! Acum vă las să dormiți. Mă duc la vagonul restaurant. Tocmai îl atașează la tren (Ea fu proiectată în față de o zguduitoră a trenului care confirma exactitatea spuselor sale). Voi aștepta să se servească micul dejun. Vă rog, încă o dată să mă scuzați că v-am deranjat.

— Dar vă rog, este ceva normal. Călătoriile sunt pline de surprize, trebuie să ne așteptăm la așa ceva.

— Văd că sunteți înțelegătoare. Cu atât mai bine! Ne vom înțelege de minune!

Ea ieși și, în timp ce închidea ușa, Joan auzi strigătele prietenilor care o ovaționau: Sașa! Sașa! Apoi frânturi dintr-o conversație purtată cu volubilitate într-o limbă necunoscută.

Joan se trezise de-a binelea. Somnul de noapte o odihnise.

Întotdeauna dormea perfect în tren. Se sculă pentru a se îmbrăca și, când trenul părăsi gara din Alep, aproape că-și sfârșise toaleta. De îndată ce fu gata, ieși pe culoar, dar înainte de a arunca o privire pe etichetele fixate pe bagajele tovarășei sale de călătorie. Citi: Prințesa Hohenbach Salm.

În vagonul restaurant o regăsi pe aceasta instalată la o masă cu micul dejun în față și discutând cu însuflețire cu un francez pântecos. Prințesa o salută pe Joan cu un gest și-i indică scaunul liber aflat alături de ea.

— Ce matinală sunteți! Exclamă ea. În locul dumneavoastră aș fi adormit la loc. Dar, domnule Baudier, continuați! Spusele dumneavoastră mă interesau în cel mai înalt grad.

Prințesa îi vorbea domnului Baudier în limba franceză, lui Joan în engleză, chelnerul în turcă (curent) și, din când în când, tot cu aceeași ușurință, mai schimba câte un cuvânt în italiană cu un ofițer italian a cărui înfățișare era posomorâtă și care stătea la o masă de vis-à-vis.

Francezul adipos își sfârși repede gustarea lui frugală și se retrase salutând plin de curtoazie.

— Sunteți poliglotă! Îi zise Joan prințesei.

Chipul prelung și palid schiță un zâmbet plin de melancolie.

— De nevoie, răspunse prințesa. Sunt rusoaică, înțelegeți. M-am căsătorit cu un neamț, și am trăit în Italia vreme îndelungată. Vorbesc mai mult sau mai puțin bine, vreo 8 sau 9 limbi. E atât de plăcut, nu credeți? Să faci conversație. Toate ființele omenești sunt interesante, iar viața este atât de scurtă. Trebuie să comunicăm, să schimbăm idei. După părerea mea, în lume ar trebui să existe mai multă dragoste.

„Sașa, îmi spun prietenii mei, este imposibil să-i iubești pe anumiți oameni: turcii, armenii, levantinii. Eu, însă, îmi mențin opinia. Toată lumea mă interesează”. Garçon! Nota!

Joan tresări ușor, căci aceasta ultimă frază era rostită fără nici o pauză în raport cu celelalte.

Chelnerul se grăbi, plin de respect și Joan își spuse că tovarășa ei de călătorie este o personalitate cu un rang social înalt.

Toată dimineața și după-amiaza, trenul circulă în câmpie

apoi începu să urce lent versantul muntelui Taurus.

Instalată în colțul ei, Sașa fuma, citea, făcea uneori o remarcă neașteptată, uneori stânjenitoare.

Puțin câte puțin Joan se lăsă subjugară de farmecul acestei femei extraordinare, care provenea dintr-o lume opusă lumii sale și al cărui fel de a gândi era complet diferit de ceea ce cunoscuse până atunci Joan. Amestecul acela de maniere impersonale și de familiaritate exercita asupra ei o seducție ciudată și irezistibilă. În mod incidental Sașa îi spuse:

— Nu citiți? Și nu aveți nici lucru de mână! Nici nu tricotați! Lucru rar la o englezoaică. Și cu toate acestea sunteți tipic englezoaică, sunteți englezoaica desăvârșită.

Joan zâmbi.

— Nu mai am nimic de citit. Am ramas în pană la Tell Abu Hamid, din cauza inundației drumurilor și am citit tot ce luasem cu mine.

— Dar vă puteți dispensa cu ușurință de lectură? N-ați simțit nevoia să vă cumpărați o carte în gara din Alep? Nu, sunteți mulțumită să vă petreceți vremea nefăcând nimic, doar privind munții care se perindă în cadrul ferestrei. Și cu toate acestea nici măcar nu-i vedeți. Ceea ce vedeți nu-i vizibil decât pentru dumneavoastră, nu-i așa? Ascundeți în suflet o mare pasiune sau îi savurați amintirea. În inima dumneavoastră își are lăcașul o mare tristețe. Sau, poate, o mare bucurie?

Joan ezită, încruntându-se ușor.

Sașa izbucni în râs.

— Ah! Zise ea. Sunteți cu adevărat englezoaică! Considerați că aceste întrebări sunt indiscrete: rușii le consideră perfect naturale. Ce curioasă mentalitate aveți! Dacă v-aș întreba de unde veniți, la ce hoteluri ați descins, ce peisaje ați văzut și, în caz că aveți copii, cu ce se ocupă aceștia și dacă ați călătorit mult, ori dacă cunoașteți un coafor bun la Londra, la toate aceste întrebări v-ați grăbi să-mi răspundeți, dar, dacă vă pun întrebările care-mi vin în minte: sunteți pradă unei mari tristeți? Soțul vă este credincios? Ați avut mulți amanți? Credeți în dragostea față de Dumnezeu? Toate acestea vă fac

să vă zbârliți, să vă scandalizați. Și cu toate acestea lucrurile astea sunt mai interesante decât celelalte, nu-i așa?

— Cred, spuse cu gravitate Joan, că suntem un popor foarte rezervat.

— Da, știu. Nici măcar n-o poți întreba pe o englezoaică recent căsătorită: „Aștepti un copil?” Cel puțin nu trebuie să-i pui întrebarea asta, de la celălalt capăt al mesei, în cursul unui dejun. Nu, ar trebui s-o iei de-o parte și să i-o murmuri la ureche. În schimb, dacă bebelușul este prezent, dacă-l vezi în leagănul lui, este corect să te interesezi de sănătatea acestuia.

— Da, întrebarea aceea ar fi prea intimă. Înțelegeți?

— Nu, nu văd de ce. Deunăzi am reîntâlnit o prietenă pe care o pierdusem din vedere, de mai mulți ani, o unguroaică. „Mitzi, i-am spus, a trecut mult timp de când te-ai căsătorit și totuși nu ai copii! Cum se poate?” Ea-mi răspunse că nici ea nu-și explica acest fapt. De cinci ani făcuseră imposibilul pentru asta! Nici soțul ei, nici ea nu aveau ce să-și reproșeze. Dacă aș avea a-i da sfaturi, ar fi gata să le urmeze. Cum conversația avea loc la un dejun la care participau mai mulți prieteni de-ai noștri, fiecare a-nceput să-și spună povestea, unii afirmând ca rețeta lor este infailibilă. Și cine știe? S-ar putea ca vreuna din ele să dea rezultate.

Joan rămase sceptică, impasibilă.

Brusc, însă, simți crescând în ea dorința de a-și deschide sufletul în fața acestei necunoscute atât de bizar de prietenoasă. O cuprinse un fel de frenezie de a povesti criza prin care trecuse, pentru a se asigura – ca să zicem așa – de faptul ca acea criză avusese loc cu adevărat.

Pronunță cu greu:

— Ați ghicit. Am petrecut niște zile emoționante.

— Ah! Da? De ce natură? Cu un bărbat?

— Nu! Oh! Nu. Absolut deloc.

— Cu atât mai bine. Exaltările amoroase sunt prea frecvente și sincer, prea banale.

— Nu. Eram complet singură la motelul de la Tell Abu Hamid, un loc îngrozitor, plin de muște, gunoaie menajere, sârmă ghimpată, iar în interior atât de întunecos încât părea

lugubru.

— Întunericul este necesar din cauza căldurii, dar înțeleg suferința pe care v-a produs-o.

— Nu aveam cu cine să vorbesc, mi-am epuizat repede provizia de cărți, apoi am căzut... Am căzut într-o stare de tulburare înspăimântătoare.

— Oh! Asta se poate întâmpla. Mă interesează grozav ceea ce spuneți. Și atunci?

— Am ajuns să fac descoperiri în mine însămi, să realizez lucruri pe care le ignoram, sau mai bine spus, lucruri pe care le cunoșteam dar pe care nu le admisesem niciodată. Nu vă pot explica...

— Ba da, o puteți face. Nimic mai simplu. Vă înțeleg perfect. Sașa manifesta un interes atât de natural și de sincer că Joan porni, din instinct, pe panta confidențelor. Sașa considera că-i atât de normal să vorbești despre sentimentele personale și despre viața privată încât se lăsă influențată.

Își pierdea încet, încet reticența și își descrise tulburarea, spaimile sale culminând cu panica ce o cuprinsese.

— Sunt sigură că vă par de-a dreptul idioată, dar mă simțeam complet pierdută, singură, abandonată chiar și de Dumnezeu...

— Da. Și alții au trecut prin stările acestea. Eu însămi... E cumplit să te zbați în mijlocul tenebrelor.

— Eu nu mă zbăteam în mijlocul tenebrelor; eram, din contra, orbită de lumină, o lumină, o lumină necruțătoare... Fără un adăpost, fără protecție, fără umbră.

— E același lucru. Pentru dumneavoastră, lumina violentă era un supliciu pentru că, multă vreme, ați trăit ascunzându-vă adevărul, ținându-l ferit, înfundându-l în umbră. Eu, în schimb, sufeream din cauza întunericului: din pricina că nu mai deosebeam drumul, că eram pierdută în noapte. Dar încercarea este aceeași: ai impresia că nu ți-a reușit nimic în viață și că însuși Dumnezeu te-a abandonat!

Joan reluă lent:

— Parcă s-a produs deodată un miracol. Am înțeles tot ceea ce eram eu, ceea ce făcusem. Toate stupidele mele

prefăcătorii, toate simulacrele mele s-au diluat. Cred chiar... Cred că renasc, mă transform într-o altă persoană.

Își privi cu neliniște vecina. Sașa stătea cu capul plecat.

— Atunci mi-am înțeles datoria. Iar aceasta îmi cere să mă pornesc de la zero...

Cuvintele acestea fură pronunțate în tăcere profundă ce domnea în compartiment. Sașa o privi pe Joan cu un aer meditativ. Parcă derutată, Joan spuse puțin intimidată:

— Oh! Mărturisesc că acest lucru ar putea să pară puțin dramatic și excesiv...

Sașa o întrerupse:

— Nu, nu, nu mă înțelegeți. Criza dumneavoastră este perfect neverosimilă. Li s-a mai întâmplat și altora, Sfântului Paul, altor sfinți, ca și unor muritori de rând sau unor păcătoși. Este o convertire, o revelație. Sufletul își dă seama de propria lui mediocritate, de slăbiciunea lui. Da, este absolut real, tot atât de real ca și spălatul de dinți sau mâncatul. Dar mă întreb, totuși, mă întreb...!

— Simt atât de tare că i-am dat dovadă de uscăciune sufletească cuiva pe care-l iubesc...

— Da, aveți remușcări.

— De aceea sunt nerăbdătoare să ajung, să ajung la mine acasă. Mi-e dor să-i vorbesc, să-i spun...

— Cine-i acest „el”? Soțul dumneavoastră?

— Da. A fost întotdeauna atât de bun, de răbdător! Dar nu a fost fericit. Nu i-am dăruit fericirea.

— Și credeți că veți reuși mai bine să i-o dăruiti acum?

— Trebuie cel puțin să-i explic... Să știe cât de mult regret, să mă ajute să... Oh! Cum să spun... Cuvintele rugăciunii Comuniunii îi veniră în minte. Să duc de acum înainte o viață nouă.

Sașa dădu grav din cap:

— Sfinții reușesc.

Joan tresări.

— Dar eu nu sunt o sfântă!

— La asta mă gândeam și eu... Sașa reflectă o clipă și spuse cu un alt ton: Mă scuzați că v-am spus-o. Poate că mă înșel.

Joan păru ușor descumpănită.

Sașa își aprinse o nouă țigară, trăgând din ea cu sete în timp ce privea pe fereastră.

— Nu știu, zise Joan cu un aer rătăcit, de ce v-am făcut aceste confidențe...

— Fără îndoială, fiindcă doriți să le faceți cuiva, să vorbiți despre asta; erați obsedată și doreați să vă eliberați: este destul de normal.

— Sunt atât de rezervată de obicei!

Sașa se amuză de această remarcă.

— Și sunteți atât de mândră de asta! Ca toți englezii! Oh! Ce rasă bizară! Cu adevărat bizară, atât de pudică, atât de stânjenită de calitățile sale, întotdeauna gata să-și recunoască și să-și strige în gura mare slăbiciunile!

— Mi se pare că exagerați puțin! Zise Joan crispându-se.

Se simți deodată foarte britanică, foarte diferită de străina cu chipul palid, exotic, care-i vorbea din celălalt colț al cabinei, foarte diferită de această femeie, căreia, acum câteva clipe, îi încredințase secretul ei.

De aceea reluă cu vocea ei cea mai convențională:

— V-ați reținut locul la Simplon-Expres?

— Nu. Îmi petrec noaptea la Istanbul, și, de acolo, voi pleca spre Viena. Adăugă ca și cum ar fi fost vorba de ceva banal: Poate că voi muri acolo. Este un lucru posibil...

— Aveți...?

— Joan ezită, nedumerită.

— Aveți un presentiment?

— Sigur că nu! Răspunse Sașa, râzând în hohote. Nu, nu-i vorba de un presentiment, mă duc la Viena pentru o operație, o operație foarte gravă, care deseori nu reușește. Dar cunosc chirurghi buni la Viena. Cel la care mă duc este foarte abil. Este evreu! Întotdeauna am fost de părere că este stupid să fie goniți toți evreii din Europa. Sunt foarte buni medici, foarte buni chirurghi. Evreii mai sunt de asemenea foarte dotați în domeniul artelor...

— Oh! Cum puteți...? Ce groaznic!

— Să mă gândesc că este posibil să mor? Dar ce importanță

are? Într-o zi tot trebuie să murim. Și poate totuși încă nu a sosit ziua aceea. Dacă mă refac după această operație, mă bate gândul să intru la mănăstire, la un ordin cu regulament sever, unde nu se vorbește și unde-ți petreci timpul în meditație și în rugăciuni.

Joan nu reuși să și-o imagineze pe Sașa condamnată pe viață tăcerii și meditației.

Dar Sașa reluă grav:

— Nu peste multă vreme, lumea va avea într-adevăr nevoie de rugăciuni, din cauza războiului...

Joan tresări.

— Războiul?

Sașa înclină afirmativ din cap.

— Desigur, nu mai încape îndoială, războiul bate la ușă. Va izbucni anul viitor sau peste doi ani.

— Sincer să fiu, spuse Joan, cred că vă înșelați.

— Nu, nu. Am prieteni foarte bine informați: mi-au spus-o. E ceva sigur.

— Dar războiul unde? Și împotriva cui?

— Războiul mondial. Vor fi târâte în conflagrație toate națiunile. Prietenii mei sunt de părere că Germania va triumfa rapid; dar eu nu cred în această victorie decât dacă o câștigă extrem de repede. Știți, cunosc mulți englezi și americani: ei vor avea ultimul cuvânt.

— Nimeni nu poate să vrea cu adevărat războiul, zise Joan cu un aer neîncrezător.

— De ce să se fi creat atunci mișcarea tineretului hitlerist?

Joan răspunse cu convingere:

— Eu am prieteni care merg deseori în Germania. După părerea lor regimul nazist are multe părți bune.

— Ehei, exclamă Sașa. Veți vedea dacă vor avea aceeași părere și peste trei ani.

O frână bruscă o proiectă înainte.

— Ah sosim la porțile Ciliciei. E magnific, nu-i așa? Să mergem să privim peisajul.

Coborâra din tren și contemplară, dincolo de o spărtură largă în lanțul de munți, câmpia albăstrie care se pierdea în ceață.

Noaptea se lăsa, aerul era extrem de proaspăt, totul era calm. „Ce frumos este”! Gândi Joan. Și regreta că Rodney nu era cu ea să admire împreună crepusculul.

Gara Victoria...!

Joan își simți inima bătând mai repede. Ce plăcere, ce fericire să te întorci acasă!

Pentru o clipă uită complet de călătoria sa abandonându-se plăcerii de-a admira Marea Britanie, țara ei. Ce frumoși erau hamalii englezi! Vremea, în schimb, nu era frumoasă, dar era tipic englezească, o minunată vreme cețoasă.

Și gara Victoria! Lipsită de pitoresc și de frumusețe, dar era aceeași neschimbată gară veche, oferind aspectele cunoscute, mirosurile știute!

„Oh! Gândi Joan, sunt fericită că m-am întors”.

După acest lung și obositor voiaj prin Turcia, Bulgaria, Iugoslavia, Italia și Franța, după trecerile prin vamă și controlul pașapoartelor, după ce văzuse acea diversitate de noi forme și auzise acea varietate de limbi, era dezgustată, da, dezgustată pentru totdeauna de tot ce era străin. Chiar și femeia aceea extraordinară, rusoaica aceea cu care împărțise cabina de la Alep la Istanbul, sfârșise prin a o inoportuna oarecum. La început o interesase, ba chiar o pasionase așa ca eșantion al unei rase atât de diferite de a sa; dar începând din momentul în care trenul pornise de-a lungul țărmului mării Marmara, spre Haidar Pașa, Joan începu să aștepte cu nerăbdare momentul despărțirii lor. Mai întâi, pentru că era jenată de amintirea libertății cu care ea vorbise despre viața sa privată unei necunoscute, într-adevăr o necunoscută! Și apoi, era o senzație greu de definit, dar Joan se simțise în mod incontestabil provincială... Impresie neplăcută. Nu-i servise la nimic să-și spună că, oricât era ea de provincială, se putea măsura cu oricine: nu reușise să se convingă de asta. Era agasată să constate că Sașa, desigur, fusese foarte amabilă, dar era o aristocrată în vreme ce ea însăși nu era decât o mică burgheză obscură, soția unui avocat dintr-un orașel modest... Dar gândul acesta era, bineînțeles, stupid...!

Acum însă, pagina fusese întoarsă. Era acasă, călca pe

pământul țării sale.

Nimeni nu o așteapta la gară fiindcă nu-i mai timisese altă telegramă lui Rodney. Deci, el nu știa când ea va sosi.

Simțise categoric că nu dorește să-l revadă decât când va ajunge acasă. Vroia să-și poată face imediat confesiunea, fără a fi întreruptă sau împiedicată. Îi va fi mai ușor să-și descarce sufletul la ea acasă. E greu să-ți imaginezi o femeie implorându-și brusc soțul s-o ierte, în momentul coborârii sale din tren, în gara Victoria!

Ce poate fi mai puțin propice mărturisirilor decât acest peron înțesat, agitația mulțimii și chiar și culoarele acestea ale vămii.

Nu, își va petrece la Grosvenor o noapte pentru a se odihni și, a doua zi, va ajunge la Crayminster. Se întreba dacă va încerca s-o vadă mai întâi pe Averil. I-ar putea telefona de la hotel.

Da, hotărî ea, probabil c-o va face.

Cum nu avea bagaje de mână, care fuseseră controlate la vama de la Dower, se putu duce direct la hotel, însoțită de hamal.

Făcu o baie, își făcu toaleta, apoi îi telefonă fiicei sale, Averil. Printr-o întâmplare fericită, Averil era acasă.

— Dumneata ești, mamă? Nu știam că te-ai întors.

— Am sosit în după-amiaza asta.

— Tata este la Londra?

— Nu. Nu i-am comunicat că sosesc. Poate că ar fi venit să mă întâmpine și asta l-ar fi deranjat în munca sa și l-ar fi obosit, totodată.

Joan avu impresia că discerne o intonație de surpriză în vocea lui Averil, când aceasta îi răspunse:

— Da, probabil că ai dreptate. Are cam mult de lucru în perioada asta.

— L-ai văzut de multe ori, în lipsa mea?

— Nu. A venit pentru o zi la Londra, acum vreo trei săptămâni și am luat masa împreună. Ce faci în seara asta, mamă? Vrei să cinăm la restaurant împreună?

— Aș prefera să te văd aici, scumpa mea, dacă nu te

deranjează. Călătoria m-a cam obosit.

— Era și normal. Ne-am înțeles. Sosesc numaidecât.

— Vine și Edward?

— Nu. Are în seara aceasta, un dineu de afaceri.

Joan puse receptorul în furcă. Inima îi bătea mai repede decât de obicei. „Averil, gândea ea, Averil a mea...”

Ce rece și evazivă era vocea lui Averil! Ce calmă, detașată și impersonală era...

O jumătate de oră mai târziu, i se comunica la telefon că doamna Harrison Willmott era în hol. Joan coborî.

Mama și fiica se îmbrățișară cu reticența britanică. Averil părere să fie sănătoasă, își spuse Joan. Nu era exagerat de slabă. Joan se simți mândră să intre în restaurantul hotelului cu fiica sa. Averil era, într-adevăr foarte drăguță, de o frumusețe fină și distinsă.

Se așezară la masă. Întâlnind privirea fiicei sale, Joan se simți zdruncinată.

Privirea era atât de rece, de indiferentă!

Ca și gara Victoria, Averil nu se schimbase.

„Eu m-am schimbat, își spuse Joan; dar Averil nu știe.”

Averil îi ceru vești despre Barbara și o descriere a Bagdadului. Joan îi relatează peripețiile întoarcerii. Conversația se poticnea, nu mergea de la sine. Averil se interesa de Barbara într-un fel cam superficial. Părea să simtă faptul că niște întrebări mai precise ar fi fost indiscrete. Totuși, Averil nu avea de unde să știe adevărul... Nu; ea își păstrase doar stilul ei obișnuit, indiferentă, politicoasă.

„Adevărul? Își spuse brusc Joan. De unde știu eu că ăsta-i adevărul? Oare n-o fi cumva pură imaginație din partea mea? În fond, nu există dovezi palpabile... Goni ideea aceasta; dar faptul de a-i fi venit în minte o zdruncină. De unde să știe dacă nu cumva este și ea una din persoanele acelea pline de ciudățenii?

Averil declară cu o voce dezinvoltă:

— Edward este convins de iminență războiului cu Germania. Joan își regăsi prezența de spirit.

— O tovarășă de călătorie mi-a spus-o. Părea sigură de asta.

Era o personalitate care părea bine informată. Mie nu-mi vine a crede una ca asta. Hitler n-ar îndrăzi să deschidă ostilitățile.

— Nu știu, spuse gânditor Averil.

— Nimeni nu dorește războiul, iubito.

— Oh, nu faci întotdeauna ceea ce vrei.

Joan afirmă cu hotărâre:

— Consider că acest subiect de conversație este foarte periculos. Sfârșește prin a le băga oamenilor în cap ideea războiului.

Averil zâmbi.

Continuă să vorbească de una, de alta. Ridicându-se de la masă, Joan căscă. Averil spuse imediat că nu vrea să mai rămână pentru a nu-și obosi mama. Joan mărturisi că, într-adevăr, era destul de obosită. A doua zi de dimineață, Joan făcu câteva cumpărături, apoi luă trenul de 2:30 spre Crayminster. Va ajunge acolo puțin după ora patru. În felul acesta îl va putea aștepta pe Rodney și-l va vedea venind de la birou la ora ceaiului.

Tot timpul drumului privi cu plăcere pe fereastră. Peisajul nu oferea nici un interes în acest anotimp: copacii erau desfrunziți, o ploaie fină cădea formând o perdea de ceață; dar cât de naturale erau toate acestea, cât de familiare!

Bagdadul, cu bazarele sale arhipline de cumpărături, cu moscheele sale cu cupole albastru-aurii, se estompa. Poate că nu-l văzuse niciodată. Călătoria aceasta interminabilă, viziunile ei fantastice, câmpiile Anatoliei, zăpezile și lanțul munților Taurus, înaltele podișuri pustii, lunga pantă ce cobora prin pasul stâncos spre Bosfor, Istanbulul cu minaretele sale, pitoreștile căruțe trase de boi din Balcani, Italia, marea Adriatică scânteind la ieșirea din Triest, Elveția și Alpii la lăsarea nopții, această panoramă variată, suită de decoruri și de scene, toate acestea se încheiau cu întoarcerea la ea acasă, prin peisajul hibernal al unei întinse câmpii.

Poate că nici n-am plecat vreodată, își spuse Joan. Poate că n-am fost acolo departe, în străinătate...

Se simți confuză și incapabilă să-și coordoneze și să-și clarifice ideile. Întâlnirea cu Averil, din seara precedentă o

făcuse să reconsidere tot ce se întâmplase. Ochii aceia reci ațintiți asupra ei, privirea indiferentă... Averil – gândi ea – nu m-a găsit schimbată. Dar, în fond, cum ar fi putut percepe Averil schimbarea ei? Doar nu i se modificase nimic în aspectul fizic.

Murmură încet în sine: „Rodney...”.

Flacăra din suflet i se aprinse din nou și tristețea îi reveni împreună cu o nedomolită dorință de dragoste și de iertare...., Da, da, gândi ea. Încep o viață nouă...”

Luă un taxi și părăsi gara.

Agnes îi deschise ușa și manifestă o surpriză și o bucurie care o flatară.

— Domnul, zise Agnes, va fi atât de mulțumit!

Joan urcă în camera sa, își scoase pălăria și coborî din nou. Salonul părea un pic sobru, dar asta fiindcă lipseau florile.

„Voi tăia niște crenguțe verzi, mâine dimineață, își spuse ea, și voi cumpăra câteva garoafe de la florăria din colț”.

Joan se plimba de colo-colo prin încăpere, pradă unei excitații nervoase.

Oare să-i spună lui Rodney ceea ce ghicise în legătură cu ce i se întâmplase Barbarei? La urma urmelor, dacă nu era adevărat? Ea era aceea care inventase toată povestea. Făurise acest roman în urma spuselor acelei stupide Blanche Haggard – nu: Blanche Donovan. Dar zău! Oare i se poate acorda vreun credit lui Blanche, femeii aceleia atât de vulgare?

Joan își trecu palma peste frunte. Parcă avea în cap un adevărat vârtej. În copilărie i se dăduse un caleidoscop. Jocul acesta o pasiona. Privea cu sufletul la gură rostogolirea bucățelelor de sticlă colorată, înainte de a se imobiliza și a forma un desen.

Ce idei nebunești puseseră stăpânire pe ea în timpul călătoriei! Atmosfera aceea oribilă de la „Popas” și acea criză bizară pe care o avusese în pustiu o făcuseră să-și imagineze tot felul de dezastre: că nu era iubită de proprii ei copii, că Rodney fusese îndrăgostit de Leslie Sherston (ceea ce era cu siguranță fals. Ce idee! Biata Leslie!) Și ajunsese chiar să-și reproșeze că nu fusese de acord cu Rodney când îl apucase

toana aceea cu agricultura! La drept vorbind, ea dăduse dovadă de bun simț, știuse să vadă în perspectivă...

Oh! Doamne! De ce se simțea atât de tulburată? Toate ororile acelea pe care le gândise și pe care le considerase exacte, toate acele presupuneri odioase... Erau adevărate oare? Sau nu erau adevărate? Nu vroia ca ele să fie adevărate... Trebuia să hotărască, trebuia să aleagă... Dar oare la ce anume se referea alegerea?

Soarele, își spuse Joan, soarele ardea puternic... Soarele poate produce halucinații...

Alergase în pustiu... Căzuse pe nisip... Se rugase...

Oare era adevărat?

Sau?

Nebunie, demența de a-și imagina tot felul de idei...

Ce consolare, ce bucurie să fie din nou în Anglia, și să simtă că nici măcar nu lipsise, că totul era absolut exact așa cum credea ea...

Căci, fapt evident, totul era la fel ca înainte.

Caleidoscopul se învârtea, se învârtea... Apoi se oprea brusc pentru a arăta un desen sau altul: „Rodney, iartă-mă! Nu știam...”.

Sau: „Rodney, iartă-mă! Sunt atât de mulțumită că m-am întors!”

Ce să aleagă? Ce primire să-i facă lui Rodney? Trebuia să se hotărască.

Auzi cum se deschide ușa de la intrare, acel zgomot pe care-l cunoștea atât de bine! Mereu același...

Rodney se apropia...

Ce să aleagă? Cum să-și dea seama? Repede!

Ușa salonului se deschise. Rodney intră. Se opri surprins. Joan se îndreptă spre el. Dar nu-l privi imediat în față.

„Să-i lăsăm o clipă, își spuse ea. Să-i lăsăm o clipă...”

După care îi spuse amabil:

— Iată-mă, Rodney! Sunt atât de mulțumită că m-am întors!

Epilog

Rodney Scudamore, instalat în fotoliu său mic, cu spătarul jos, își privea soția care servea ceaiul sporovăind fără încetare,

în clinchetul lingurițelor.

Ea își exprima bucuria de a fi acasă, de a regăsi cu deliciu tot ceea ce părăsise. Rodney nu-și putea imagina – repetă ea – cât era de fericită că s-a întors în Anglia, că s-a întors la Crayminster, că s-a întors acasă!

Lângă geamul ferestrei, o muscă mare, albastră – înșelată de căldura anormală a acestui început de noiembrie – bâzâia cu insistență când în partea de sus, când în partea de jos a geamului.

Bâz, bâz, bâz, făcea musca cea mare.

Pia, pia, pia, făcea Joan Scudamore.

Rodney începu să zâmbească, moțâind.

Zgomote, gândi el. Toate astea-s zgomote.

Unii le găsesc anumite semnificații. Alții nu le atribuie niciuna. Se înșelase, de fapt, crezând că Joan avea vreo preocupare, sau un regret, într-un cuvânt o grijă oarecare, în momentul reîntâlnirii lor. Joan ignora preocupările, regretele. Era aceeași dintotdeauna. Totul rămânea ca de obicei.

Puțin mai târziu, Joan urcă în camera sa să-și desfacă bagajele iar Rodney traversă vestibulul și intră în biroul său unde avea de rezolvat câteva dosare.

Dar, înainte de a începe munca, el deschise primul sertar al mesei de lucru și scoase de acolo scrisoarea Barbarei. Sosită „par avion”, scrisoarea fusese trimisă cu câteva zile înainte ca Joan să părăsească Bagdadul.

Era o scrisoare lungă, scrisă mărunț, cu rânduri dese și pe care el o știa aproape pe de rost. Cu toate acestea, o reciti iar, oprindu-se mai ales la ultima pagină.

Acum știi totul, tăticule drag. Mărturisesc că ghiciseși deja totul mai mult sau mai puțin. Dar nu-ți face griji în legătură cu mine. Nu încetez să-mi spun că am fost idioată și criminală. Amintește-ți că mama nu știe nimic despre asta. N-a fost ușor s-o ținem departe de toate, dar doctorul Mc Queen și-a jucat rolul de minune și William a fost grozav. Nici nu știu ce m-aș fi făcut fără el. Nu m-a părăsit nici o clipă, fiind gata s-o țină pe mama departe de mine, dacă era cazul. Telegrama care-mi anunța sosirea ei m-a consternat de-a dreptul. Îmi spuneam,

tăticule drag, că ai încercat, fără îndoială, să o reții, dar că nu s-a lăsat convinsă. De altfel, din anumite puncte de vedere, consideram că ideea ei fusese extrem de amabilă; numai că ea își propusese să ne reorganizeze întreaga viață... Aveai de ce să intri în panică, iar eu eram prea slăbită pentru a înfrunta o astfel de bătălie!

Încep de-abia acum să simt ce mult țin la Mopsy. Este adorabilă! Aș vrea atât de mult să ți-o arăt! Mă întreb dacă ne iubeai deja când noi aveam vârsta ei sau numai după ce am mai crescut. Tăticule scump, sunt așa de fericită că am așa un tată!

Nu-ți face griji pentru mine. Acum mă simt perfect.”

A ta iubitoare, Barbara.

Rodney ezită puțin cu scrisoarea în mână. Ar fi vrut să o păstreze. Această declarație de credință și de încredere în el a fiicei sale avea pentru el valoare deosebită.

Dar, în cursul profesiei sale, constatase de prea multe ori cât este de periculos să păstrezi scrisori. Dacă s-ar întâmpla să moară subit, Joan i-ar cerceta documentele și, descoperind această scrisoare ar suferi inutil. Trebuie s-o cruțe de orice suferință, de orice ofensă. Să rămână fericită și liniștită în universul senin și plăcut pe care și l-a construit!

Traversă încăperea și aruncă în foc scrisoarea Barbarei. Da, se gândi el, de acum încolo își va reveni complet. Va fi o căsnicie fericită. Barbara îl preocupase mult din cauza lipsei sale de maturitate și a naturii sale profund emotive. Ei bine! Criza avusese loc și Barbara, deși rănită, supraviețuise și acum se bucura deja de faptul că Bill și Mopsy fac parte din viața ei. De treabă băiat, acest Bill. Spera pentru el că nu suferise prea mult.

Da, Barbara era pe drumul cel bun. Și Tony, de asemenea, își găsisese calea. Plantația aceea de portocali în Rhodesia era tare departe; dar existența aceasta era pe gustul său. Și tânăra lui soție era demnă de el. Tony nu suferise niciodată prea mult și poate că nici nu va suferi niciodată. Apartinea acelei categorii fericite de oameni fără griji.

Averil era și ea în elementul său. De fiecare dată când se

gândea la ea simțea mai mult mândrie decât milă. Era mândru de această față cu spiritul logic și pozitiv, îndrăgostită de stabilitate, de o ironie usturătoare în cuvintele sale, atât de greu de influențat, atât de intransigentă, pe scurt, atât de diferită de ceea ce sugera prenumele pe care i-l dăduseră ei ca părinți...!

Luptase cu Averil, o atacase și o învinsese, numai cu armele pe care această mândră față le putea admite, cu acele arme despre care el personal considera că-i abject să le folosească. Se plecase în fața acelor rațiuni reci, necruțătoare. Îl iertase oare? Nu se bizuia pe asta. Dar nu-i păsa. Poate că zdruncinase dragostea pe care fiica lui i-o purta, dar consolidase, întărise respectul filial și, până la urmă pentru un spirit ca al ei, pentru o ființă de o rigoare implacabilă, doar respectul conta!

În jurul mariajului lui Averil, peste prăpastia care-i despărțea atunci, îi spusese fiicei sale iubite: „Sper că vei fi fericită.” Ea îi răspunsese calm: „Voi încerca.”

Un răspuns tipic pentru Averil! Accepta existența cu disciplină, capabilă să se descurce fără să ceară ajutor și nu căuta să pozeze în eroină, nu insista asupra trecutului, nu-și plângea singură de milă.

„Toți trei, gândi Rodney, au pornit în viață. Nu mai au nevoie de mine...”

Dădu la o parte hârtiile care-i acopereau biroul, luă dosarul Massingham și se duse să se așeze în colțul șemineului. Oftând ușor, începu să citească în contract.

Proprietarul dă cu contract ferma arendașului cu voința reciprocă a celor două părți, ansamblul unei ferme cuprinzând locuințele, pământurile și hotarele așezate la...

Continuă, apoi întoarse pagina:... cu condiția de a nu se recolta mai mult de două recolte de grâu consecutive de pe o anumită parte de teren arabil fără o pârlăoagă de vară. (O recoltă de napi și rapiță, semănată în pământ arat și gunoit, și păscută de oi va fi considerată echivalentă unei pârlăoage).

Degetele sale dădură drumul paginii iar privirea i se îndreptă spre fotoliul gol care se afla vis-à-vis. Acolo stătea Leslie când

discutaseră amândoi despre soarta copiilor și despre cât era de oportun ca aceștia să-și reia viața alături de Sherston. Le datora – îi spusese el – multe menajamente.

Nu se gândea decât la asta – îi răspunsese Leslie – dar cu toate acestea, Sherston le era tată.

Un tată care ieșea din închisoare, izbucnise el, un candidat la spânzurătoare! Trebuia să țină seama de opinia publică, de izolarea la care vor fi supuși. În felul acesta ea avea să-i declaseze, să-i pedepsească pe nedrept. Trebuie să ia în considerație aceste argumente și să-i fie teamă că le va întuneca tinerețea. Trebuia să-i înarmeze pentru toată viața! Ea îi ripostase: „Tocmai de aceea! Charles este tatăl lor. În cel mai rău caz, pe el l-aș putea priva de copiii săi; dar copiilor mei trebuie să le redau tatăl. Desigur, aș dori ca ei să fi avut un astfel de tată, mai moral, dar astea sunt faptele!”

După care adăugase: „Ce start ar mai lua ei în viață, dacă ar începe prin a fugi de realitate?”

Înțelegea fără îndoială, ideea ei dar nu o aproba. El căutase întotdeauna să le asigure copiilor săi cele mai bune condiții. Și el și Joan se străduiseră mereu în acest sens (Ei le dăduseră cele mai înșorite camere ale casei). Și niciodată n-au dat înapoi din fața vreunui sacrificiu.

Este adevărat că, în familia lor, nu se pusese niciodată vreo problemă morală. Nu cunoscuseră nici o dezonoare, nici pericole de confuzie, nici un eșec, nici o decepție, nici o spaimă și nicicând vreo dificultate de genul acesta nu-i determinase să se întrebe dacă trebuia dezvăluit sau, din contra, ascuns ceva anume copiilor.

Vedea el bine că, după părerea lui Leslie, trebuia dezvăluită copiilor tara familiei... În ciuda dragostei sale materne, se hotărâse, fără a se cutremura, să pună pe umerii lor tineri și delicați o parte din povara ei. Nu din egoism, nu pentru a-și ușura povara ci pentru că ea refuza să le ascundă vreo parte din realitate, oricât de mică și oricât de greu de suportat ar fi fost aceasta. Ei bine, el considera că era o greșeală. Desigur îi admira o dată mai mult curajul. Dar ea depășea limitele curajului fiindcă acum – îl pretindea copiilor ei.

Și-o aminti pe Joan spunându-i într-o zi de toamnă, la birou: „Curaj? Oh! Da, dar curajul nu-i totul.”

La care el răspunsese: „Chiar așa?”

O revăzu apoi pe Leslie, instalată în fața lui, ridicându-și puțin sprânceană stângă, coborând-o un pic pe cea dreaptă, schițându-și surâsul ei bizar, un pic pieziș, și sprijinindu-și capul pe pernuța de un albastru care dădea părului ei un reflex aproape... Verde.

Își aminti, ușor mirat, că-i spusese: „Credeam că ai părul saten. Este verde!”

Niciodată nu-i mai făcuse vreo remarcă atât de personală. Niciodată nu-i mai examinase trăsăturile. O vedea obosită, bolnavă, și totuși în ciuda a tot, robustă, da, de o mare rezistență fizică. Într-o zi își spusese, irreverentios, că ea ar putea duce, în spate, ca un bărbat, un sac cu cartofi.

Reflecția asta nu avea în ea nimic romantic și el nu vedea nimic romantic în amintirea pe care i-o păstra, în imaginea acestei femei care avea un umăr mai ridicat decât celălalt, o sprânceană mai sus decât cealaltă, buzele puțin răsucite când surâdea, părul castaniu care părea verde lângă pernuța de un bleu prăfuit.

Nu exista în imaginea asta, gândi el, nici un motiv care să trezească dragostea. Dar ce era dragostea? În numele Cerului, cum recunoști dragostea? După liniștea și mulțumirea pe care le simțise văzând-o așezată acolo, în acest fotoliu cu părul ei aproape verde din cauza reflexelor pernuței albastre?

După felul în care ea îi spusese deodată: „Imaginează-ți că mă gândeam la Copernic.”

La Copernic? De ce oare, în numele Cerului! La Copernic! Un călugăr care avusese o toană, care văzuse Universul într-o lumină nouă, un călugăr destul de șiret, destul de subtil pentru a-și exprima convingerea într-o formă care să-l facă celebru!

De ce oare Leslie, cu un soț în închisoare, ducând o viață închinată muncii pentru a-și câștiga existența, cu griji legate de copiii ei, de ce naiba, stând în fotoliul acela, spusese în timp ce-și trecea mâna prin păr: „Imaginează-ți că mă

gândeam la Copernic.”

În orice caz, în ziua aceea, și pentru totdeauna, simpla pronunțare a numelui lui Copernic îi accelera pulsul, iar deasupra aceluia fotoliu agățase o gravură veche, reprezentându-l pe acest călugăr în fața căruia murmură întotdeauna: „Leslie...”.

„Ar fi trebuit să-i spun măcar că o iubesc, gândi el. Ar fi trebuit să i-o spun în ziua aceea”.

Dar ar fi fost necesar, oare? Revăzu în gând seara petrecută pe colina de la Asheldown oprirea lor, sub razele soarelui de octombrie, numai ea și el, singuri, împreună și singuri, tortură, dragoste fără speranță, la patru pași depărtare unul de celălalt, căci așa era mai prudent.

Ea înțelesese că o iubea. Înțelesese cu siguranță. Își spuse puțin confuz: „Spațiul acesta dintre noi... O baterie încărcată de dorință...”

Nu schimbaseră nici măcar o privire. El contemplant brazdele arate, ferma, ascultase duduitul îndepărtat al tractorului, admirase roșul închis al pământului proaspăt arat. Iar Leslie își fixase privirile dincolo de câmpuri, asupra pădurilor ce mărgineau zărilor.

Două ființe privind pământul făgăduinței, la care nu le era dat să ajungă.

„Atunci ar fi trebuit să-i spun că o iubesc”.

Dar nu vorbise niciunul nici celălalt. Tăcerea lor fu întreruptă doar de Leslie care murmurase: „Și vara ta eternă nu se va veșteji...”. Atât. Un singur vers banal. Și el nici măcar nu știa la ce se gândise ea... Ba da, poate că știa...

Pernuța fotoliului se decolorase, chipul lui Leslie se ștersese de asemenea. Nu-i mai putea revedea trăsăturile cu claritate. Nu-și mai amintea decât strania resfrângere a buzelor ei... Și totuși, de șase săptămâni, ea venise în fiecare zi să se așeze în acest fotoliu, și amândoi vorbiră cu multă sinceritate. Pură imaginație, desigur. Își imaginase o falsă Leslie, o instalase acolo, și-i suflase rolul. O făcuse să spună ceea ce-și dorea el să spună și ea îl ascultase, dar ridicându-și într-un zâmbet colțurile buzelor, fiindcă în timp ce-l asculta nu putea să nu

suradă.

Aceste șase săptămâni, gândi el, fuseseră șase săptămâni de fericire. Îi putuse invita pe Watkins și pe Mills, petrecuse o seară minunată cu Hargrave Taylor, îi primise în intimitate pe prietenii care-i plăceau. Într-o duminică făcuse pe jos o plimbare plăcută – în munți. Servitorii avuseseră grijă de meniurile sale iar el își luase mesele așa cum îi plăcea lui s-o facă, mâncând încet, în fața unei cărți sprijinite pe o sticlă de sifon. Uneori, lucra puțin după cină, fuma o pipă și, dacă se simțea apăsător de singurătate, falsa Leslie se așeza aici, în fotoliu pentru a-i ține tovărășie.

Falsa Leslie, da. Dar oare, nu era ea, într-o oarecare măsură, cea care pentru el, însemna adevărata Leslie? „Și vara ta eternă nu se va veșteji”

Își lăasă din nou privirile peste contract:

Și va trebui, din toate punctele de vedere, ca numitul arendaș să profite de toate ca un bun cap de familie, conform obligațiilor impuse de lege și cu reglementările locale.

Își spuse cu admirație: „îmi cunosc într-adevăr meseria”. Apoi, fără urmă de admirație și rămânând complet detașat de constatarea pe care o făcuse, adaugă: „Am făcut o carieră frumoasă.”

Agricultura ar fi fost dificilă, obositoare.

„Și totuși, își spuse el, Doamne! Cât sunt de obosit!”

De mult timp nu se mai simțise așa de obosit.

Ușa se deschise și Joan pătrunse în încăpere.

— Oh, Rodney! Cum poți citi așa fără lumină?!

Se strecură pe lângă el și aprinse lumina. El îi zâmbi și mulțumi.

— Greșești, iubitoare, că-ți forțezi ochii. Nu trebuia decât să răsucești un buton.

Adăugă, tandru, în timp ce lua loc alături de el:

— Mă întreb chiar cum ai putut sta fără mine.

— Am dobândit tot felul de obiceiuri proaste.

Zâmbetul lui era amabil și puțin ironic.

— Îți mai amintești, reluă Joan, de vremea când, dintr-un capriciu, ai vrut să refuzi propunerea unchiului Hary și să te

apuci de agricultură?

— Da, bineînțeles.

— Nu ești mulțumit că nu te-am lăsat să faci una ca asta?

El o privi admirându-i bucuria de a trăi, siguranța, linia tânără a gâtului, tenul proaspăt și fără riduri.

Fusese întotdeauna veselă, fidelă, afectuoasă... Excelentă soție, gândi el.

Răspunse apoi, fără ezitare:

— Da, sunt foarte fericit...

— Avem cu toții, uneori, idei bizare.

— Chiar și tu?

O spunea în glumă, dar se miră văzând că Joan se încrunta. O expresie de tristețe îi umbri fața, trecând peste chipul ei, ca o dâră peste suprafața liniștită a unei ape.

— Nervii ne impun uneori încercări penibile, aproape morbide.

Surprinderea lui Rodney spori. Nu și-o putea imagina pe Joan nervoasă și cu atât mai puțin morbidă.

Pentru a schimba subiectul, îi spuse:

— Te invidiez pentru călătoria pe care ai făcut-o în Orient, știi?

— A fost interesantă, dar nu mi-ar place să fiu obligată să trăiesc într-un loc cum este Bagdadul.

Chipul lui Rodney deveni visător.

— Aș vrea să-mi pot imagina pustiul. Trebuie să fie minunată imensitatea aceea goală! Lumina aceea puternică! Mai ales lumina mă atrage. Să vezi limpede...!

Joan îl întrerupse, spunând cu vehemență:

— Oh! Este cumplit, cumplit... Întinderile acelea pustii, ariditatea aceea, neantul...

În timp ce vorbea, arunca în jurul camerei niște priviri fixe, febrile, exact – gândi Rodney – ca un animal care-și căuta salvarea...

Dar apoi fruntea i se luminează și exclamă:

— Pernuța aceasta este teribil de veche și de uzată. Trebuie s-o înlocuiesc cu una nouă.

El schiță un timid gest instinctiv pe care, însă, și-l reprimă.

La urma urmelor de ce nu? Pernuța se decolorase, Leslie Sherston zăcea sub o dală de marmură, biroul de avocați Alderman, Scudamore și Witney se dezvolta, fermierul Hoddesdon își ipoteca încă o bucată de pământ...

Joan se plimba prin biroul lui, trecându-și degetul ici-colo prin praful de mobile, îndreptând o carte în bibliotecă, punând bibelourile la locul lor obișnuit. Trebuia să recunoască de altfel că în șase săptămâni, camera căpătase un aspect dezordonat și neglijent.

Rodney murmură doar pentru sine:

— Vacanța s-a sfârșit.

— Cum? Se întoarce spre el. Ce spui?

Clipi din ochi, parcă fă apărare.

— Am spus ceva?

— Mi se pare că te-am auzit spunând: Vacanța s-a sfârșit! Visai probabil și te credeai pe vremea când copiii își reluau activitatea la școală.

— Da, zise Rodney. Probabil visam.

Ea se opri și-l privi nedumerită. Apoi îndreptă un tablou care era puțin strâmb.

— Ia te uită! O nouă achiziție?

— Da. L-am cumpărat la Hartley.

— Ah! Joan examina tabloul cu un aer puțin nesigur. Copernic? Este o pictură de valoare?

— Habar n-am, zise Rodney, apoi repetă visător: Nu am nici cea mai mică idee...

Oare ce era valoros? Și ce era lipsit de valoare? Ce valora mai mult ca o amintire?

„Imaginează-ți că mă gândeam la Copernic...”

Leslie căsătorită cu un bețiv, un candidat la spânzurătoare, Leslie, simbol al sărăciei, bolii și morții...

„Sărmana doamnă Sherston! Ce viață tristă!”

Dar, gândi el, Leslie nu era tristă. Ea își urmase drumul printre decepții, necazuri, dureri, așa cum își croiește un om drum prin mlaștini, câmpii arate, hățișuri de pădure, cu ardoare și fără odihnă pentru a-și atinge scopul.

Cu ochii lui oboșiți, își contemplă cu bunăvoință soția și

reflectă... Era atât de plină de viață, pricepută, activă, atât de veselă și desăvârșită! De-abia dacă-i dai 28 de ani, gândi el. Și brusc un val de milă îi inundă inima. Exclamă cu o voce profundă, plină de căldură:

— Sărmană micuță, Joan!

Ea îl privi atent:

— Sărmană, de ce? Și nu sunt micuță!

El o tachina cu o voce malițioasă:

— Sunt micuța și sperioasa Joan; cum sunt lăsată singură, mă simt pierdută!

Joan se apropie de el, spunându-i cu voce întretăiată:

— Dar nu sunt singură! Nu sunt singură! Mă bizui pe tine!

— Da, răspunse Rodney. Bizuie-te pe mine!

Dar, deși-i vorbise astfel, el știa cât de iluzorie este această încurajare. Gândi în sinea lui: „Ești singură – și așa vei fi mereu. Dar, slavă Domnului – n-o vei ști niciodată”!

SFÂRȘIT

1 Lanț de hoteluri și restaurante situate, în general, pe autostradă, cunoscute sub denumirea generică: Relais = Popas

2 Cinz – stofă de bumbac pentru mobilă (N. T.)

3 Sonetul „Nu mă lăsa să cred. De Shakespeare. Versuri din Sonetul XVIII (Cu-o zi de vară-ți pot asemui.) de Shakespeare în traducerea lui Ion Frunzetti.